

ELÄKE-FENNIA VUOSI 2011

Sisältö

Yritysvastuu

- 4 Eläke-Fennia lyhyesti
- 6 Toimitusjohtajan katsaus
- 8 Yritysvastuuraportoinnin kuvaus ja rajaukset
- 9 Eläke-Fennian sidosryhmien odotukset ja vuorovaikutus

Taloudellinen vastuu

- 10 Taloudellinen vastuu tähtää vuosikymmenten yli
- 16 Vastuullisuus on tulevaisuuteen sijoittamista

Sosiaalinen vastuu

- 18 Työeläkevakuuttaminen kanssamme on vaivatonta
- 22 Tavoitteena pidemmät työurat
- 23 Laadukasta palvelua elämäntilanteen mukaan
- 25 Vaikuttamista ja vuorovaikutusta yhteiskunnan eri tasoilla
- 27 Tulokset syntyvät henkilöstön hyvinvoinnista

Ympäristövastuu

- 30 Ympäristövastuu ohjaa kiinteistösijoittamistamme

Hallinnointi

- 34 Eläke-Fennian hallinto ja johtaminen
- 38 Hallitus
- 42 Hallintoneuvosto
- 42 Tilintarkastajat
- 43 Johtoryhmä
- 44 Neuvottelukunnat

Toimintakertomus ja tilinpäätös

- 48 Hallituksen toimintakertomus
- Tilinpäätös**
- 59 Tuloslaskelma
- 60 Tase
- 62 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet
- 65 Tuloslaskelman liitetiedot
- 68 Taseen liitetiedot
- 77 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta
- 86 Tunnusluvut
- 89 Tunnuslukujen opas
- 90 Hallituksen ehdotus voittovarojen käytöstä
- 91 Tilintarkastuskertomus

Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä 2011

- 94 Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä 2011

Useampi kuin
joka 5. uusi yrittäjä
valitsee työeläkeyhtiökseen
Eläke-Fennian.

Eläke-Fennia lyhyesti

Eläke-Fennia on keskinäinen, asiakkaidensa omistama työeläkeyhtiö. Huolehdimme asiakasyritystemme työntekijöiden ja yrittäjien lakisääteisestä työeläketurvasta. Vuorovaikutus asiakkaidemme ja muiden sidosryhmiemme kanssa on keskeinen osa toimintaamme.

Asiakkaat ja markkinaosuus

Olemme erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten ja yrittäjien työeläkevakuuttaja.

Yli 60 prosenttia vakuutetuistamme työskentelee alle 50 työntekijän yrityksissä.

Eläke-Fennian markkinaosuus on 10,5 prosenttia.

Markkinaosuus YEL-vakuutuksissa on 18,8 prosenttia.

VAKUUTUSMAKSUTULO

1 198,2

MILJOONAA EUROAA

ELÄKKEENSAAJIA

84 850

HENKILÖÄ

MAKSETUT ELÄKKEET JA MUUT KORVAUKSET

1 122,4

MILJOONAA EUROAA

YEL-VAKUUTETTUJA

39 320

YRITTÄJÄÄ

AVAINLUVUT 2007–2011 ON ESITETTY
KOKONAISUUDESSAAN SIVULLA 12.

Haluamme luoda turvallisuutta eläkeaikaan

Vuosi 2011 oli sijoitusmarkkinoilla vaikea. Pärjäsimme kuitenkin olosuhteisiin nähden kohtuullisen hyvin. Sijoitustuotoissa olimme työeläkeyhtiöistä paras, vaikka negatiivisiin tuottoihin ei voi olla tyytyväinen. Vakavaraisuutemme pysyi turvaavalla tasolla sijoitusympäristön haasteista huolimatta ja toimintamme tehokkuus oli erinomainen. Vuosi oli myynnillisesti menestyksellinen, ja Eläke-Fennia sai noin 7 500 uutta yrittäjää asiakkaakseen. Jo useampi kuin joka viides uusi yrittäjä valitsee meidät työeläkevakuuttajakseen.

SIJOITTAMINEN TÄHTÄÄ VUOSIKYMMENTEN YLI

Valtioiden elvytys ei saanut kasvua käyntiin toivotulla tavalla ja ennakoituja riskejä vuonna 2011 toteutui muun muassa euroalueella eli maissa, joissa julkinen velka oli ennestään suuri.

Pitkäaikainen sijoittaja kohtaa väistämättä niin poikkeuksellisen hyviä kuin huonojakin sijoitusvuosia. Pitkällä tähtäimellä nämä tasoittavat toisiaan ja eläkevaroilta saatava tuotto hillitsee työeläkemaksun korotuspaineita. Eläketurvakeskus laatii työeläkemaksun kehityksestä pitkän aikavälin ennusteen, joka perustuu sijoitettujen eläkevarojen tuotto-oletukseen. Ennuste päivitettiin marraskuussa 2011, ja nykyinen ennuste työeläkemaksun kehityksestä perustuu 3,5 prosentin reaaliuotto-oletukseen.

Eläke-Fennian sijoitusten tuotto sen historian aikana eli vuodesta 1999 lähtien on ollut reaalisesti noin 2,6 prosenttia. Kun arvioidaan pitkän aikavälin sijoitustuottoja takautuvasti, on kuitenkin huomioitava, että kulunut vuosikymmen on ollut taloudessa historiallisen turbulenttia aikaa muun muassa 2000-luvun alun teknokuplan puhkeamisen ja vuoden 2008 finanssikriisin myötä. Myös työeläkeyhtiöiden sijoitussäännöksiä on muutettu tuona aikana.

YRITTÄJÄT LUOTTAVAT MEIHIN

Eläke-Fennia oli vuonna 2011 työeläkeyhtiöiden välisen siirtoliikenteen ylivoimainen ykkönen YEL-vakuutusten

kappalemäärällä ja kakkonen TyEL-vakuutusten kappalemäärällä ja -maksutulolla mitattuna. Eläke-Fennian markkinaosuus on YEL-vakuutuksissa vahvassa nousussa. Tämä on jälleen kerran osoitus siitä, että yrittäjät luottavat meihin omana työeläkeyhtiönään.

ELÄKKEELLE AIEMPAA MYÖHEMMIN

Suomalaiset jäävät eläkkeelle aiempaa myöhemmin. Eläketurvakeskuksen tilastojen mukaan eläkkeellesiirtymisikä on noussut edelleen ja työeläkkeelle siirrytään keskimäärin 60,5-vuotiaana. Joustava vanhuuseläkeikä 63–68 vuotta näyttää viimeisimpien tietojen mukaan toimivan aikanaan suunnitellun tavoitteen mukaisesti. Elinaikakerroin sopeuttaa työeläkkeet elinajan odotteen pidentymiseen. Sen vaikutusta työurien pidentämiseen ei ole kunnolla vielä nähtykään. Työeläkejärjestelmäämme on tehty vastuullisesti ja ennakkoivasti uudistuksia, joiden vaikutukset ovat alkaneet näkyä eläkkeelle siirtymisajan myöhentymisenä.

Julaisuudessa on keskusteltu edelleen paljon vanhuuseläkeiän alarajan nostamisesta 65 vuoteen. Tärkeämpi kysymys juuri nyt on kuitenkin työkyvyttömyyseläkkeiden määrän vähentäminen. Työeläkeyhtiönä me voimme tukea asiakasyrityksiämme työelämän kehittämisessä, antaa asiantuntemusta ja työkaluja työkyvyttömyysriskinhallintaan sekä työeläkekuntoutukseen ja osallistua näistä käytävään yhteiskunnalliseen keskusteluun. Näiden toimien onnistuminen näkyy yksilön työuran pidentymisenä. Yksilön kannalta työuran pituus on keskeinen kysymys, jotta työstä ansaittu eläke riittää aikanaan toimeentuloon.

Kiitän asiakkaitamme, kumppaneitamme, henkilöstöämme sekä muita sidosryhmiämme vuodesta 2011.

Lasse Heinio

Vastuullisena toimijana
tavoitteenamme on turvata
vakavaraisuus ja näin
huolehtia tulevien
eläkkeiden rahoituksesta.

Yritysvastuuraportoinnin kuvaus ja rajaukset

Eläke-Fenniassa yritysvastuu on osa operatiivista liiketoimintaa. Vuoden 2011 aikana käynnistettiin työ, jonka tavoitteena on kytkeä pitkän aikavälin yritys-vastuumittarit osaksi toiminnansuunnittelua ja tavoitteita vuoden 2012 aikana.

Raportoinnin tukena toimii yritys vastuukoordinaattori-verkosto, jonka asiantuntijat vastaavat informaation keräämisestä sekä ovat mukana luomassa vastuullista kulttuuria Eläke-Fenniassa.

Olenneimmat yritysvastuuasiat vuonna 2011 on koottu alla olevaan kuvaan. Näistä asioista kertomiseen keskityimme painetussa raportissa.

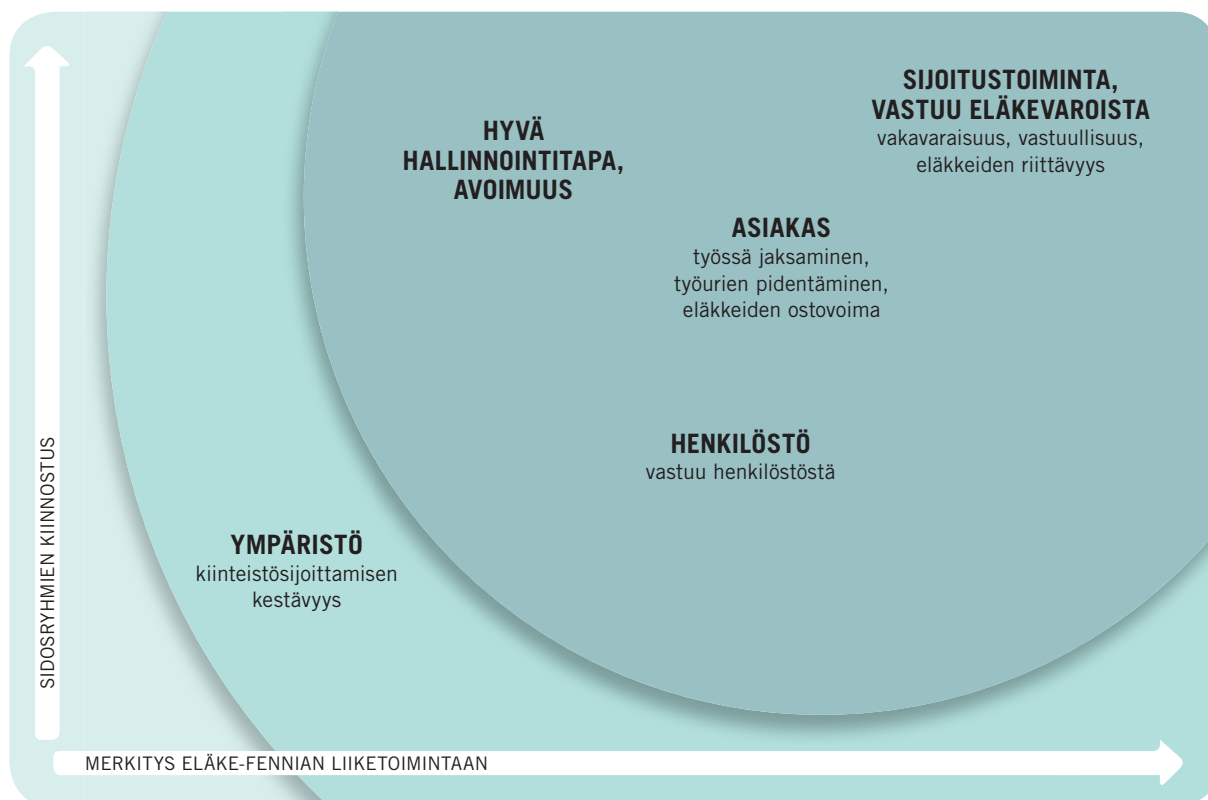
Yritysvastuuraportointi keskittyy Eläke-Fennian omaan toimintaan. Tähän raporttiin on kerätty olennaisimmat asiat Eläke-Fennian yritys vastuusta. Raportoinnin viitekehyksenä on käytetty GRI:n raportointikehikkoa (Global Reporting Initiative). Mittareina käytetään työeläkeyhtiön toimintaa kuvaavia tunnuslukuja, joita täydennetään soveltuvin osin GRI-ohjeistuksen indikaattoreilla sekä finanssipalveluiden erityisindikaattoreilla.

Yritysvastuun asiantuntija Tofuture Oy on tarkastanut raportin GRI-ohjeiston vastaavuuden ja vahvistaa Eläke-Fennian itsearvioinnin, että yritys vastuuraportti 2011 täyttää GRI-ohjeiston sovellustason C vaatimukset. Raportissa esitetyt GRI-ohjeiston mukaiset tiedot on kuvattu GRI-sisältövertailussa Eläke-Fennian internet-sivuilla osoitteessa www.elake-fennia.fi/yritysvastuu

ELÄKE-FENNIAN TALOUDELLINEN VUOSIRAPORTOINTI KOOSTUU

1. yritys vastuuraportista,
2. toimintakertomuksesta ja tilinpäätöksestä sekä
3. erillisestä selvityksestä hallinto- ja ohjausjärjestelmästä.

ELÄKE-FENNIAN OLENNAISUUSMATRIISI 2011

Eläke-Fennian sidosryhmien odotukset ja vuorovaikutus

Sidosryhmä	Odotukset	Vuorovaikutus	Tulokset
Asiakasyritykset	Kilpailukykyistä palvelukokonaisuutta, asiantuntemusta ja sujuvaa asiointia.	Asiakaspalvelu, monikanavainen tiedotusmateriaali, asiakastytytyväisyystutkimukset.	Asiakastytytyväisyys hyvällä tasolla. Toimialan yhtiöiden vertailussa sijoitus toiseksi paras. Tutkimuksissa parhaat arviot asiantuntemuksesta, palvelualltiudesta, tavoitettavuudesta ja lupausten pitämisestä.
Omistajat, hallintoelimet, neuvottelukunnat	Yhtiön taloudellisten ja sosiaalisten tavoitteiden toteuttamista.	Molemminsuuntainen tiedonkulk, asiakkaan ja omistajan näkökulmien varmistaminen yhtiön kehityksessä.	Työeläkejärjestelmän vaikuttaja, tehokkuus alan parhaimmistoa, vakaat tuotot ja hyvä vakavaraisuus.
Vakuutetut ja eläkkeensaajat	Vakuutettujen ja eläkeasiakkaiden oikeaa, laadukasta ja tarpeenmukaista palvelua.	Monikanavainen tiedotusmateriaali, työeläkeote, neuvonta, tapahtumat ja eläkeasiointi.	Viestintämateriaali selkeäkielistä ja ymmärrettävää. Käsittelyajat tavoitteiden mukaiset.
Kumppanit	Vahvaa eläkevakuuttamisen asiantuntijuutta ja tiivistä yhteistyötä asiakassuhteiden hoidossa.	Tiivis yhteydenpito, säännölliset koulutukset, monikanavainen tukimateriaali, kumppanitusytytyväisyystutkimukset.	Kumppaneiden tyytyväisyys hyvällä tasolla. Eläke-Fennia on yhdessä kumppaneiden kanssa kasvattanut asemaansa yrittäjien ja pk-yritysten eläkevakuuttajana.
Viranomaiset	Lakisääteisen tehtävän vastuullista hoitamista. Läpinäkyvää raportointia ja avointa vuorovaikutusta.	Raportointi ja yhteydenpito.	Jatkuva, ohjeiden ja määräysten mukainen raportointi valvoville viranomaisille.
Vakuutusalan järjestöt (TELA, ETK, FK)	Aktiivista alan hankkeiden ja toimintatapojen kehittämistä yhteistyössä.	Yhteistyöryhmät, yhteisiin tapahtumiin osallistuminen.	Suuren yleisön tietämys työeläkejärjestelmästä kasvanut.
Henkilöstö	Turvallinen ja tasa-arvoinen, henkilöstön työhyvinvoinnista, kehittymisestä ja palkitsemisesta huolehtiva työnantaja.	Palkka- ja kehityskeskustelut, työtytytyväisyystutkimus, yhteistyötoimikunta, toimitusjohtajan infot, intranet, henkilöstölehdet, koulutustilaisuuudet.	Työtytytyväisyys erittäin hyvällä tasolla. Tulos ylittää selvästi suomalaisen toimihenkilö- ja asiantuntijainormitason. Intranetin uudistaminen aloitettu vuonna 2011.
Media	Avointa ja asiantuntevaa viestintää, ajantasaista vuorovaikutusta.	Lehdistötiedotteet, tapaamiset, taloudellinen ja yritysvastuu-raportointi, internet-sivusto.	Median nopea palvelu. Taloustiedottamisen kehittäminen. Internet-sivusto uudistettu vuonna 2011.
Yrittäjäjärjestöt	Yrittäjien työeläketurvan kehittämistä, yrittäjyyteen kannustamista.	Yhteistyötapahtumat, koulutus ja monikanavainen tiedotusmateriaali.	Näkyvä ja tuloksellinen yhteistyö erilaisissa yrittäjätapahtumissa. Yrittäjien työeläkejärjestelmän tietämyksen kasvu.
Palvelujen ja materiaalien toimittajat (alihankkijat)	Pitkää kumppanuutta, yhdessä kehittämistä, tavoitteellista yhteistyötä.	Projektien ohjausryhmät, toimittajatapaamiset ja kehityskeskustelut, käyttäjien tyytyväisyystutkimukset.	Tiivis ja tuloksellinen yhteistyö.
Koulut ja tiedeyhteisöt	Sujuvaa yhteistyötä, tietoa tarjolla olevista uramahdollisuuksista, harjoittelu- ja opinnäytetyöpaikkoja.	Oppilaitosvierailut ja työnantaja-esittelyt, messut, harjoittelu-, opinnäyte- ja kesätyöpaikat, erilaiset julkaisut ja tutkimukset.	Kesä-, harjoittelu- ja tuntityöpaikat opiskelijoille sekä TET-harjoittelupaikat koululaisille, oppilaitosvierailut ja työnantajaesittelyt, rekrytointiyhteistyö.

Keskeistä on tuottava,
turvaava ja vastuullisesti
kestävä työeläkevarojen
sijoittaminen.

riskianalyytikko Antti Paronen

Taloudellinen vastuu tähtää vuosikymmenten yli

Eläke-Fennia on Suomen mitta-
kaavassa suuri sijoittaja. Sijoitus-
omaisuutemme on 6 773 miljoonaa
euroa. Meille keskeistä on tuottava,
turvaava ja vastuullisesti kestävä
työeläkevarojen sijoittaminen.

Tuoton ja riskin tasapainottaminen ohjaa-
vat sijoitustoimintaamme. Yhtiön varat
käytetään viime kädessä aina työeläketur-
van hoitamiseen; eläkkeiden maksamiseen
ja tulevien eläkkeiden rahoittamiseen. Sijoitustoiminnassa
tavoitteenamme on varmistaa vastuuvelan edellyttämä tuotto
sekä vakavaraisuuden turvaaminen. Sijoitusten hajauttami-
nen on sijoitusriskien hallinnassa tärkeää. Eläke-Fenniassa
sijoitukset hajautetaan siten, että ne tuottavat keskipitkällä
aikavälillä mahdollisimman hyvin.

Taloudellisen vastuun mittareina ovat sijoitustoimin-
nan tuotto sekä toimintapääoman suhde vastuuvelkaan ja
säädösten mukaiseen vakavaraisuusrajaan. Seuraamme myös
vastuullisen sijoitustoiminnan kriteerien toteutumisastetta.

Vuosi 2011 oli haastava sijoitusvuosi, ja kokonaistuot-
tomme jäi negatiiviseksi ollen -1,6 prosenttia. Parhaiten
tuottivat kiinteistösijoitukset, 9,2 prosenttia, ja korkosijoi-
tukset, 3,3 prosenttia.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Alkuvuoden melko positiivisen kehityksen katkaisi Japanin
maaliskuinen luonnonkatastrofi. Maailmantalouden kasvu
hidastui vuoden toisella neljänneksellä odotuksia enemmän.
Erityisesti kehittyneiden talouksien odotettua heikompi
kasvu yllätti sijoittajat. Loppukesällä epävarmuuden lisään-
tyminen rahoitusmarkkinoilla käänsi keskeiset osakekurssit
laskuun ja riskilisät kasvoivat valtio- ja yrityslainamarkki-
noilla.

AVAINLUVUT 2007–2011

Tunnusluvut	2011	2010	2009	2008	2007
Sijoitusten markkina-arvo, milj. e	6 739,4	6 761,9	6 165,5	5 467,9	6 106,3
Sijoitusten tuotto sitoutuneelle pääomalle, %	-1,6	10,0	10,1	-12,1	4,0
Kokonaistulos, milj. e	-268,5	344,3	236,7	-718,9	-24,4
Hoitokustannustulos, milj. e	12,2	11,8	11,2	12,7	6,6
Vastuuvelka, milj. e	6 257,3	6 200,6	5 768,6	5 381,7	5 652,5
Toimintapääoma, milj. e ¹⁾	975,9	1 225,6	907,4	645,5	1 156,3
Toimintapääoma/vastuuvelka, % ²⁾	16,5	21,4	16,8	12,9	22,7
TyEL-vakuutuksenottajia	23 620	22 950	22 500	21 810	20 250
YEL-vakuutuksenottajia	39 320	34 720	33 580	32 920	31 610
Vakuutusmaksutulo, milj. e	1 198,2	1 126,2	1 096,3	1 088,9	968,1
Eläkkeensaajia	84 850	82 980	81 600	80 200	77 610
Maksetut eläkkeet ja muut korvaukset, milj. e	1 122,4	1 031,6	979,5	889,7	780,8
Eläke-Fennian henkilöstömäärä keskimäärin	256	253	251	250	248

1) Vuonna 2011 sisältää tasausvastuusta toimintapääomaan rinnastettavan erän 245,9 milj. e (238,7 milj. e vuonna 2010, 224,6 milj. e vuonna 2009 ja 208,8 milj. e vuonna 2008).

2) Suhdeluku laskettu %-na vakavaraisuusrajan laskennassa käytetystä vastuuvelasta. Vuosina 2008–2011 vastuuvelasta vähennetty toimintapääomaan rinnastettava erä.

Osittain vuoden heikkoa kehitystä selittävät yksittäiset tekijät, kuten Japanin luonnonkatastrofi ja Pohjois-Afrikan levottomuudet, mutta näiden lisäksi Yhdysvaltojen vaikeat velkakattoneuvottelut ja euroalueen velkakriisin kärjistyminen heikensivät luottamusta edelleen. Käännös positiivisempaan suuntaan osakemarkkinoilla tapahtui kuitenkin vuoden viimeisellä neljänneksellä.

Poliittisen päätöksenteon vaikeus sekä Euroopassa että Yhdysvalloissa piti yllä epävarmuutta läpi vuoden. Tämä yhdessä niin Yhdysvaltojen kuin useiden eurooppalaisten valtioiden luottoluokitusten alenemisen kanssa vahvisti spekulointia Euroopan talous- ja rahaliiton tulevaisuudesta ja globaalin talouskasvun heikkenemisestä.

SIJOITUSVUOSI 2011

Sijoitusmarkkinoilla vuosi 2011 oli vaikea. Eläke-Fennian sijoitustoiminnan keskeisenä tavoitteena oli vakavaraisuuden turvaaminen kaikissa olosuhteissa. Vakavaraisuus oli turvaavalla tasolla ja tavoitteiden mukainen. Vakavaraisuusaste laski kuitenkin vuoden alun 21,4 prosentista vuoden lopun 16,5 prosenttiin. Samanaikaisesti toimintapääoman määrää suhteessa sijoitusriskeihin kuvaava tunnusluku, vakavaraisuusaste, laski 2,8:sta 2,6:een. Toimintapääoman määrä pieneni 20 prosenttia eli 1 226 miljoonasta eurosta 976 miljoonaan euroon.

Sijoitustuottomme oli työeläkealan paras, vaikka jäikin negatiiviseksi ollen -1,6 prosenttia.

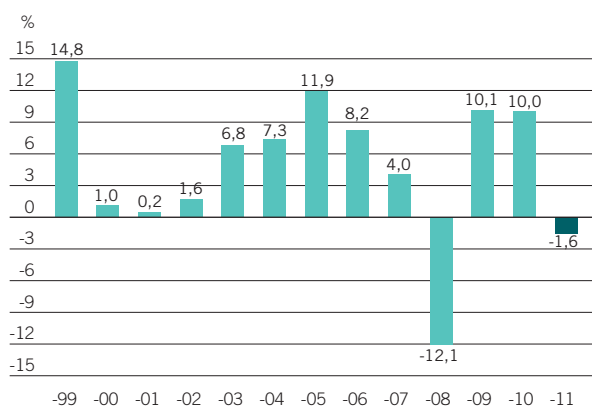
Vaikea osakevuosi näkyi myös noteerattujen osakkeiden tuotossa, joka oli -18,4 prosenttia. Heikosta osakevuodesta huolimatta noteeraamattomien osakkeiden ja pääomarahastojen tuotot pysyivät tyydyttävällä tasolla. Noteeraamattomien osakkeiden tuotto oli 7,4 prosenttia ja pääomarahastojen 5,4 prosenttia.

Kaikkien korkosijoitusten tuotto vuonna 2011 oli 3,3 prosenttia. Etenkin valtioiden ja muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjoihin tehtyjen sijoitusten 4,2 prosentin tuottoa voidaan pitää toimintaympäristöön nähden erittäin hyvänä. Valtionlainasalkussa parhaan maksukyvyn euromaat olivat koko vuoden voimakkaassa ylipainossa. Sijoitukset ongelma-alueille olivat vähäisiä.

Hedge-rahastosijoitukset tuottivat -3,3 prosenttia vuonna 2011. Hedge-rahastot hajauttivat tehokkaasti sijoitussalkun riskejä etenkin osakesijoituksiin verrattuna, mutta negatiiviseen tuottoon ei voi olla tyytyväinen.

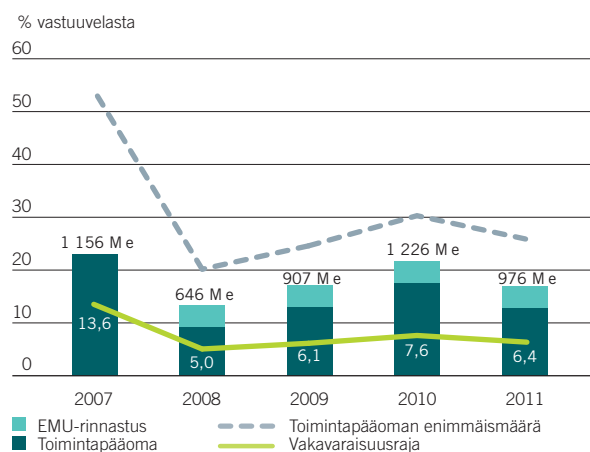
Kiinteistösijoitusten tuotto sitoutuneelle pääomalle laskettuna oli 9,2 prosenttia. Kiinteistösijoitusmarkkinoilla kauppojen määrä oli odotuksia vähäisempi sijoittajien kiinnostuksen kohdistuttua vain parhaisiin kohteisiin. Tämän vuoksi ns. prime-kohteiden arvot nousivat jonkin verran, kun taas suurempiriskisten kiinteistöjen arvot laskivat edelleen. Vuokra-asuntojen käyttöasteet olivat ennätysellisen korkeat, toimistojen vuokramarkkinat toisaalta heikkenivät yhä.

Sijoitustoiminnan tuotot toiminnan alusta alkaen

Eläke-Fennian sijoitusten viiden vuoden keskimääräinen tuotto on ollut 1,7 %, reaalityttö -0,5 %. Kymmenen vuoden keskimääräinen tuotto on 4,4 % ja reaalityttö 2,6 %. Yhtiön toiminnan alusta eli vuodesta 1999 laskettu keskimääräinen sijoitusten vuosituotto on 4,6 % ja reaalityttö 2,6 %.

Vakavaraisuuden kehitys 2007–2011

Sijoitusjakauma 2011

TOIMINNAN TEHOKKUUS ERINOMAINEN

Työeläkeyhtiössä tehokkuutta mitataan hoitokustannus-tehokkuudella eli sillä, kuinka paljon yhtiö käyttää liike-kuluihinsa vakuutusmaksun hoitokustannusosasta. Eläke-Fennian liikekulut koostuvat pääasiassa henkilöstökuluista ja IT-kuluista. Kustannustehokkuutta painotettiin koko vuoden ajan kaikessa toiminnassa, ja tehokkuus oli erinomainen. Käytimme liikekuluihin 76,9 prosenttia vakuutusmaksun hoitokustannusosista.

Hoitokustannusylijäämää syntyi raportointivuonna 12,2 miljoonaa euroa eli 23,1 prosenttia hoitokustannustulosta. Siirto asiakashyvityksiin oli 13,2 miljoonaa euroa, mikä on 0,3 prosenttia TyEL-palkkasummasta.

RISKEIHIN VARAUTUMINEN

Varaudumme sijoitustoiminnan riskeihin toimintapääoman avulla ja huolellisella kokonaisriskiaseman seurannalla. Seuraamme vakavaraisuutta, toimintapääomaa ja omaisuuslajien tuottoja jatkuvasti. Finanssikriisin jälkeen sijoitusriskien osalta tarkasteluväliä on tihennetty ja epävakaa markkina-tilanteessa kokonaisriskiasemaa raportoidaan yhtiön johdolle ajantasaisesti tarvittaessa jopa päivittäin. Sijoitustoiminnassa

hajautus on korostunut vielä aiempaakin enemmän.

Vakuutusliikkeen riskit liittyvät vakuutusmaksun ja vastuuvelan riittävyyteen lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Vakuutusliikkeen riskienhallinta perustuu turvaamisvaatimukset täyttäviin maksu- ja laskuperusteisiin, jotka ovat kaikille työeläkeyhtiöille samat.

Eläke-Fenniassa riskienhallinnan tarkoituksena on tukea yhtiön strategian toteuttamista ja liiketoiminnan tavoitteiden saavuttamista, taata liiketoiminnan jatkuvuus sekä hallita näihin liittyviä epävarmuustekijöitä tai maineeseen liittyviä uhkia. Riskien arviointia ja riskienhallintasunnitelmien laadintaa kehitetään vahvemmin strategialähtöiseksi ja sijoitusriskien osalta jatketaan vuonna 2011 aloitettua riskienhallintaprosessin kehittämistä. Riskienhallinnasta kerrotaan tarkemmin toimintakertomuksessa (s. 77).

ELÄKE-FENNIAN RAHAVIRRAT

SIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTO KÄYVIN ARVOIN 2007–2011

	Sijoitusten nettotuotot käyvin arvoin, milj. e 2011	Sitoutunut pääoma, milj. e 2011	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle 2011	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle			
				2010	2009	2008	2007
Korkosijoitukset	121,2	3 628,7	3,3	5,0	5,7	-2,0	1,3
Lainasaamiset	14,6	418,4	3,5	3,4	3,6	4,2	4,3
Joukkolainat ¹⁾	95,8	2 543,2	3,8	5,8	6,8	-6,0	0,5
OECD-/ETA-julkisyhteisöjen joukkovelkakirjalainat	43,9	1 042,0	4,2	4,9			
Muiden yhteisöjen joukkovelkakirjalainat	51,9	1 501,2	3,5	6,8			
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset sisältäen sijoituksiin kohdistuvat saamiset ja velat	10,8	667,1	1,6	1,0	2,3	5,6	4,2
Osakesijoitukset	-273,4	1 766,2	-15,5	22,5	33,7	-36,9	5,5
Noteeratut osakkeet	-286,4	1 560,6	-18,4	24,8	44,3	-40,1	3,7
Pääomasijoitukset	5,8	107,0	5,4	7,0	-18,8	-5,6	42,4
Noteeraamattomat osakesijoitukset	7,3	98,7	7,4	5,2	11,9	-15,7	24,4
Kiinteistösijoitukset	75,1	812,3	9,2	8,2	3,3	6,4	11,1
Suorat kiinteistösijoitukset	53,5	634,7	8,4	7,1	6,9	9,5	11,0
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitusyritykset	21,6	177,7	12,1	14,0	-14,2	-9,8	11,9
Muut sijoitukset	-18,0	665,0	-2,7	9,4	16,4	-19,4	3,8
Hedge-rahastosijoitukset	-21,4	656,7	-3,3	9,4	16,4	-19,4	3,8
Muut sijoitukset	3,3	8,2	40,6	-	-	-	-
Sijoitukset yhteensä	-95,1	6 872,3	-1,4	9,9	10,2	-12,0	4,1
Sijoitustoiminnan kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut ²⁾	-12,7		-0,2	0,1	0,0	-0,1	0,0
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	-107,9		-1,6	10,0	10,1	-12,1	4,0

1) 1.1.2010 alkaen joukkolainat on jaettu kahteen osaan.

2) Sisältää mm. sellaiset tuloslaskelman korkoerät, joita ei kirjata sijoitustoiminnan tuottoihin ja vuonna 2010 myös vastuunjakoon liittyvän korjauksen.

Yhtiön varat käytetään työeläketurvan hoitamiseen; eläkkeiden maksamiseen ja tulevien eläkkeiden rahoittamiseen.

Vastuullisuus on tulevaisuuteen sijoittamista

Tänään tekemämme sijoituspäätökset parantavat ympäristöä, turvaavat ihmisten hyvinvointia ja edistävät hyvää hallintoa nyt ja tulevaisuudessa.

Eläke-Fenniassa ympäristöön (E), sosiaaliseen vastuuseen (S) ja hyvään hallintotapaan (G) liittyviin asioihin (ESG) kiinnitetään huomiota sijoitusprosessin kaikissa vaiheissa ja omaisuuslajeissa niiden omat erityispiirteet huomioiden. Olennaista Eläke-Fennian vastuullisessa sijoittamisessa on vastuullisuuden sisällyttäminen päivittäiseen toimintatapaan ja riskienhallintaan. Eläke-Fennian hallitus on vahvistanut Eläke-Fennian vastuullisen sijoittamisen periaatteet.

Ympäristöön, sosiaaliseen vastuuseen tai hallintotapaan liittyvät riskit ovat toteutuessaan merkittäviä ja vaikuttavat kyseisen yhtiön tuloksentekokykyyn ja siten sijoituksen arvoon. Vastuullisuusnäkökohdat huomioimalla Eläke-Fennia pyrkii vastaamaan yhtiön omiin ja sen sidosryhmien odotuksiin sekä tuomaan lisäarvoa sijoitustoiminnalle.

SEURAAMME SIOITUKSIAMME

Vuoden 2011 aikana veimme vastuullisen sijoittamisen periaatteita aiempaa syvemmälle sijoitusprosessiimme. Pyrimme tunnistamaan sijoituskohteisiin ja niiden arvoon vaikuttavia riskejä ja mahdollisuuksia entistä paremmin sijoituspäätöksiä tehdessämme. Olemme määritelleet käytännössä, mitä kansainvälinen normisto sijoituskohteilta vaatii ja työstäneet näistä ja omista periaatteistamme toimintamallin. Tätä mallia sovellamme tehdessämme suoria sijoituspäätöksiä, harkitessamme uutta rahastosijoitusta tai keskustellessamme rahastonhoitajien kanssa.

Aloitimme raportointivuonna yhteistyössä ruotsalaisen Ethixin kanssa omistamiemme osake- ja joukkovelkakirjalainojen säännöllisen läpikäynnin. Seuraamme kansainvälisten normien kuten YK:n Global Compactin noudattamista

VASTUULLINEN SIOITTAMINEN ELÄKE-FENNIASSA

2000	Ensimmäiset Eläke-Fennian hallituksen linjaamat vastuullisen sijoittamisen periaatteet
2007	YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteiden (PRI) allekirjoittaminen
2009	Carbon Disclosure Projectin (CDP) allekirjoittaminen
2010	Eläke-Fenniasta Finsif ry:n perustajajäsen
2010	Vastuullisen sijoittamisen periaatteiden päivittäminen, siirtyminen ESG-integraatioon
2011	CDP Water Disclosuresin allekirjoittaminen

Vastuullisella
sijoittamisella
pyrimme vastaamaan
yhtiön ja sen sidos-
ryhmien odotuksiin.

ESG-asioissa. Sijoituspäätösten seuranta on tärkeä työväline meille itsellemme, mutta antaa pohjan myös vaikuttamiselle sijoituskohteen toimintaan, kun se nähdään tarkoituksenmukaiseksi.

YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteiden allekirjoittajana olemme sitoutuneet edistämään vastuullista sijoittamista ja levittämään tietoisuutta siitä rahoituslalle ja suurelle yleisölle.

YK seuraa vuosittain vastuullisen sijoittamisen periaatteiden toteutumista maailmanlaajuisesti lähettämällä kaikille periaatteiden allekirjoittajille vastuullisuuskyselyn. Emme niinkään peilaa tuloksiamme muihin sijoittajiin, vaan käytämme kyselyn tuloksia apuvälineenä kehittäessämme omaa toimintaamme ja sen arvioimista.

KANNUSTAMME VASTUULLISUUTEEN

Toimimme aktiivisesti Finsif-järjestössä, johon kuului vuoden 2011 lopussa 34 jäsentä. Allekirjoitimme vuonna 2011 CDP Water Disclosures, joka tuottaa sijoittajille tietoa maailman suurimpien yhtiöiden veden kulutuksesta. CDP:ssä eli Carbon Disclosure Projectissa olemme olleet mukana allekirjoittajina vuodesta 2009 alkaen.

Päätöksenteko sijoitustoiminnassa

Sijoitusomaisuuden kokonaisriskitasoa rajoittavat sekä lainsäädäntö että sisäinen ohjeistus. Eläke-Fennian hallitus asettaa yhtiön kokonaisriskitason rajoitteet sekä hyväksyy vuosittain sijoitussuunnitelman ja sen osana johdannaisten käytön periaatteet.

Sijoitustoimintamme päätöksenteko on itsenäistä. Tarvittaessa käytämme suomalaisia ja ulkomaisia asiantuntijoita täydentämään omaa asiantuntemustamme ja hyödynnämme hajauttamisessa rahastojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Tarjoamme
asiakkaillemme
mahdollisuuden hoitaa
vakuutusasiansa
haluamallaan tavalla.

palvelupäällikkö Paula Toivonen

Työeläkevakuuttaminen kanssamme on vaivatonta

Huolehdimme asiakkaidemme työeläkevakuutusasioista asiantuntevasti ja tehokkaasti. Tunnetta erityisesti PK-yritysten ja yrittäjien tarpeet. Osoituksena siitä useampi kuin joka viides uusi yrittäjä valitsi vuonna 2011 Eläke-Fennian työeläkevakuuttajakseen.

uoden 2011 lopussa Eläke-Fenniassa oli vakuutettuna yhteensä 224 980 työntekijää ja yrittäjää, mikä on 4 prosenttia enemmän kuin vuonna 2010. Erityisesti yrittäjäasiak-

kaiden määrä kasvoi vuoden aikana. Vuoden lopussa yrittäjien YEL-vakuutuksia oli voimassa noin 4 600 enemmän kuin edellisvuonna, eli yhteensä 39 320 kappaletta. Työnantajien TyEL-vakuutusten määrä puolestaan kasvoi noin 670 vakuutuksella 23 620 kappaleeseen.

Eläke-Fennian markkinaosuus oli vuoden 2011 lopussa TyEL-vakuutuksissa 9,8 prosenttia ja YEL-vakuutuksissa 18,8 prosenttia.

ASIAKKAAT ARVOSTAVAT ASIAANTUNTEMUSTA

Vahvuuksiamme ovat vuonna 2011 tehdyn toimialakohtaisen asiakastytytyväisyystutkimuksen perusteella asiantuntemus, lupausten pitäminen, palvelualttius ja tavoitettavuus. Eläke-Fennian yrityskuva arvioitiin tutkimuksessa alan parhaaksi. Eläke-Fenniaa myös suositellaan toimialan yhtiöistä todennäköisimmin.

Pyrimme kehittämään edelleen usein vaikeaksikin koettujen työeläkeasioiden yksinkertaistamista. Asiakkaat toivovat meiltä myös vielä lisää aktiivisuutta yhteydenpitoon.

Asiakastytytyväisyystutkimuksen lisäksi keräämme jatkuvasti aktiivisesti palautetta asiakkailtamme pystyäksemme kehittämään toimintaamme. Tavoitteena on myös uudistaa asiakastytytyväisyyden mittaus- ja seurantamalleja.

Yhä useampi asiakkaistamme hoitaa vakuutus-asiansa sähköisesti Eläke-Fennia Online -palvelussa.

KUMPPANIMME PALVELEVAT PAIKALLISESTI

Kattava, valtakunnallinen kumppaniverkostomme mahdollistaa, että asiantuntijamme on aina vaivattomasti asiakkaan saatavilla. Yhteistyökumppanimme Fennia ja Lähivakuutus myyvät Eläke-Fennian TyEL- ja YEL-vakuutuksia ja palvelevat työeläkeasioissa kattavasti ympäri Suomen. Teemme lisäksi yhteistyötä Handelsbankenin ja Säästöpankkiryhmän kanssa.

Haluamme varmistaa, että kumppaneillamme on hyvä tuntemus yrittäjien ja työntekijöiden lakisääteisestä työeläketurvasta ja sen järjestämisestä. Tuemme ja koulutamme yhteistyökumppaneitamme alueellisen asiantuntija-verkoston sekä sähköisten kanavien avulla.

Seuraamme vuosittaisella kyselyllä kumppaniemme tyytyväisyyttä toimintaamme ja meiltä saatuun tukeen. Vuodelta 2011 yhteistyökumppanit antoivat erinomaisen arvion antamastamme tuesta. Kiitosta saamme asiantunteuksesta, nopeasta tiedon saannista, palveluasenteesta ja kumppaneille tarjottavien työvälineiden hyödyllisyydestä.

LAADUKASTA PALVELUA – HENKILÖKOHTAISESTI TAI VERKOSSA

Tarjoamme asiakkaillemme mahdollisuuden hoitaa vakuutusasiansa haluamallaan tavalla, joko henkilökohtaisesti puhelimesta ja sähköpostitse tai verkossa kattavilla sähköisillä palveluillamme. Kehitämme asiakaspalveluamme pitkäjänteisesti.

Vuoden 2011 aikana siirryimme puhelinpalvelusta uuteen toimintamalliin, jossa asiakas saa yhdellä puhelinsoitolla kokonaisvaltaista työeläkevakuuttamisen palvelua sen sijaan, että hänet ohjattaisiin erillisiin YEL-, TyEL- ja Online-asiakaspalveluiden puhelinrinkeihin. Tavoitteena on parantaa asiakkailta kiitosta saaneen henkilökohtaisen palvelun saavutettavuutta ja nopeutta.

Raportointivuonna täydensimme myös verkkopalveluvalikoimaamme uudella, pientyönantajille suunnitellulla ELVI-palvelulla. Helppokäyttöinen, verkkopankkitunnuksilla

käytettävä TyEL-vakuutuksen ilmoituspalvelu sopii erityisesti työnantajille, joilla on vain vähän ilmoitettavaa.

Yhä useampi asiakkaistamme hoitaa vakuutusasiansa sähköisesti Eläke-Fennia Online -palvelussa. Vuoden 2011 loppuun mennessä yrittäjäasiakkaiden online-sopimusten määrä oli kasvanut noin 23 prosenttia ja TyEL-asiakkaiden online-sopimusten määrä noin 11 prosenttia vuodesta 2010.

VAIHTOEHTOJA YRITYSTEN RAHOITUKSEEN

Tarjoamme rahoitusvaihtoehtoja asiakasyritystemme investointeihin ja muihin rahoitustarpeisiin yksin tai yhdessä muiden rahoittajien kanssa. Yritysrahoituksen päätuotteet ovat markkinaehtoiset sijoituslainat ja TyEL-takaisinlainat. Eläke-Fennian tarjoamat rahoitusvaihtoehdot monipuolistavat yrittäjien rahoitusvaihtoehtoja.

Lainojen kysyntä oli vuonna 2011 melko tasaista. Vuoden lopussa Eläke-Fennian lainakanta oli noin 390 miljoonaa euroa.

ASIAKASHYVITYKSET ALENTAVAT TYEL-MAKSUJA

Asiakashyvitykset alentavat työntekijän maksamia työeläkemaksuja, jotka ovat muutoin samansuuruiset kaikissa työeläkeyhtiössä. Asiakashyvitysten vuotuisen määrään vaikuttavat työeläkeyhtiön toiminnan tehokkuus ja sijoitustoiminnan tuotot. Vuonna 2011 Eläke-Fennia siirtää asiakashyvityksiin 13,2 miljoonaa euroa, mikä on 0,3 prosenttia TyEL-palkkasummasta.

Lakimuutos toi uusia yrittäjäasiakkaita

Vuoden 2011 alusta voimaan tullut työeläkelainsäädännön yrittäjämääritelmän laajennus toi aiemmin työeläketurvan ulkopuolelle jääneitä yrittäjiä työeläkevakuuttamisen piiriin. Lainmuutoksen myötä myös useiden aiemmin työntekijän eläkelain mukaan vakuutettujen yrittäjien on siirryttävä YEL-vakuutetuiksi.

Teimme vuoden 2011 aikana yhdessä kumppaniverkostomme kanssa aktiivisesti töitä kertoaksem-

me lakimuutoksen vaikutuksista yrittäjille, joita se koskettaa.

Yrittäjät luottavat Eläke-Fennian asiantunte-
mukseen: Olimme vuonna 2011 työeläkeyhtiöiden välisissä siirroissa ensimmäinen YEL-vakuutusten kappalemäärällä mitattuna ja uusmyynnillä saimme yli 7 450 uutta YEL-vakuutusta. Markkinaosuutemme YEL-vakuutuksissa kasvoi lähes prosenttiyksiköllä edellisvuodesta.

Selkeäsanaisemmin TyEL-maksuista

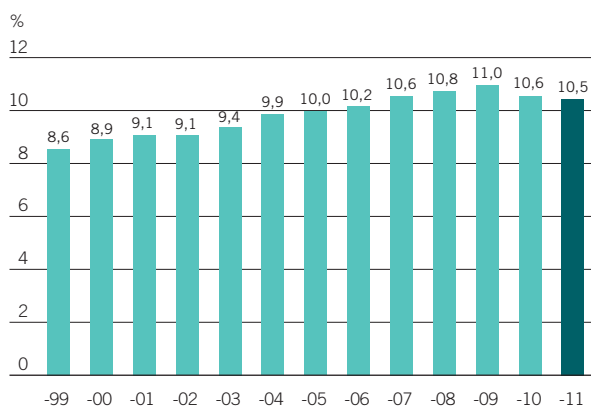
Eläke-Fennian vakuutustekniikka selvitti syksyllä 2011 asiakkaiden mielipiteitä TyEL-maksuja käsittelevistä materiaaleistaan ja asiakaslaskelmistaan, kuten asiakkaille tehtävistä maksuanalyseista. Tavoitteena oli materiaalien kehittämisen avulla parantaa asiakaspalvelua.

Vakuutustekniikan asiantuntijat haastattelivat noin kolmekymmentä asiakasyritystä. Haastattelujen tulosten pohjalta materiaaleja on uudistettu muun muassa lisäämällä asiakkaiden toivomia lisätietoja, selkeyttä ja helppolukuisuutta.

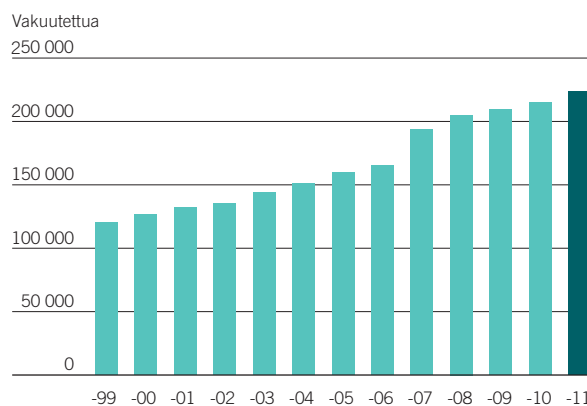
matemaatikko Henriikka Raiko

Markkinaosuus maksutulolla mitattuna

Markkinaosuus laski vuonna 2010 poiketen pitkän aikavälin kasvutrendistä. Tähän vaikutti muun muassa se, että TyEL-vakuutusyhtiöiden kokonaismarkkina kasvoi useiden eläkesäätiöiden purkauduttua työeläkeyhtiöihin.

Vakuutetut 31.12.

Tavoitteena pidemmät työurat

Työeläkeyhtiönä Eläke-Fennialla on tahtoa ja keinoja vaikuttaa suomalaisten työuriin. Työkyvyttömyysriskin ennaltaehkäisystä ja tehokkaasta kuntoutuksesta hyötyvät yksilö, yritys ja yhteiskunta.

Eläke-Fennia tarjoaa asiakasyrityksilleen työkyvyttömyysriskinhallinnan palveluja Efekti-palvelun nimellä. Tuemme asiakkaidemme työhyvinvoinnin kehittämistyötä ja henkilöstön työssä jaksamista paremmalla työkyvyttömyysriskinhallinnalla. Keinoina ovat kartoitukset, koulutukset, työyhteisökyselyt ja kattava tietopaketti Efekti-verkkosivuillamme. Vuonna 2010 uudistettu Efekti-palvelu otettiin kokonaisvaltaisesti käyttöön vuonna 2011.

Yleisimmät syyt työuran ennenaikaiseen keskeytymiseen ovat tuki- ja liikuntaelinten sairaudet sekä mielenterveys-sairaudet. Huomioimme tämän palvelussamme ja sen kehittämisessä. Tarjoamme apuvälineitä esimiestyöhön, jolla on tutkimusten mukaan merkittävä vaikutus työssäjaksamiseen. Toisaalta haluamme vahvistaa työterveyshuollon roolia yrityksen riskinhallinnan kumppanina ja näin ennaltaehkäistä ja hallita etenkin tuki- ja liikuntaelinsairauksien uhkaa.

YHTEISTYÖLLÄ HYVIIN TULOKSIIN

Vuonna 2011 palvelussamme on ollut keskeisellä sijalla työkyvyttömyysriskinhallinnan prosessin rakentaminen yhdessä suurimpien asiakasyritystemme työterveyshuollon kanssa. Tämä on vaatinut entistä tiiviimpää sisäistä yhteistyötä työkyvyttömyysriskinhallinnan, kuntoutuksen ja vakuutustekniikan välillä. Yhteistyön pääpaino on löytää keinoja vajaatyökykyisen henkilön työuran pidentämiseen ammatillisen kuntoutuksen avulla. Tämä näkyy ammatillisen

kuntoutuksen hakemusmäärien kasvuna; määrä on kasvanut tasaisesti ja kaksinkertaistunut viimeisten viiden vuoden aikana.

Pienet ja keskisuuret yritykset ovat hyödyntäneet työyhteisökyselyämme. Asiakkaamme arvioivat kyselyä laadukkaaksi ja hyväksi kehittämisen työkaluksi. Kysely sai asiakkailta arvosanan 8,7 asteikolla 0–10. Yrittäjäasiakkaitamme tuemme verkkopalvelulla, joka kannustaa oman työkyvyn ylläpitoon ja kehittämiseen.

KUNTOUTUKSESTA HYÖTYVÄT YKSILÖ JA YHTEISKUNTA

Mitä varhaisemmassa vaiheessa työkyvyttömyyden uhka havaitaan, sitä todennäköisemmin työkyvyttömyys voidaan kokonaan ehkäistä tai ainakin siirtää sen alkamista. Ammatillisen kuntoutuksen tavoitteena on tukea työssä jatkamista. Kuntoutusvaihtoehtoja ovat muun muassa työkokeilu, työhönvalmennus, koulutus uuteen ammattiin tai elinkeinotuki yritystoiminnan aloittamiseen.

Vuonna 2011 Eläke-Fenniaan tulleiden kuntoutushakemusten määrä kasvoi, samoin käynnistettyjen kuntoutusohjelmien määrä. Myönteisen päätöksen kuntoutusrahaa hakeneista sai 82 prosenttia. 71 prosenttia palasi kuntoutuksen jälkeen työmarkkinoille. Työnantajien tietämys kuntoutuksesta on selvästi kasvanut Efekti-palvelun uuden palvelutarjonnan myötä.

Efekti-koulutuksilla vaikuttavuutta työkyvyn johtamiseen

Laajensimme vuonna 2011 palveluamme Efekti-koulutuksiin. Järjestämämme koulutukset käsittelivät sairauspoissaolojen hallintaa, valmentavaa johtamista, eri sukupolvien johtamisen haasteita ja kehityskeskusteluja. Koulutukset keräsivät asiakasyritystemme johtoa, esimiehiä, henkilöstöä ja luottamusmiehiä 19 eri tapahtumaan ympäri Suomea. Koulutuksiin osallistui yhteensä yli 200 asiakasyritystemme edustajaa.

Kaikki koulutukset saivat hyvää palautetta eli arvosanan 4 asteikolla 1–5. Osallistujat olivat myös valmiita suosittelemaan koulutusta muille.

Efekti-koulutukset jatkuvat vuonna 2012. Uusina aiheina ovat muun muassa työkyvyn strateginen johtaminen, varhaisen tuen malli ja työhyvinvointikortti.

työhyvinvoinnin päällikkö
Mirelle Granvik

Laadukasta palvelua elämäntilanteen mukaan

Asiantunteva ja asiakkaan elämäntilanteen huomioiva palvelumme on saanut kiitosta asiakastyytyväisyystutkimuksissa. Sen eteen haluamme jatkossakin tehdä työtä. Kehitämme pitkäjänteisesti eläkepalvelujen laadun seurantaa ja mittaamista.

Eläke-Fennialla oli lähes 85 000 eläkkeensaajaa vuoden 2011 lopussa. Maksoimme eläkeitä vuoden aikana yhteensä 920 miljoonaa euroa 50 eri maahan. Eläkkeet maksettiin ensimmäistä kertaa kokonaan Euroopan yhteisen maksualueen SEPA-maksuina lokakuussa 2011. Muutos vaati merkittäviä muutoksia tietojärjestelmiimme ja niiden testaamista vuoden 2011 aikana. Emme tingi eläkkeiden oikea-aikaisesta maksamisesta, vaan pyrimme varautumaan muutoksiin ja mahdollisiin poikkeustilanteisiin aina etukäteen.

Suurten ikäluokkien eläköitymisiän myötä saimme edelleen paljon vanhuuseläkehakemuksia. Hakemusten määrä nousi edellisvuoteen verrattuna yli 10 prosenttia. Yhtiösämme vakuutetut siirtyivät vuonna 2011 vanhuuseläkkeelle keskimäärin 63,5-vuotiaina. Uusia työkyvyttömyyseläkepäätöksiä annoimme 2 700 kappaletta. Työkyvyttömyyseläkettä hakeneista myönteisen päätöksen sai 71 prosenttia.

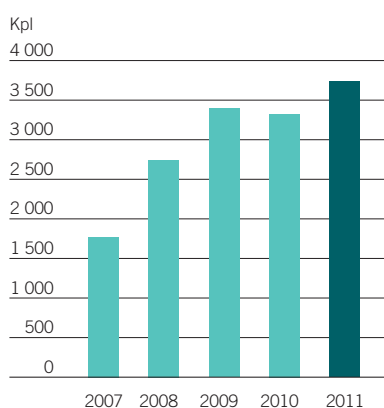
OIKEITA ELÄKEPÄÄTÖKSIÄ AJALLAAN

Meille on tärkeää, että teemme eläkepäätökset oikein ja lainmukaisesti. Seuramme jatkuvasti ratkaisutoiminnan yhdenmukaisuutta ja vertaamme ratkaisulinjaamme muutoksenhakuelinten päätöksiin.

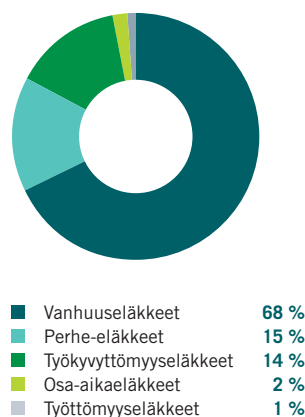
Eläkkeenhakijat voivat hakea muutosta saamaansa eläkepäätökseen työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta ja sen jälkeen vakuutusosastoilta. Eläkeyhtiöillä on mahdollisuus oikaista tekemiään päätöksiä valituksen yhteydessä. Vuonna 2011 Eläke-Fennia itseoikaisi työkyvyttömyyseläkkeistä tehdyistä muutosvaatimuksista 3,9 prosenttia.

Asiakkaan toimeentuloon ei pitäisi tulla katkosta hänen siirtyessään ansiotyöstä eläkkeelle. Pyrimme jatkuvasti nopeuttamaan käsittelyaikojamme. Vuonna 2011 vanhuuseläkkeissä Eläke-Fennian sisäinen käsittelyaika oli 45 päivää.

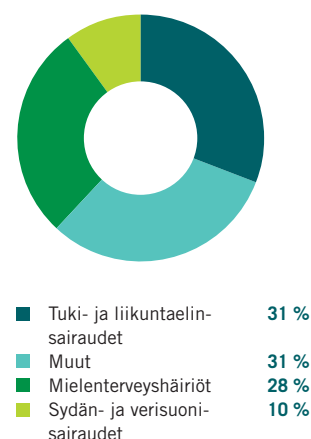
Vanhuuseläkehakemusten määrän kehitys 2007–2011, vireille tulleet uudet hakemukset

Eläkkeensaajat eläkelajin mukaan 2011

Myönnettyjen työkyvyttömyyseläkkeiden lääketieteelliset syyt 2011

TYÖELÄKEOTTEELLA TIETOA TULEVILLE ELÄKKEENSAAJILLE

Eläke-Fenniasta lähti 271 000 työeläkeotetta huhti-kesäkuussa 2011. Olemme halunneet kertoa työeläkeotteen liitteessä vakuutetuillemme ajankohtaista tietoa työeläkevakuuttamisesta. Vuonna 2011 lähetimme nuorille vakuutetuillemme oman liitteen, jossa kerroimme palkasta pidätettävistä maksuista ja niillä saatavasta turvasta. Liitteessä myös kannustettiin valitsemaan sähköinen työeläkeote.

Työeläkeote on tärkeä yhdysside työeläkeyhtiön ja vakuutetun välillä. Otteet ovat aktivoineet työkäisiä vakuutettujamme pohtimaan työeläketurvaansa, ja työeläkeotteeseen liittyvät asiakaspuhelut kasvoivat 7 prosenttia edellisestä vuodesta. Otteet ovat selvästi vähentäneet muuta eläkeneuvonnan tarvetta ja erikseen Eläke-Fennialta pyydettyjen eläkearvioiden määrä on vähentynyt.

Vuonna 2012 ensimmäistä kertaa lähetettävä kokonaistyöeläketurvan mukainen ote on työllistänyt meitä jo useamman vuoden. Ensimmäistä kertaa julkisen sektorin työsuhteet ovat luettavissa lähettämiltämme työeläkeotteelta. Tämä on edellyttänyt meiltä laajoja järjestelmämuutoksia sekä eläkeneuvojen tietämyksen syventämistä julkisen sektorin työsuhteista.

Vuonna 2012
julkisen sektorin
työsuhteet ovat
ensimmäistä
kertaa luettavissa
lähettämiltämme
työeläkeotteilta.

eläkeneuvoja Tiina Halttunen

Vaikuttamista ja vuorovaikutusta yhteiskunnan eri tasoilla

Työstä ansaittava eläke on keskeinen osa suomalaisten työntekijöiden ja yrittäjien sosiaaliturvaa. Viisikymmentä vuotta täyttänyt työeläkejärjestelmämme on kestävällä pohjalla, vaikka haasteena onkin väestörakenteen kehitys ikääntyvien määrän kasvaessa.

Työnantajat ja työntekijät vastaavat yhdessä työeläkeiden kustannuksista. Suurin osa työeläkkeistä rahoitetaan niin sanotulla jakojärjestelmäperiaatteella, jossa työssä käyvä sukupolvi maksaa suurimman osan kunkin vuoden eläkkeistä. Työeläkejärjestelmämme on osittain rahastoiva: reilu neljännes maksettavista eläkkeistä rahoitetaan aiemmin rahastoiduilla varoilla ja niiden tuotoilla. Näin pystytään tasaamaan eläkkeistä aiheutuvia kustannuksia eri sukupolvien välillä. Rahastoinnin avulla voidaan hillitä vakuutusmaksutason nousua.

Vuonna 2011 TyEL-maksu oli keskimäärin 22,4 prosenttia. Tällä hetkellä arvioidaan, että TyEL-maksu nousisi nykyisestä tasosta runsaaseen 26 prosenttiin palkkasummas- ta laskettuna 2030-luvun alussa ja jäisi tämän jälkeen tälle tasolle.

Eläketurvakeskus laatii perusennusteen TyEL-maksun kehityksestä pitkällä aikavälillä sijoitettujen eläkevarojen tuotto-oletukseen perustuen. Ennuste päivitettiin marras- kuussa 2011, ja se perustuu 3,5 prosentin reaali- tuotto-oletukseen. Eläkevarojen tuotto vaikuttaa työeläkemaksutason. Prosenttiyksikkö keskimääräisessä sijoitustuotossa vaikuttaa noin kaksi prosenttiyksikköä TyEL-maksuun.

Pitkän aikavälin sijoitustuottoja takautuvasti arvioita- essa on huomioitava, että kulunut vuosikymmen on ollut taloudessa historiallisen turbulenttia aikaa muun muassa 2000-luvun alun teknokuplan puhkeamisen ja vuoden 2008 finanssikriisin myötä. Myös työeläkeyhtiöiden sijoitussään- nöksiä on muutettu tuona aikana. Eläke-Fennian sijoitusten tuotto sen historian aikana vuodesta 1999 lähtien on ollut reaalisesti noin 2,6 prosenttia.

TYÖURIA PIDEMMIKSI

Lakisääteisen työeläketurvan kehittämisessä ja päätöksen- teossa ovat mukana työnantajat ja työntekijät sekä valtio eli maan eduskunta ja hallitus. Kevään 2011 eduskuntavaalien jälkeen muodostettu uusi hallitus ja työmarkkinajärjestöt pyrkivät löytämään yhteisymmärryksen pitkäjänteisestä ratkaisusta työurien pidentämiseksi, työeläkejärjestelmän rahoituksen turvaamiseksi ja riittävän eläketurvan varmista- miseksi.

Julkisen talouden tasapainon kannalta on tärkeää, että suomalaisten työuria saadaan pidennettyä. Työmarkkina- järjestöt ja hallitus ovat vuonna 2009 sopineet pyrkimyksestä nostaa vuoteen 2025 mennessä 25-vuotiaiden eläkkeelle- siirtymisien odote vähintään 62,4 vuoteen. Vuonna 2011 odote oli 60,5 vuotta.

Työurien pidentämisessä pyritään vaikuttamaan sekä työuran alkuosaan, keskelle että loppuun. Työikäisten var- hainen työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen on merkittävin työuria lyhentävä tekijä, joten hallituksen tavoitteena on keskittyä erityisesti työkyvyttömyyden syiden torjuntaan sekä osatyökykyisten työmahdollisuuksien parantamiseen.

Eläkelaitosten sijoitustoimintaa ja vakavaraisuutta koskevia säännöksiä helpotettiin vuoden 2008 lopulla väliaikaisesti kansainvälisen rahoitusmarkkinakriisin vuoksi. Määräaikaishuolto on voimassa vuoden 2012 loppuun asti. Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmä on saanut valmiiksi toisen vaiheen vakavaraisuussäätelyn jatkokehittämistyön, ja hallitus on viemässä lainsäädäntöä eduskuntaan keväällä 2012.

OSALLISTUMME TYÖELÄKEALAN KEHITTÄMISEEN

Eläke-Fennia pyrkii vaikuttamaan siihen, että eläkekustannukset kehittyvät tasaisesti ja ennustettavasti ja että kustannusten jako on oikeudenmukainen eri sukupolvien välillä.

Eläke-Fennia osallistuu työeläkejärjestelmän ja vakuutusalan kehittämiseen ja lainsäädäntömuutosten valmisteluun muun muassa Työeläkevakuuttajien (TELA), Eläketurvakeskuksen (ETK) ja Finanssialan keskusliiton (FK) työryhmissä. Yhtiö tekee tarpeen mukaan aloitteita lainsäädäntömuutosten aikaansaamiseksi ja ylläpitää keskusteluyhteyksiä prosessiin osallistuviin toimijoihin, kuten lainsäädännön valmistelusta vastaaviin virkamiehiin ja eri edunvalvontajärjestöihin.

KESKUSTELUA SIDOSRYHMIEN KANSSA

Haluamme edistää yhteiskunnallista vuorovaikutusta ja kehittää toimintaamme eri sidosryhmiä kuunnellen. Eläke-Fenniassa toimii kolme neuvottelukuntaa, joissa on työmarkkinajärjestöjen, vakuutuksenottajien ja vakuutettujen edustajia.

Eläkeasiain neuvottelukunta käsittelee muun muassa todellisia eläketapauksia siten, että asiakkaiden yksityisyyden suoja ei vaarannu. Näin työmarkkinajärjestöt voivat ottaa kantaa ja tehdä linjauksia työeläkelakien soveltamista koskeviin asioihin. Neuvottelukunnalla ei kuitenkaan ole päätösvaltaa.

Vakuutettujen neuvottelukunnan pääasiallisena tehtävänä on lisätä Eläke-Fenniassa vakuutettujen työntekijöiden ja Eläke-Fennian välistä vuorovaikutusta. Näin varmistetaan, että ajankohtaiset työntekijöiden eläkeasioihin ja niiden hoitamiseen liittyvät tiedot välittyvät toiselle osapuolelle.

Suuriasiakasneuvottelukunnan tavoitteena on puolestaan edistää Eläke-Fenniasta vakuutuksen ottaneiden suurempien yritysten ja Eläke-Fennian välistä tiedonkulkua ja yhteistyötä.

Suomalaisen yrittäjyyden ja kulttuurin tukena

Teemme yhteistyötä useiden yhteiskunnallisten toimijoiden kanssa. Yhteistyökumppaneiden valinnassa keskeistä on yhteiskunnallinen merkitys ja kaikkia osapuolia hyödyttävä toimintatapa.

Eläke-Fennia on sitoutunut yrittäjyyden tukemiseen. Haluamme osaltamme edistää pitkäjänteistä suomalaista yrittäjyyttä ja yritystoiminnan jatkuvuutta sekä tukea innovaatioiden hyödyntämistä liiketoiminnassa. Olemmekin olleet yhteistyökumppanina menestyviä kasvuyrittäjiä hakevan kansainvälisen *Ernst & Young Entrepreneur of the Year* -kilpailun Suomen kilpailussa sen perustamisesta, vuodesta 2003 lähtien.

Olemme yhdessä muun Fennia-ryhmän kanssa vuosittain jakamassa Suomen Yrittäjien valtakunnallisilla Yrittäjäpäivillä Fennia-ryhmän perustamaa Valtakunnallista yrittäjäpalkintoa. Palkinnon tarkoituksena on nostaa yrittäjyyden arvostusta Suo-

messa ja antaa kasvat menestyksekkäälle yrittämiselle.

Lisäksi *Design Forum Finland* ja Fennia-ryhmä järjestävät joka toinen vuosi *Fennia Prize* -kilpailun, jolla pyritään tukemaan korkeatasoisten tuotteiden valmistusta sekä edistämään suomalaisen teollisuuden kilpailukykyä ja kansainvälistymistä. Raportointivuonna alkaneen *Fennia Prize* -kilpailun voittajat julistetaan kesällä 2012.

Tuemme myös kulttuuria ja sen edistämistä. Olemme jo kuutena vuonna peräkkäin olleet *Kuopio tanssii ja soi* -festivaalin pääyhteistyökumppani. Osana Fennia-ryhmää Eläke-Fennia on myös Sibelius-Akatemian yritys yhteistyökumppani.

Vuoden 2011 kasvuyrittäjänä palkittu Rovio Entertainmentin toimitusjohtaja Mikael Hed

Tulokset syntyvät henkilöstön hyvinvoinnista

Eläke-Fennian henkilöstö arvostaa työtään ja yhtiötään. Asiakkaillemme tämä näkyy asiantuntemuksena, laadukkaana asiakaspalveluna ja kustannustehokkuutena.

Eläke-Fennian henkilöstön työtyytyväisyys on ollut pitkään korkealla tasolla, niin myös vuonna 2011. Pitkäaikaisessa vertailussa suomalaisiin asiantuntija-organisaatioihin sijoitumme viiden prosentin parhaimmiston. Vuosittain toteutettava tutkimus osoittaa, että vahvuksiamme ovat johtamiskulttuuri ja vahva työnantajakuva. Työmotivaatio on Eläke-Fenniassa keskimääräisesti hyvä ja henkilöstö on sitoutunutta. Omaa työtä pidetään haastavana ja mielenkiintoisena. Tulosten mukaan esimiestyöskentelyn tasossa on kuitenkin vaihtelua, ja esimiestyöskentely on jatkossakin tärkeä kehittämisalue.

Työtyytyväisyysindeksi on vain yksi mittari henkilöstön hyvinvoinnin seuraamisessa. Muina mittareina on käytetty muun muassa sairauspoissaolojen määrää, joka sekin on ollut hyvällä tasolla.

HENKILÖSTÖJOHTAMINEN ARVOSSAAN

Eläke-Fenniassa on kunnia-asia, että henkilöstömme voi hyvin ja pystyy saavuttamaan eläkeiän terveenä. Haluamme

olla joustava työnantaja ja huomioimme henkilöiden erilaiset elämäntilanteet mahdollisuutena työaikajoustoihin, työtehtävien räätälöintiin ja uusien työtehtävien oppimiseen. Koko henkilöstömme kuuluu vuosittain toteutettavien kehityskeskustelujen piiriin.

Ennaltaehkäisevä työterveyshuoltomme sisältää säännölliset terveystarkastukset, työpaikkaselvitykset, terveysneuvontaa ja tarvittaessa kuntoutukseen ohjauksen. Tuemme henkilöstön liikunta- ja kulttuuriharrastuksia sekä järjestämme terveellisen elämäntavan luentosarjoja.

Edellisenä vuonna alkanut esimiesten valmentavan johtamistavan kehittämisohjelma saatettiin loppuun vuoden 2011 aikana. Valmennukseen osallistui noin puolet Eläke-Fennian esimiestehtävissä toimivista. Valmennuksessa keskityttiin ihmisten johtamiseen päivittäisen työn näkökulmasta. Tavoitteena on, että parempi johtaminen näkyy seuraavassa esimiesarvioinnissa niin esimiestaidoissa kuin alaisten osaamisen kehittymisenä ja kasvuna sekä sitä kautta tavoitteiden saavuttamisena.

HENKILÖSTÖN TUNNUSLUVUT

	2011	2010	2009
Henkilöstö keskimäärin	258	253	251
Naisten osuus, % *	68	68	69
Miesten osuus, % *	32	32	31
Määräaikaisessa työsuhteessa	18	14	12
Kokopäiväisiä työntekijöitä *	248	235	241
Osa-aikaisia työntekijöitä *	11	14	10
Työntekijöiden lähtövaihtuvuus, % *	1,6	5,0	4,4
Sairauspoissaolojen määrä, pv/hlö	9,7	10,6	8,8

* vakinaisista työntekijöistä 31.12.

Henkilöstömme työtyytyväisyys on ollut pitkään korkealla tasolla, niin myös vuonna 2011.

Vuonna 2011 erityisesti Eläke-Fennian asiakas- ja eläkepalveluissa panostettiin merkittävästi henkilöstön osaamisen kehittämiseen. Eläkepalveluissa kehitettiin asiakaspuheluiden laatua. Asiakaspalveluissa kehityskohteena oli ”Yhden luukun periaate” eli se, että asiakas saa samalta asiakaspalvelijalta palvelun alusta loppuun, eikä asiakasta siirretä henkilöltä toiselle heidän osaamisalueensa mukaan. Toimintamalli käynnistyi 7 työntekijän pilottihankkeella, ja vuoden aikana siihen siirtyivät vähitellen kaikki puhelinpalvelussa työskentelevät henkilöt. Keskeisessä roolissa toimintamallin laajenemisessa olivat henkilöstön joukosta valitut neljä yhteyshenkilöä, joiden avulla toimintamalli monistettiin toimivaksi kokonaisuudeksi. Osaamisen laajentaminen tapahtui koulutuksen ja työssä oppimisen keinoin.

KANNUSTAVA JA TASA-ARVOINEN TYÖYHTEISÖ

Palkitseminen nähdään Eläke-Fenniassa kokonaisuutena, johon kuuluu rahallisen palkitsemisen lisäksi työ ja sen organisointi, kasvu ja kehittyminen sekä henkilöstöedut. Jokainen eläkefennialainen kuuluu joko kannuste-, tavoite- tai tulospalkkiojärjestelmän piiriin. Palkitseminen perustuu ennalta sovittujen, yhtiön strategiasta johdettujen tavoitteiden saavuttamiseen.

Päivitimme Eläke-Fennian tasa-arvosuunnitelman vuoden 2011 alussa. Tasa-arvosuunnitelman painopisteitä ovat palkkaus, koulutusmahdollisuudet ja mahdollisuudet ammatilliseen kehittymiseen, sukupuolirakenne eri organisaatiotasoilla, työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen sekä ikärakenteen huomioiminen.

Tasa-arvon toteutumista seurataan vuosittain laadittavalla tasa-arvoraportilla sekä osana henkilöstötutkimusta. Eläke-Fennia koetaan tasa-arvoiseksi työyhteisöksi. Esimerkiksi miesten perhevapaiden käyttö on kasvanut selvästi. Selkeä kehityskohde on naisten suhteellisesti pienempi osuus ylemmillä organisaatiotasoilla.

Varhaisen tuen malli käyttöön

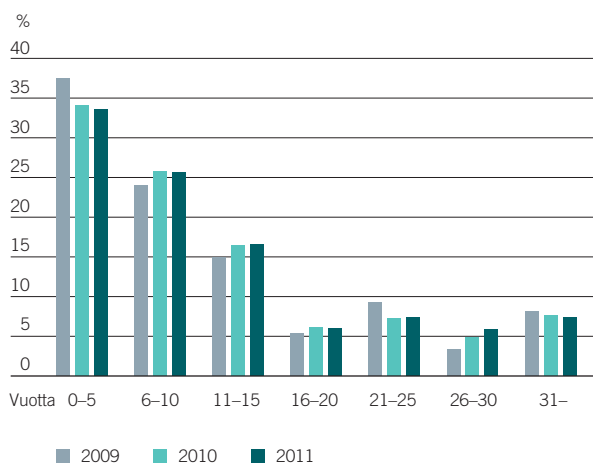
Vuoden 2011 aikana Eläke-Fenniassa otettiin käyttöön entistä kattavampi varhaisen tuen malli. Mallin avulla pystymme reagoimaan varhaisessa vaiheessa merkkeihin henkilön työkyvyn heikentymisessä. Tavoitteena on havaita ongelmat ajoissa, ottaa ne puheeksi, ennaltaehkäistä mahdollista työkyvyn heikkenemistä sekä tukea työssäjaksamista ja -viihtymistä koko työuran ajan.

Varhaisen tuen malli työstettiin yhdessä henkilöstön edustajien kanssa, ja siitä järjestettiin valmennusta henkilöstölle, esimiehille ja johdolle. Noin puolet eläkefennialaisista osallistui valmennukseen. Henkilöstö on antanut positiivista palautetta toimintamallista. Palautteen mukaan malli luo omalta osaltaan välittämisen kulttuuria ja edistää henkilöstön tasapuolista kohtelua.

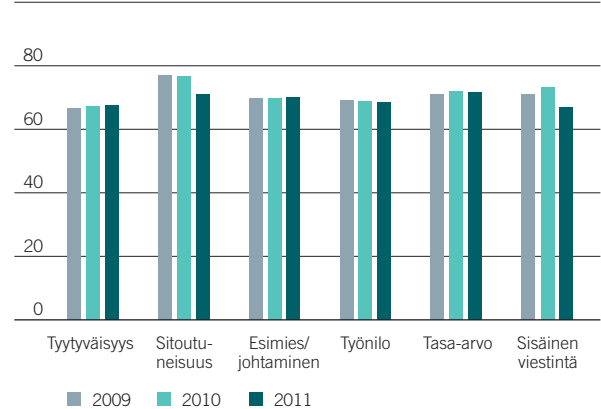
työsuojeluvaltuutettu Raili Kynäkoski

Työsuhteen keskimääräinen pituus vuosina 2009–2011

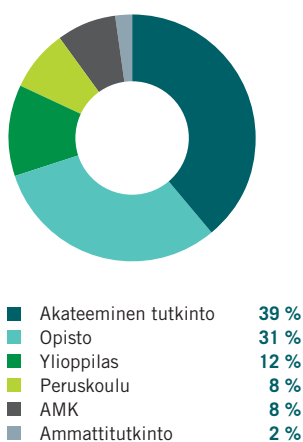

Työtyytyväisyyskyselyn indeksien kehitys vuosina 2009–2011

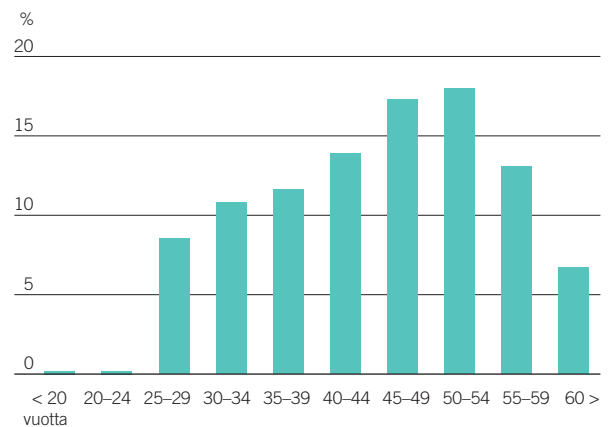
Asteikko 0–100, 100 = paras

Koulutusjakauma 2011

Ikäjakauma 2011

Tavoitteenamme on toteuttaa rakennutettaviin ja saneerattaviin kohteisiin nykyisiä lainsäädännön määräyksiä ympäristöystävällisempiä ratkaisuja.

Ympäristövastuu ohjaa kiinteistö-sijoittamistamme

Kiinteistösijoittajana Eläke-Fennian tavoitteena ovat energiatehokkaat, innovatiiviset, pitkäikäiset sekä käyttäjälle terveelliset ja turvalliset tilat.

Toimintamme välittömät ympäristövaikutukset liittyvät erityisesti kiinteistösijoittamiseen. Eläke-Fennian suoraan omistaman kiinteistöomaisuuden arvo oli vuoden 2011 lopussa noin 670 miljoonaa euroa. Suoraan omistamissamme kiinteistöissä toimii noin 200 yritystä. Vuokra-asuntoja omistamme noin 1 700.

Hajautamme kiinteistösijoitukset tehokkaasti erityyppisiin kohteisiin niin, että tuotto-riskisuhde muodostuu edulliseksi ja tuottojen vaihtelu pysyy alhaisena. Kiinteistö-sijoituksistamme on liiketiloja, asuntoja ja toimistoja kutakin noin 30 prosenttia, loppuosa koostuu pääasiassa logistiikka- ja hotellikohteista.

Kiinteistösijoittamisessa kohteen keskeinen sijainti on tärkeä osa ympäristövastuullisuutta. Sijoitamme kohteisiin, jotka sijaitsevat keskeisillä paikoilla ja joihin on hyvät julkisen ja kevyen liikenteen yhteydet. Vuokra-asuntoja rakennutamme lähinnä pääkaupunkiseudun halutuille asuin-alueille. Olemme sijoittaneet tiiviisti yhdyskuntarakentamiseen liittyviin kauppakeskuksiin kaupunkien keskustoissa ja pääkaupunkiseudun liikenteellisissä solmukohdissa. Kansainvälisille kiinteistömarkkinoille sijoitamme pääasiassa kiinteistösijoitusrahastojen kautta.

RISKIKARTOITUS KOROSTUU INVESTOINNEISSA

Eläke-Fennian kiinteistösijoitustoiminnassa on ollut vuodesta 2010 käytössä yhteiskuntavastuun johtamisjärjestelmä, jolla kuvataan tapamme toimia vastuullisena kiinteistösijoittajana

sijoituksen elinkaaren eri vaiheissa. Kaikkiin suoriin kiinteistösijoituksen investointiesityksiin liitetään ESG-osio, jossa huomioidaan investoinnin kannattavuuden lisäksi ympäristöön (E), sosiaaliseen vastuuseen (S) ja hallintotapaan (G) liittyvät näkökohdat (ESG). Ostovaiheessa tehty huolellinen riskikartoitus on erityisen tärkeä, koska kiinteistösijoitukset ovat pitkäaikaisia sijoituksia.

ENERGIA-ANALYSEILLA ENERGIATEHOKKUUDEN PARANTAMISEEN

Tavoitteenamme on huolellisen suunnittelun avulla toteuttaa rakennutettaviin ja saneerattaviin kohteisiin voimassaolevia ympäristölainsäädännön määräyksiä ympäristöystävällisempiä, tulevaisuuteen suuntautuvia ratkaisuja.

Seuraamme kattavasti energiankulutusta sijoituskohteissa, joissa ylläpitovastuu on Eläke-Fennialla. Kaikista tärkeimmistä kohteistamme tehdään energia-analyysit, joilla kartoitetaan kunkin kiinteistön ongelmakohdat ja keinot, joilla energiatehokkuutta voidaan parantaa. Vuonna 2011 teimme energia-analyysien perusteella kohteisiin muun muassa lämmitysjärjestelmien säätöjä, valaistusten modernisointeja ja ilmanvaihtokoneiden käyttöaikojen tarkistuksia.

Jatkamme energia-analyysien tekemistä sijoituskohteissamme vuoden 2012 aikana.

Pyrimme myös löytämään lisää mahdollisuuksia hyödyntää uusiutuvia energialähteitä. Esimerkiksi LEED-ympäristöluokituksen saanut kauppakeskus Sello, jossa Eläke-Fennia on osaomistajana, käyttää vihreää sähköä.

VASTUULLISIA YHTEISTYÖKUMPPANEITA

Oma henkilöstömme vastaa strategisesta kiinteistöliiketoiminnasta, johon kuuluvat muun muassa sijoituspäätökset, riski- ja tuottoanalyysit, rakennuttamisen johtaminen sekä tavoitteiden asettaminen. Kiinteistöjohtamisen, kuten vuokrauksen, ylläpidon ja korjausrakennuttamisen, hoidamme yhteistyökumppaniemme avulla.

Valitsemme rakennushankkeisiin luotettavia ja innovatiivisia yhteistyökumppaneita, jotta voimme yhdessä saavuttaa kohteelle asetetut ympäristötavoitteet. Kiinnitämme huomiota rakennustyömaan turvalliseen toteuttamiseen, luonnonvarojen säästämiseen ja rakennusaikaisen jätehuollon järjestämiseen. Haluamme lisäksi olla mukana valitsemassa urakoitsijoiden alihankkijoita.

Odotamme valitsemiltamme palveluntuottajilta ympäristöohjelman lisäksi esimerkiksi vastuullista henkilöstöstä huolehtimista. Kiinteistönhoidon kilpailutuksessa käytämme yhteiskuntavastuun periaatteita, joiden mukaisesti vertaamme kustannusten lisäksi käyttäjätyytyväisyyttä,

Kiinteistösijoittamisessa kohteen keskeinen sijainti on tärkeä osa ympäristövastuullisuutta.

energiankulutusta sekä huollon reagoitinopeutta ja vikakorjauksia.

Rakennuskannan ylläpidon seurannassa perustyökaluna on kaikille kiinteistöille toteutettu huoltokirja. Huoltokirjat toimivat myös palvelutoimittajien toiminnan ohjaus- ja valvontavälineenä.

Keväällä 2011 otimme käyttöön laatumittarit, joilla seuraamme tärkeimpien palveluntuottajiemme toimintaa. Laadun mittareina seuraamme käyttäjätyytyväisyyttä, vikailmoitusten vasteaikoja, energiakuluja sekä hoitokuluja.

VUOROVAIKUTUSTA VUOKRALAISTEN KANSSA

Olemme säännöllisesti mukana Kiinteistötalouden Instituutin toteuttamissa vertailututkimuksissa, kuten ylläpidon kustannusten mittaamisessa ja vuokralaisten asiakastytyytyväisyystutkimuksissa.

Yhteistyö ja vuorovaikutus vuokralaisten kanssa ovat tärkeitä sekä käyttäjätyytyväisyyden kehittämiseksi että energiankulutuksen vähentämiseksi. Asunto-kohteissa olemmekin ympäristöasioista tiedottamisen lisäksi panostaneet jätteiden lajittelu- ja kierrätysmahdollisuuksien parantamiseen.

OMISTUSKIINTEISTÖJEN ENERGIAN JA VEDEN KULUTUS 2011

Asunnot

	2011	2010	2009
Normeerattu lämpö, MWh	19 304	19 390	19 759
Lämpöindeksi, kWh/m ³	42,3	42,5	43,3
Vedenkulutus, m ³	174 590	178 050	173 004
Sähkö, kWh	2 340 000	2 398 000	2 387 000

Toimitilat

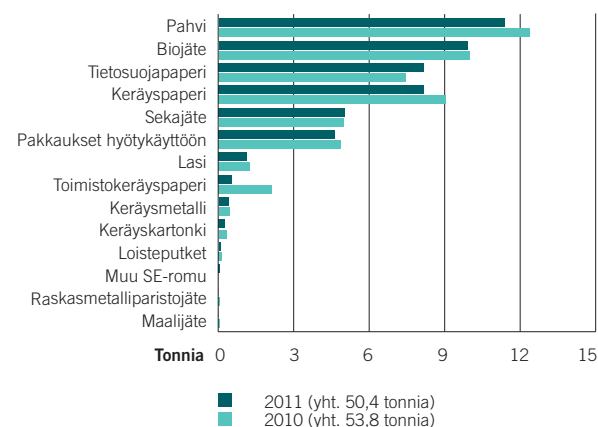
	2011	2010	2009
Normeerattu lämpö, MWh	16 003	16 953	16 476
Lämpöindeksi, kWh/m ³	17,1	18,1	17,6
Vedenkulutus, m ³	55 521	56 982	53 107
Sähkö, kWh	12 882 767	13 770 075	13 280 076

Seurannassa ovat mukana Eläke-Fennian suorat kiinteistösijoitukset lukuun ottamatta pääomavuokra-kohteita, joissa vuokralainen vastaa itse ylläpidosta.

Eläke-Fennian pääkonttorin energian ja veden kulutus

	2011	2010	2009
Normeerattu lämpö, MWh	877	976	925
Vedenkulutus, m ³	2 053	2 102	1 940
Sähkö, kWh	906 204	926 078	918 972

Eläke-Fennian pääkonttorin jätemäärät

Seuraamme oman toimintamme ympäristövaikutuksia päätoimitalossa Kampissa, jossa valtaosa henkilöstöstä työskentelee.

Eläke-Fennia osallistuu
työeläkejärjestelmän ja
vakuutusalan kehittämiseen
ja lainsäädäntömuutosten
valmisteluun.

*matemaatikot Juha Koskinen,
Jukka Peltola ja Raija Härkönen*

Eläke-Fennian hallinto ja johtaminen

Eläke-Fennia on keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö, jonka osakkaita ovat yhtiöjärjestyksen mukaisesti asiakkaat eli vakuutuksenottajat, Eläke-Fenniassa vakuutetut työntekijät sekä takuupääoman omistajat.

Eläke-Fennian hallintoa ja valvontaa säätelevät työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain lisäksi vakuutusyhtiölaki ja osakeyhtiölaki sekä näiden nojalla annetut säädökset, määräykset ja ohjeet. Toimilupansa mukaisesti Eläke-Fennian harjoittama liiketoiminta voi olla ainoastaan lakisääteistä työeläkevakuuttamista.

Eläke-Fennian hallintoelimiä ovat yhtiökokous, hallintoneuvosto, hallitus ja toimitusjohtaja. Yhtiön hallintoa koskevia säännöksiä ja määräyksiä sisältyy lakien lisäksi erityisesti yhtiön yhtiöjärjestykseen ja hallituksen työjärjestykseen.

Yksityiskohtainen esittely hallintoelimistä ja niiden tehtävistä löytyy erillisestä selvityksestä hallinto- ja ohjausjärjestelmästä (Corporate Governance Statement) sivuilta 94–101.

YHTIÖKOKOUS

Ylintä päätösvaltaa Eläke-Fenniassa käyttävät osakkaat yhtiökokouksessa. Äänioikeus yhtiökokouksessa on osakkailla sekä vakuutettujen edustajilla siten kuin yhtiöjärjestyksessä tarkemmin määrätään.

Varsinainen yhtiökokous pidetään vuosittain ennen toukokuun loppua hallituksen määräämänä aikana. Ylimääräinen yhtiökokous pidetään, jos hallitus tai hallintoneuvosto katsoo sen aiheelliseksi.

HALLINTONEUVOSTO

Työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain mukaisesti Eläke-Fennialla on hallintoneuvosto, jonka tehtävänä on valvoa hallituksen ja toimitusjohtajan vastuulla olevaa yhtiön hallintoa. Hallintoneuvostoon kuuluu 28 jäsentä. Jäsenet valitaan varsinaisessa yhtiökokouksessa kolmeksi vuodeksi kerrallaan siten, että vuosittain on erovuorossa enintään kymmenen jäsentä. Hallintoneuvoston jäsenistä seitsemän valitaan keskeisten työnantajia edustavien keskusjärjestöjen ja seitsemän keskeisten palkansaajia edustavien keskusjärjestöjen nimeämistä ehdokkaista.

Hallintoneuvoston jäsenet esitellään sivulla 42.

Hallintoneuvoston vaalivaliokunta

Hallintoneuvosto valitsee kalenterivuodeksi kerrallaan hallintoneuvoston vaalivaliokunnan, johon kuuluu neljä hallintoneuvoston ja kaksi hallituksen jäsentä. Puolet jäsenistä valitaan vakuutuksenottajien ja puolet vakuutettujen hallintoneuvostoedustajien ehdottamista henkilöistä. Vaalivaliokunnan tehtävänä on valmistella valinnan tekeville hallintoelimille esitykset hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenvalinnoista ja palkkioista.

HALLITUS

Hallituksen yleisenä tehtävänä on huolehtia yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä siitä, että kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty. Työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain mukaan hallituksen ja toimitusjohtajan tulee johtaa yhtiötä ammattitaitoisesti, terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden sekä luotettavaa hallintoa koskevien periaatteiden mukaisesti.

Eläke-Fennian hallitukseen kuuluu 10 varsinaista jäsentä ja neljä varajäsentä. Hallintoneuvosto valitsee hallituksen jäsenet ja varajäsenet kolmeksi vuodeksi kerrallaan siten, että vuosittain enintään neljä varsinaista jäsentä on erovuorossa. Hallituksen jäsenistä kolme varsinaista jäsentä ja yksi varajäsen valitaan keskeisten työnantajakeskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä ja kolme varsinaista jäsentä ja yksi varajäsen keskeisten palkansaajakeskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä.

Hallituksen jäsenet esitellään sivuilla 38–41.

Hallituksen valiokunnat

Hallituksen apuna tehtävien hoidossa ovat nimitys- ja palkitsemisvaliokunta sekä tarkastusvaliokunta.

Nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan tehtävänä on yhtiön toimitusjohtajan ja hänen sijaisensa sekä yhtiön hallituksen nimittämien johtajien palkitsemis- ja nimittämisasioiden valmistelu, suunnittelu ja kehittäminen. Valiokunnan muodostavat hallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat.

Tarkastusvaliokunnan tehtävänä on seurata yhtiön taloudellisen tilanteen, taloudellisen raportoinnin sekä sisäisen

valvonnan ja riskienhallinnan riittävyyttä ja asianmukaisuutta sekä käsitellä sisäisen tarkastuksen suunnitelmat ja raportit. Valiokuntaan kuuluu kolme hallituksen keskuudesta valitsemaa jäsentä, joista yksi valitaan työnantajia edustavien keskusjärjestöjen ja yksi palkansaajia edustavien keskusjärjestöjen nimeämistä hallituksen jäsenistä sekä yksi muista hallituksen jäsenistä.

TOIMITUSJOHTAJA, JOHTORYHMÄ, SIOITUSKOMITEA JA OPERATIIVINEN JOHTORYHMÄ

Hallitus nimittää toimitusjohtajan, hänen sijaisensa, varatoimitusjohtajat ja johtajat yhtiöjärjestyksen mukaisesti. Toimitusjohtajan ollessa estynyt hänen sijaisensa toimii toimitusjohtajana.

Toimitusjohtaja hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimitusjohtajan on annettava hallitukselle ja sen jäsenille tiedot, jotka ovat tarpeen hallituksen tehtävien hoitamiseksi. Toimitusjohtaja vastaa siitä, että yhtiön kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Yhtiön operatiivisessa toiminnassa ja toiminnan suunnittelussa toimitusjohtajaa avustaa hallituksen nimittämistä johtajista muodostuva johtoryhmä. Johtoryhmä on mukana muun muassa yhtiön strategiaan, budjetointiin ja organisaatioon liittyvien asioiden valmistelussa hallitukselle.

Toimitusjohtaja ja muut johtoryhmän jäsenet esitellään sivulla 43.

Keskeiset toimitusjohtajan päätettäviksi tulevat sijoitusasiat käsitellään sijoituskomiteassa. Sijoituskomitea valmistelee hallituksen päätettäviksi tulevat sijoitusten päätösesitykset ja sijoitussuunnitelman.

Eläke-Fenniassa on lisäksi toiminut operatiivinen johtoryhmä, joka on käsitellyt useimmiten yli yksikkörajojen meneviä, laajavaikuttavia kysymyksiä, joilla on periaatteellista tai resursseihin vaikuttavaa merkitystä. Osana yhtiön ohjausmallin muutosta operatiivinen johtoryhmä päätettiin lopettaa 1.1.2012 alkaen, ja sen tehtävät siirrettiin prosesseissa toimiviin johtoryhmiin. Muutoksen tavoitteena on organisaation madaltaminen ja prosessien tehokkuuden kehittäminen.

PALKITSEMINEN

Hallitus hyväksyy vuosittain Eläke-Fennian koko henkilöstöä koskevan palkkapolitiikan nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan esityksestä. Lisäksi nimitys- ja palkitsemisvaliokunta valmistelee hallituksen päätettäväksi johtoryhmän palkkauksen ja palkkioperiaatteet. Hallitus vahvistaa johtoryhmän ja henkilöstön kannuste- ja tavoitepalkkion periaatteet vuosittain. Hallituksella on kuitenkin oikeus päättää maksettavien palkkioiden määrästä vahvistetuista perusteista poiketen. Hallitus ei kuulu palkkiojärjestelmien piiriin.

Hallituksen, hallintoneuvoston, toimitusjohtajan ja muun johdon palkitsemisesta kerrotaan tarkemmin Eläke-Fennian

palkka- ja palkkioselvityksessä. Säännöllisesti päivitettyä palkka- ja palkkioselvitys on nähtävillä yhtiön internet-sivustolla. Hallituksen ja hallintoneuvoston euromääräiset palkkiot kerrotaan myös selvityksessä hallinto- ja ohjausjärjestelmästä.

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA

Yhtiön sisäisen valvonnan avulla pyritään varmistamaan muun muassa

- asetettujen päämäärien ja tavoitteiden saavuttaminen sekä voimavarojen taloudellinen ja tehokas käyttö
- toimintaan liittyvien riskien riittävä hallinta
- taloudellisen ja muun johtamisinformaation luotettavuus ja oikeellisuus
- lakien, määräysten ja ohjeiden noudattaminen sekä hallintoelinten päätösten, sisäisten suunnitelmien, sääntöjen ja menettelytapojen noudattaminen.

Eläke-Fennian hallitus arvioi vuosittain, onko yhtiön sisäisen valvonta järjestetty asianmukaisesti. Hallituksen tekemä arvio perustuu yhtiön sisäisen tarkastuksen laatimaan kirjalliseen selvitykseen. Lisäksi hallitus kuulee yhtiön ulkoista tilintarkastajaa vuosittain sisäisen valvonnan tilasta.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sillä tarkoitetaan liiketoiminnasta aiheutuvien ja siihen olennaisesti liittyvien riskien tunnistamista, arviointia, rajoittamista ja valvontaa. Eläke-Fennian hallitus hyväksyy vuosittain yhtiön koko toiminnan kattavan riskienhallintasuunnitelman, joka sisältää strategiset riskit, sijoitusriskit, vakuutustekniset riskit ja operatiiviset riskit. Hallituksella ja johdolla on ensisijainen vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Sen lisäksi jokainen Eläke-Fennian johtoryhmän jäsen on vastuussa omien yksikköjensä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta.

Määräystenmukaisuus

Eläke-Fenniassa on käytössä compliance-toimintamalli, jonka tavoitteena on osana sisäistä valvontaa varmistaa, että yhtiö noudattaa ulkoista sääntelyä ja sisäisiä menettelytapaohjeitaan ja siten pyrkii ehkäisemään oikeudellisten riskien toteutumista. Compliance-toiminnan tavoitteet ja tehtävät, organisaatorakenne, periaatteet ja se, kuinka säännönmukainen raportointi toteutetaan, on määritelty kirjallisesti. Compliance-toimintaa koordinoi yhtiön lakiasiat.

HYVÄÄ VAKUUTUSTAPAA KOSKEVA OHJEISTUS

Eläke-Fenniassa on hallituksen hyväksymä hyvää vakuutustapaa koskeva ohjeistus. Ohjeistus koskee Eläke-Fennian ja vakuutuksenottajien välisissä liiketoimissa ja sopimussuhteissa noudatettavia periaatteita. Yhtiön on kohdeltava vakuutuksenottaja-asiakkaita oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti. Yhtiö ei myöskään käytä yhtiön toimintaan kuulumattomia järjestelyjä eikä estä vakuutuksenottajia

käyttämästä oikeuttaan valita elinkeinonharjoittajaa. Yhtiö tarjoaa palveluja tasapuolisesti asiakkailleen.

LAHJONNAN VASTAISET PERIAATTEET

Eläke-Fenniassa on sisäinen ohjeistus erilaisten lahjojen, matkojen sekä tarjoilujen antamisesta ja vastaanottamisesta. Ohje koskee koko henkilöstöä ja sen tarkoituksena on varmistaa, että yrityksen palveluksessa olevat tai muutoin yrityksen puolesta toimivat henkilöt eivät tarjoa, vaadi tai ota vastaan lain vastaisia etuuksia toimiessaan viranomaisen tai toisten yritysten kanssa. Ohjeessa linjataan, mitä Eläke-Fenniassa pidetään tavanomaisena ja hyväksyttävänä yhteydenpitona muihin yrityksiin ja viranomaisiin.

Ohjeen noudattamista valvotaan osana yhtiön sisäistä valvontaa. Lain mukaisten seuraamusten lisäksi ohjeessa on määritelty sanktiot voimassa olevan ohjeen rikkomisesta.

OSALLISTUMINEN YHTEISKUNNALLISEEN VAIKUTTAMISEEN

Eläke-Fennia osallistuu työeläkejärjestelmän ja vakuutusalan kehittämiseen ja lainsäädäntömuutosten valmisteluun. Yhtiö tekee tarpeen mukaan aloitteita lainsäädäntömuutosten aikaansaamiseksi ja näin ollen ylläpitää keskusteluyhteyksiä prosessiin osallistuviin toimijoihin, kuten lainsäädännön valmistelusta vastaaviin virkamiehiin ja eri edunvalvontajärjestöihin. Yhtiö on itse Työeläkevakuuttajat TELA ry:n ja Finanssialan Keskusliiton jäsenyhteisö.

Yhtiö ei tue suoraan rahallisesti poliittisia puolueita tai poliitikkoja. Eläke-Fennia osallistuu työeläkeyhtiönä yhteiskunnalliseen keskusteluun. Tähän liittyen yhtiön edustajat voivat osallistua myös poliittisten puolueiden järjestämiin yhteiskunnallisiin tilaisuuksiin ja seminaareihin, jotka ovat tarkoituksenmukaisia yhtiön ja työeläkejärjestelmän kehittämisen kannalta.

KILPAILUN RAJOITUKSET

Työeläkejärjestelmän kilpailulla tavoitellaan kustannustehokkuutta ja parempia tuottoja työeläkevaroille. Kilpailu myös osaltaan tukee työeläkevarojen sijoittamiseen liittyvää riskien hajauttamista. Työeläkejärjestelmän kilpailu ei saa kuitenkaan vaarantaa yhtiön päätehtävän toteuttamista.

Eläke-Fennian toiminnassa painotetaan kilpailulainsäädännön mukaista ennakoivaa kilpailulainsäädännön noudattamista. Erityisesti kiinnitetään huomiota työeläkejärjestelmän ja vakuutusalan sisällä tapahtuvaan eri toimijoiden väliseen yhteistyöhön ottaen huomioon, että muun muassa työeläkelainsäädännössä on säädetty työeläkevakuuttajien velvollisuudesta toimia yhteistyössä erityisesti vakuutusehtojen ja laskuperusteiden valmistelussa. Osallistumista alan sisäiseen yhteistyöhön ohjaavat muun muassa Finanssialan Keskusliiton ja Työeläkevakuuttajat TELA ry:n hyväksymät kilpailuoikeudelliset menettelysäännöt.

Hallitus

Pekka Sairanen
puheenjohtaja

Timo Vallittu
1. varapuheenjohtaja

Heimo Aho
varapuheenjohtaja

Olavi Nieminen

Ralf Wickström

Jukka Ahtela

Heikki Kauppi

Heikki Ropponen

Eero Lehti

Antti Rinne

Nikolas Elomaa

Rauno Mattila

Reija Lilja

Antti Kuljukka

Hallitus

PUHEENJOHTAJA:

Pekka Sairanen

s. 1957, kauppatieteiden maisteri
hallituksen puheenjohtaja,
Domus Yhtiöt Oy
Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n
yrittäjävaltuuskunnan jäsen,
Rakennustuoteteollisuus RTT:n vara-
puheenjohtaja, Puusepänteollisuus ry:n
puheenjohtaja, Metsäteollisuus MT:n
hallituksen jäsen, Suomalaisen työn
liiton johtokunnan puheenjohtaja,
Perheyritysten liiton perheyritysvaltuus-
kunnan jäsen, EVA:n valtuuskunnan
jäsen, ETLA:n valtuuskunnan jäsen,
TAT-ryhmän hallituksen puheenjohtaja
jäsenyys alkanut 1.7.1998
erovuorossa 31.12.2014

VARAPUHEENJOHTAJAT:

Timo Vallittu

s. 1953, kansakoulu
puheenjohtaja, TEAM Teollisuusalojen
ammattiliitto ry
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö
SAK ry:n hallituksen jäsen, Hyvinkään
kaupunginvaltuuston varajäsen,
Finnveran hallintoneuvoston jäsen
palkansaajajärjestöjen edustaja
jäsenyys alkanut 1.1.2004
erovuorossa 31.12.2012

Heimo Aho

s. 1949, diplomiekonomi, kauppaneuvos
hallituksen puheenjohtaja, SKS Group
Oy ja SKS Group:n tytäryhtiöt
Elfving Oy:n hallituksen jäsen, Kaupan
Liiton hallituksen jäsen, EK:n yrittäjä-
valtuuskunnan jäsen, Nordean neuvotte-
lukunnan puheenjohtaja, Perheyritysten
Liiton hallituksen varapuheenjohtaja,
Liikesivistysrahaston kannatusyhdistyk-
sen hallituksen jäsen, Finnveran neuvot-
telukunnan puheenjohtaja, Linturanta-
säätiön puheenjohtaja, Helsingin Seudun
Kauppakamarin valtuuskunnan jäsen,
Keskuskauppakamarin valtuuskunnan
jäsen, Helsingin Kauppakorkeakoulun
tukisäätiön jäsen, Tekniikan Akatemian
Elinkeinoneuvoston hallituksen jäsen
työnantajajärjestöjen edustaja
jäsenyys alkanut 31.3.2009
erovuorossa 31.12.2012

MUUT TYÖMARKKINAJÄRJESTÖJEN EDUSTAJAT:

Jukka Ahtela

s. 1952, varatuomari, ekonom
johtaja, Elinkeinoelämän keskusliitto
EK ry
Eläketurvakeskuksen edustajiston jäsen,
Maanpuolustusopetuksen neuvottelu-
kunnan varajäsen, Japanin instituutin
säätiön valtuuskunnan varapuheenjohta-
ja, Yritysturvallisuus EK Oy:n hallituksen
puheenjohtaja, EK-Tieto Oy:n hallituksen
puheenjohtaja, Kansainvälinen kaupp-
kamari ICC Finlandin hallituksen jäsen,
Suomen Messusäätiön hallituksen jäsen,
Suomalais-Ruotsalaisen Kauppakamarin
hallituksen varapuheenjohtaja
työnantajajärjestöjen edustaja
jäsenyys alkanut 1.1.2010
erovuorossa 31.12.2012

Heikki Kauppi

s. 1955, diplomi-insinööri
toiminnanjohtaja, Tekniikan
Akateemisten Liitto TEK ry
AKAVA ry:n hallituksen jäsen,
Ylemmät Toimihenkilöt YTN ry:n
hallituksen puheenjohtaja
palkansaajajärjestöjen edustaja
jäsenyys alkanut 1.7.1998
erovuorossa 31.12.2014

Antti Rinne

s. 1962, oikeustieteen kandidaatti
puheenjohtaja, Ammattiliitto Pro
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK:n
varapuheenjohtaja, STTK:n hallituksen
jäsen, STTK:n hallituksen työvalio-
kunnan jäsen, Toimihenkilöiden työt-
tömysskassan hallituksen varapuheen-
johtaja, Teollisuuden Palkansaajat
-neuvottelukunnan (TP) varapuheen-
johtaja, VVO-yhtymä Oyj:n hallituksen
jäsen
palkansaajajärjestöjen edustaja
jäsenyys alkanut 1.1.2006
erovuorossa 31.12.2014

Heikki Ropponen

s. 1948, oikeustieteen kandidaatti,
kauppatieteiden maisteri
varatoimitusjohtaja, Kaupan Liitto ry
Helsingin Kauppiaitten yhdistys ry:n
puheenjohtaja, Markkinointi-Instituutin
hallituksen puheenjohtaja, Koulutus-
rahaston hallintoneuvoston jäsen,
Kauppiaitten kauppaooppilaitos Oy:n
hallituksen varapuheenjohtaja
työnantajajärjestöjen edustaja
jäsenyys alkanut 1.7.1998
erovuorossa 31.12.2011

HALLITUKSEN MUUT JÄSENET:

Eero Lehti

s. 1944, valtiotieteiden maisteri,
kauppaneuvos, kunniatohtori (Vaasan
yliopisto), kansanedustaja
Taloustutkimus Oy:n hallituksen pu-
heenjohtaja, Suomen Lehtiyhtymä Oy:n
hallituksen puheenjohtaja, Fennian hal-
lituksen puheenjohtaja, Henki-Fennian
hallituksen puheenjohtaja, Talentum
Oyj:n hallituksen jäsen, Eilakaisla
Oy:n hallituksen puheenjohtaja, Itella
Oy:n hallintoneuvoston puheenjohtaja,
Tekesin hallituksen jäsen, Biohit Oyj:n
hallituksen jäsen
jäsenyys alkanut 1.7.1998
erovuorossa 31.12.2012

Olavi Nieminen

s. 1952, optikko, hakanomi
hallituksen puheenjohtaja,
Piiloset by Finnsusp Oy
Suomen Yrittäjien työmarkkinavaltuus-
kunnan puheenjohtaja, Suomen Optisen
Alan Tukku Kauppiat ry:n puheenjohtaja
jäsenyys alkanut 1.7.1998
erovuorossa 31.12.2013

Ralf Wickström

s. 1949, kauppaopisto, VTS,
vakuutusneuvos
hallituksen puheenjohtaja,
Lähivakuutus osk
Lähivakuutus Keskinäinen Yhtiön
hallituksen puheenjohtaja
jäsenyys alkanut 1.1.2007
erovuorossa 31.12.2013

VARAJÄSENET:

Nikolas Elomaa

s. 1968, oikeustieteen kandidaatti
edunvalvontajohtaja, Suomen Ammatti-
liittojen Keskusjärjestö SAK ry
Työttömyysvakuutusrahaston hallituksen
jäsen, Vates-säätiön hallituksen jäsen,
Henkilöstöpalveluyritysten auktorisointi-
lautakunnan jäsen
palkansaaajajärjestöjen edustaja
jäsenyys alkanut 1.1.2010
erovuorossa 31.12.2012

Rauno Mattila

s. 1946, teknikko, teollisuusneuvos
Teknopower Oy:n hallituksen puheen-
johtaja, Investo Omaisuudenhoido Oy:n
hallituksen puheenjohtaja,
Fennian hallituksen jäsen
työntantajajärjestöjen edustaja
jäsenyys alkanut 1.1.2004
erovuorossa 31.12.2012

Antti Kuljukkan

s. 1961, valtiotieteiden maisteri,
eMBA
toimitusjohtaja, Keskinäinen Vakuutus-
yhtiö Fennia
Henki-Fennian hallituksen jäsen,
Finanssialan Keskusliiton hallituksen
jäsen, Suomen Yrittäjien hallituksen
jäsen, Helsingin seudun kauppakamarin
valtuuskunnan jäsen, Kadettikunnan
talousjaoston jäsen, Helsinki Mission
valtuuskunnan jäsen, Liikennevakuutus-
keskuksen puheenjohtaja, Jääkärisäätiön
hallituksen jäsen
jäsenyys alkanut 1.1.2007
erovuorossa 31.12.2012

Reija Lilja

s. 1954, Ph.D., The London School of
Economics and Political Science (kan-
santaloustiede)
tutkimusjohtaja, Palkansaaajien tutkimus-
laitos
Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun
kansantaloustieteen laitoksen dosentti
1991–, Veronmaksajain Keskusliiton
hallituksen jäsen 2001–2011 ja varapu-
heenjohtaja 2011–, Samanpalkkaisuus-
ohjelman korkean tason seurantaryhmän
jäsen, Sosiaali- ja terveysministeriö,
2007–2011, Kansantaloudellinen
aikakauskirja, toimitusneuvoston jäsen,
2007–
jäsenyys alkanut 1.1.2007
erovuorossa 31.12.2013

Hallintoneuvosto

PUHEENJOHTAJA:

Taisto Lehti, s. 1954
hallituksen puheenjohtaja
Oy Odensö Ab

VARAPUHEENJOHTAJAT:

Marjaana Valkonen, s. 1952
1. varapuheenjohtaja
johtaja
Suomen Ammattiliittojen
Keskusjärjestö SAK ry

Klaus Saarikallio, s. 1955
toimitusjohtaja
Normek Oy

TYÖNANTAJAJÄRJESTÖJEN EDUSTAJAT:

Tero Jussila, s. 1958
talousjohtaja
Maintpartner Group Oyj

Heikki Nikku, s. 1956
toimitusjohtaja
Logica Suomi Oy

Marja Rantanen, s. 1943
toimitusjohtaja
Lahden Lounasporssi Oy

Timo Suominen, s. 1954
talousjohtaja
Empower Oy

Jukka Tikka, s. 1953
toimitusjohtaja
Länsi-Savo Oy

Pentti Virtanen, s. 1964
toimitusjohtaja
FSP Finnish Steel Painting Oy

PALKANSAAJAJÄRJESTÖJEN EDUSTAJAT:

Timo Korpijärvi, s. 1962
viestintäpäällikkö
Metallityöväen Liitto ry

Håkan Nystrand, s. 1955
puheenjohtaja
METO - Metsäalan Asiantuntijat ry

Markku Palokangas, s. 1957
teollisuussektorin johtaja
Ammattiliitto Pro

Tuula A. Paunonen, s. 1955
pääkirjanpitäjä
Länsi-Savo Oy

Pertti Porokari, s. 1964
puheenjohtaja
Uusi Insinööriliitto UIL ry

Jaana Ylitalo, s. 1969
1. varapuheenjohtaja
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry

HALLINTONEUVOSTON MUUT JÄSENET:

Kaj Ericsson, s. 1943
kiinteistövaliokunnan jäsen
Harry Schaumans Stiftelse

Kari Happonen, s. 1958
toimitusjohtaja
Ixonos Oyj

Oiva Iisakka, s. 1956
toimitusjohtaja
Nooa Säästöpankki Oy

Pertti Karjalainen, s. 1969
toimitusjohtaja
Attendo Oy

Jari Kostamo, s. 1957
toimitusjohtaja
Markkinointi-instituutti

Tauno Maksniemi, s. 1959
toimitusjohtaja
RTK-Palvelu Oy

Erkki Moisander, s. 1953
toimitusjohtaja
Lähivakuutus-ryhmän Keskusliitto ry

Lasse Murto, s. 1943
professori

Kyösti Pöyry, s. 1952
toimitusjohtaja
Paperinkeräys Oy

Pekka Rantamäki, s. 1953
konsernijohtaja
Teknos Group Oyj

Lasse Savonen, s. 1951
kauppaneuvos

Stefan Wentjärvi, s. 1967
toimitusjohtaja
Blue1 Oy

Jarkko Wuorinen, s. 1951
toimitusjohtaja
Ahlman & Wuorinen Development AWD Oy

TILINTARKASTAJAT

Varsinaiset tilintarkastajat:

Pekka Hietala
KHT

Ulla Nykky
KHT

Varatilintarkastajat:

Pasi Hirvonen
KHT

Tuija Korpelainen
KHT

Johtoryhmä

Lasse Heiniö

toimitusjohtaja

s. 1951, filosofian maisteri, SHV Fennian hallituksen varajäsen, Työeläkevakuuttajat TELA ry:n hallituksen jäsen, AEIP:n hallituksen jäsen Johtoryhmän jäsen vuodesta 1998

Eva Grannenfelt

johtaja, sijoitukset

s. 1958, kauppatieteiden maisteri, CEFA Henki-Fennian hallituksen jäsen, SEB Sijoitusrahasto Suomi Oy:n hallituksen jäsen, Nanten Oy:n hallituksen jäsen, Helsingin kauppatieteiden ylioppilaiden säätiön hallituksen jäsen, AinaCom Oy:n hallituksen jäsen, Ainatel Oy:n hallituksen jäsen Johtoryhmän jäsen vuodesta 2002

Mikko Karpoja

johtaja

aktuaaritoimi ja sisäinen tarkastus s. 1962, valtiotieteiden maisteri, SHV Johtoryhmän jäsen vuodesta 2007

Matti Carpén

varatoimitusjohtaja, asiakkuudet, vakuutukset, eläkkeet ja tietohallinto s. 1960, diplomi-insinööri Henki-Fennian hallituksen jäsen, Aina Group Oyj:n hallituksen jäsen, Tieto Esy Oy:n hallituksen jäsen, Arek Oy:n hallituksen varajäsen, Tekniikan Akateemisten talousvaliokunnan puheenjohtaja, Aalto-yliopiston ylioppilaskunnan taloustoimikunnan puheenjohtaja Johtoryhmän jäsen vuodesta 2004

Irmeli Heino

johtaja

talous, riskienhallinta ja HR s. 1951, filosofian maisteri Johtoryhmän jäsen vuodesta 1998

Mika Ahonen

johtaja

lakiasiat, suunnittelu ja viestintä s. 1967, oikeustieteen kandidaatti Johtoryhmän jäsen vuodesta 2008

LAAJENNETTU JOHTORYHMÄ, JOHON KUULUVAT LISÄKSI SEURAAVAT JOHTAJAT:

Sakari Kalske (14.10.2011 asti)

s. 1964, sosionomi, eMBA johtaja, IT-palvelut ja kehitys

Sarianne Kirvesmäki (15.2.2011 alkaen)

s. 1966, LuK, MBA riskienhallintajohtaja

Kaj Laaksonen (1.7.2011 alkaen)

s. 1949, DI, BBA johtaja, suurasia- ja meklariyhteydet HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulun hallituksen jäsen, Helmi Liiketalousopiston hallituksen jäsen, HSY:n tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

Seppo Mattila

s. 1943, LKT johtaja, ylilääkäri ratkaisutoiminta ja työkyvyttömyys-

riskinhallinta

TELAn työeläkekuntoutuksen neuvottelukunnan jäsen

Timo Stenius

s. 1956, diplomi-insinööri johtaja, kiinteistösijoitukset, pääomarahastot ja yritysrahoitus Avara Oy:n hallituksen jäsen, Tyvene Oy:n hallituksen puheenjohtaja, KTI Oy:n hallituksen jäsen

ASiantuntijalääkärit:

Seppo Mattila

ylilääkäri
LKT, sisätautien erikoislääkäri,
vakuutuslääketieteen erityispätevyys

Hans Fredriksson (6.2.2011 asti)

apulaissyliälääkäri
LKT, yleislääketieteen, työterveyshuollon
ja psykiatrian erikoislääkäri,
vakuutuslääketieteen erityispätevyys

Timo Honkanen

asiantuntijalääkäri
LL, sisätautien erikoislääkäri,
vakuutuslääketieteen erityispätevyys

Timo Leino

asiantuntijalääkäri
LT, työlääketieteen ja työterveyshuollon
erikoislääkäri
työterveyshuollon dosentti

Tapio Ropponen

asiantuntijalääkäri
LL, YTM, työterveyslääkäri,
vakuutuslääketieteen erityispätevyys

Jyrki Varjonen

asiantuntijalääkäri
LL, psykiatrian erikoislääkäri

VASTUULLINEN VAKUUTUS- MATEMAATIKKO:

Mikko Karpoja

valtiotieteiden maisteri, SHV

Neuvottelukunnat

ELÄKEASIAIN

NEUVOTTELUKUNTA:

Puheenjohtaja:

Seppo Mattila

johtaja, ylilääkäri
Eläke-Fennia

Timo Leino

asiantuntijalääkäri
Eläke-Fennia
asiantuntijajäsen

Juri Aaltonen (30.4.2011 asti)

lakimies
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry

Inka Douglas (1.5.2011 alkaen)

lakimies
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry

Ralf Forsén

varatuomari
Tekniikan Akateemisten Liitto TEK ry

Mikko Räsänen

asiamies
Elinkeinoelämän Keskusliitto EK

Helena Larnos

työttömyyskassan johtaja
Posti- ja logistiikka-alan työttömyyskassa

Mika Poikolainen (1.2.2011 alkaen)

työsuojelusihteeri
Metallityöväen Liitto ry

Kari Vilkmán (31.1.2011 asti)

työsuojelusihteeri
Metallityöväen Liitto ry

Markus Äimälä

varatuomari
Elinkeinoelämän Keskusliitto EK

VAKUUTETTujen NEUVOTTELUKUNTA:

Puheenjohtaja:

Helena Saarinen

hinnoittelufaktori
Libris Oy

Jaakko Cederberg

lentäjä
Blue 1 Oy

Esa Ikkälä

projektipäällikkö
Are Oy

Jarkko Jokinen

koestaja
Kemppi Oy

Juha Järvenpää

yhteyspäällikkö
Vattenfall Verkko Oy

Jari Kauppinen

koneryhmänhoitaja
Hella Lighting Finland Oy

Minna Kettunen

myyjä
H&M Hennes & Mauritz Oy

Lassi Tapio Kirjavainen

kivityömies
Tulikivi Oyj

Jouko Malinen

pääsuunnittelija
Logica Suomi Oy

Jukka Mandelin

henkilöstöohjaaja
Kemppi Oy

Markku Manninen

sosiaaliterapeutti
Espoon A-klinikka

Päivi Murto-Väistö

röntgenhoitaja
Helsingin Lääkärikeskus

Heli Mäkinen

leipuri
Primulan herkkutehdas Oy

Jaana Niittyviita

lasittaja
Tulikivi Oyj

Harri Nikulainen

myyntipäällikkö
Libris Oy

Jari Pihkoluoma

projektipäällikkö
Empower Oy

Raimo Rautanen

autonkuljettaja
Suomen Kiitoautot Oy

Päivi Räikkönen

laskuttaja
Loval Oy

Hannu Taponen

metallityöntekijä
Treston Oy

Kai Välihalo

lasivarastonhoitaja
Domus Yhtiöt Oy

**SUURASIAKAS-
NEUVOTTELUKUNTA:****Puheenjohtaja:****Antti Aho**

hallituksen puheenjohtaja
Helsingin Lääkärikeskus Oy

Varapuheenjohtaja:**Virpi Holmqvist**

talousjohtaja
Attendo Oy

Raimo Anjala

CFO
Teknos Oy

Leif Enberg

hallituksen puheenjohtaja
Oy Mapromec Ab

Kimmo Fischer

toimitusjohtaja
Sito Oy

Jarmo Halonen

toimitusjohtaja
Elecster Oyj

Nanna Hietala

talousjohtaja
MSK Group Oy

Markku Holm

toimitusjohtaja
RTV-Yhtymä

Pekka Hongisto

toimitusjohtaja
Oy Matkahuolto Ab

Tauno Jalonen

hallituksen puheenjohtaja
Helmi Liiketalousopisto Oy

Reijo Jokela

toimitusjohtaja
Suomen Broiler Oy

Erkki Kaijasilta

hallituksen puheenjohtaja
T-Drill Oy

Jouko Karttunen

toimitusjohtaja
Tiliaktiivi Oy

Pertti Kauppinen

toimitusjohtaja
Espotel Oy

Esko Keskinen

johtaja
Teknologiaoteollisuus ry

Timo Leinonen

talousjohtaja
Ixonos Oy

Kimmo Mannila

maajohtaja
Dressmann Oy

Ulla Matsi-Koistinen

hallituksen jäsen
Taloustutkimus Oy

Reijo Mesimäki

toimitusjohtaja
TNS-Gallup Oy

Marjut Onttonen

hallituksen puheenjohtaja
Raskone Oy

Rolf Paulow

hallituksen puheenjohtaja
Finnkarelia Virke Oy

Martti Paunu

toimitusjohtaja
Väinö Paunu Oy

Antti Peltonen

Toimitusjohtaja
Oy Kolster Ab

Heikki Pesu

toimitusjohtaja
Are Oy

Sampo Päällysaho

toimitusjohtaja
Clas Ohlson Oy

Antti Rantalainen

hallituksen puheenjohtaja
Rantalainen Oy IA International

Juha Rostedt

toimitusjohtaja
Canncolor Oy

Ansu Saarela

talousjohtaja
Bauhaus Oy

Pentti J. Siikarla

toimitusjohtaja
Yrittäjien Oikeussuoja Oy

Kaj Ström

hallituksen puheenjohtaja
Oy Motoral Ab

Kimmo Suupohja

toimitusjohtaja
Hella Lighting Finland Oy

Seppo Suuriniemi

hallituksen puheenjohtaja
Lojer Oy

Mikael Swanljung

hallituksen puheenjohtaja
Picnic Finland Oy

Esko Torssonen

toimitusjohtaja
Suomen Kiitoautot Oy

Visa Vainiola

toimitusjohtaja
Proffice Finland Oy

Heikki Vauhkonen

toimitusjohtaja
Tulikivi Oyj

Olli Vilppunen

toimitusjohtaja
LSK Electrics Oy

Göran Weber

toimitusjohtaja
Selecta oy

Janne Ylinen

toimitusjohtaja
Kokkolan Halpa-Halli Oy

Toimintakertomus ja tilinpäätös

48 Hallituksen toimintakertomus

Tilinpäätös

59 Tuloslaskelma

60 Tase

62 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

65 Tuloslaskelman liitetiedot

68 Taseen liitetiedot

77 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

86 Tunnusluvut

89 Tunnuslukujen opas

90 Hallituksen ehdotus voittovarojen käytöstä

91 Tilintarkastuskertomus

Hallituksen toimintakertomus

SIJOITUSYMPÄRISTÖ VUONNA 2011

Vuoden 2011 alussa globaali talouskasvu näytti jatkuvan edellisen vuoden positiivisissa merkeissä, mutta Japanin keväinen maanjäristys, joidenkin euroalueen valtioiden ja USA:n velkaongelmat sekä vielä alkuvuonna kiihtynyt kehittyvien maiden inflaatio muuttivat vuoden mittaan talousnäkymät selvästi heikommiksi.

Euroalueen talouskasvu jäi arvioiden mukaan viime vuonna 1,6 prosentin tasolle, mikä sekin on seurausta lähinnä Saksan vahvasta kasvusta (yli 3 %). USA:n talouden kasvu heikkeni myös ollen 1,8 prosenttia vuonna 2011 ja Kiinankin kasvu laimeni yli prosenttiyksiköllä 9,2 prosenttiin.

Inflaatiovauhti oli niin ikään globaalisti edellisen vuoden tapaan energia- ja raaka-ainemarkkinavetoisessa nousussa. Kuluttajahinnat nousivat euroalueella 2,7 prosenttia, USA:ssa 3,2 prosenttia ja Kiinassa peräti 5,4 prosenttia. Pohjainflaatio on pysynyt vielä maltillisena, mutta noussut 2 prosentin tuntumaan länsimaissa.

Euroalueen työttömyysaste pysyi sitkeästi korkealla, yli 10 prosentin tasolla. Saksan työllisyyskehitys oli positiivista, mutta esimerkiksi Espanjassa työttömyysaste on hälyttävän korkea ja edelleen nousussa. USA:ssa työttömyys alkoi hellittää, mutta pääsi vaivoin 9 prosentin tasolle, mikä on epäterve ilmiö normaalisti dynaamisilla USA:n työvoimamarkkinoilla.

Euroalueen valtioiden yhteenlaskettu budjettialijäämä vuositasona oli 4 prosenttia BKT:stä, mutta eri maiden välillä on suuria eroja. USA:n budjettialijäämä oli 8,6 prosenttia ja Iso-Britannian peräti 9,4 prosenttia. Euroalueen ongelmana on siis talousliiton rakenne, ei kokonaisuuden talouskunto. Valtioiden velkaongelmien lisäksi eteläisen Euroopan valtiot kärsivät kroonisesta ja pahentuvasta kilpailukykyongelmasta, mikä vaikeuttaa kiinteiden valuuttakurssien vallitessa velkaantumisen ja talouskehityksen oikaisua.

Euroopan keskuspankki oli vielä alkuvuonna huolissaan inflaatiosta ja nosti ohjauskorkoaan yhteensä 0,5 prosenttiyksikköä, mutta joutui ottamaan tuon kaiken takaisin marras-joulukuussa talousnäkymien heikennyttyä jyrkästi. Korot olivat loppuvuonna 2011 länsimaissa historiallisen matalalla tasolla.

Sijoitusmarkkinoilla vuosi 2011 oli vaikea. Eläke-Fennia päätyi tappiolliseen tulokseen, joskin parempaan kuin monet muut instituutiosijoittajat. Osakemarkkinoilla jo kevät oli alavireinen muun muassa Japanin maanjäristyksestä johtuen. Euroalueen velkaongelmien syventyminen loppukesällä nosti jälleen epäilyjä pankkisektorin tilasta ja syöksi yritysriskilliset sijoitukset ja Euroopan ongelm maiden joukkolainat jyrkkään alamäkeen. Syksyn aikana euroalueen heikkoa budjettirakennelmaa yritettiin ratkoa monin tavoin, mutta lopullinen ratkaisu näyttää vielä puuttuvan. Euroopan keskuspankki on tukenut pankkijärjestelmän likviditeettiä ja rahoitusta, mikä on merkittävästi auttanut tilannetta, mutta toki samalla kasannut päälleen ennennäkemättömät riskit.

TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSIA

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelman linjausten mukaan työeläkepolitiikkaa koskevat asiat valmistellaan yhteistyössä keskeisten työmarkkinajärjestöjen kanssa. Hallituksen ja työmarkkinajärjestöjen on löydettävä yhteisymmärrys pitkäjänteisestä ratkaisusta työurien pidentämiseksi, työeläkejärjestelmän rahoituksen turvaamiseksi ja riittävän eläketurvan, mukaan lukien indeksisuoja, varmistamiseksi.

Työmarkkinajärjestöt ovat sitoutuneet neuvottelemaan ja toteuttamaan toimenpiteet työuran pidentämiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Ne kohdistetaan työuran alkuosaan, keskelle ja loppupäähän. Erityisesti kiinnitetään huomiota työkyvyttömyyden syiden torjuntaan ja ammattitaidon kehittämiseen läpi koko työuran.

Hallitusohjelman linjauksia työeläkejärjestelmän kehittämistoimenpiteistä:

- Asetetaan työryhmä arvioimaan työeläkeindeksi-järjestelmän mahdollisia muutostarpeita.
- Laadukkaan työterveyshuollon saatavuus on varmistettava ja työterveyshuoltoa on uudelleen suunnattava tukemaan nykyistä enemmän työurien pidentymistä.
- Kuntoutuksen onnistumisen parantamiseksi varmistetaan oikea-aikaisen ja viivytyksettömän kuntoutuksen toteutuminen.
- Työeläkejärjestelmää koskevan lainsäädännön valmistelu keskitetään sosiaali- ja terveysministeriöön.
- Työeläkejärjestelmän vakavaraisuussäätelyn uudistamista jatketaan.
- Työeläkelaitosten keskinäisen kilpailun ja yhteistyön suhdetta selkiytetään aiemmin tehtyjen kilpailu-selvitysten pohjalta.
- Selvitetään työeläkelaitosten työhyvinvointitoiminnan säätelyn ja siihen liittyvien rahoitusmallien kehittämistarpeet työhyvinvointipalvelujen läpinäkyvyyden parantamiseksi ja työeläkevakuuttajien välisen kilpailun tervehdyttämiseksi sosiaali- ja terveysministeriön Työhyvinvointi-työryhmän ehdotusten pohjalta.
- Työeläkelaitosten hyvän hallinnon periaatteita kehitetään.
- Työeläkesäännökset vakuutuskassalaissa ja eläkesäätiölaissa kootaan yhteen uuteen työeläkerahastolaikiin.

Laki yksityisten alojen työeläkelainsäädännön muuttamiseksi ja laki työeläkeotteen antamisesta tuli voimaan 1.1.2012. Laki työeläkeotteen antamisesta vuonna 2012 on voimassa vuoden 2012 loppuun. Vuodesta 2012 lähtien työeläkeotteella näkyvät myös valtion, kunnan ja kirkon palveluksesta maksetut, eläkettä kartuttavat ansiot.

Valmistellun ehdotuksen mukaan vuodesta 2013 alkaen yksityisten alojen eläkelaitokset lähettäisivät vakuutetuille kirjallisen työeläkeotteen vain joka kolmas vuosi. Eläkelaitoksella olisi jatkossa velvollisuus selvittää otteella näkyvien tietojen oikeellisuus takautuvasti kuuden vuoden ajalta.

Eläkelaitosten sijoitustoimintaa ja vakavaraisuutta koskevia säännöksiä helpotettiin vuoden 2008 lopulla väliaikaisesti kansainvälisen rahoitusmarkkinakriisin vuoksi. Määräaikaishuolto on voimassa vuoden 2012 loppuun asti. Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmä on saanut valmiiksi toisen vaiheen vakavaraisuussäätelyn jatkokeskittämistyön. Hallitus on viemässä lainsäädäntöä eduskuntaan. Sosiaali- ja terveysministeriö on myös laatinut arviomuiston työeläkejärjestelmän kilpailun toimivuudesta maan hallituksen hallitusohjelman pohjalta.

TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMINEN

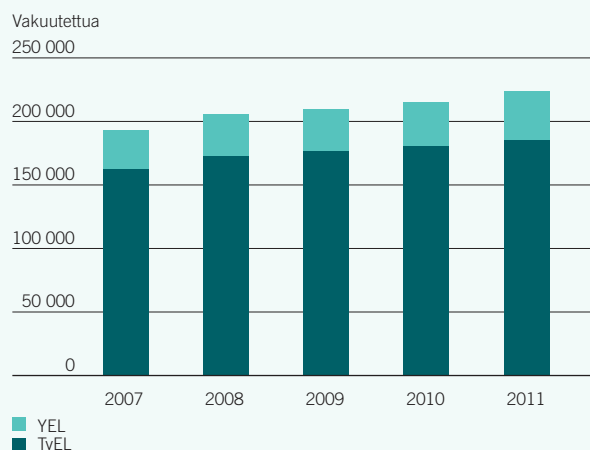
Sijoitustoiminnan keskeisenä tavoitteena oli vuonna 2011 vakavaraisuuden turvaaminen kaikissa olosuhteissa. Eläke-Fennian sijoitustuotto oli työeläkealan paras, vaikkakin tuotto oli negatiivinen. Sijoituksille saatu tuotto käyvin arvoin liikekulut, sijoitustoiminnan kohdistumattomat tuotot ja kulut sekä tuloslaskelman muut korkoerät huomioiden oli tilivuonna -1,6 prosenttia.

Euroopan velkakriisin kärjistyminen näkyi myös Eläke-Fennian vakavaraisuuden kehityksessä vuoden 2011 aikana, kun sijoitustuotot jäivät miinukselle. Vakavaraisuusaste eli toimintapääoman määrä suhteessa vakavaraisuuslaskennassa käytettävään vastuovelkaan laski vuoden alun 21,4 prosentista vuoden lopun 16,5 prosenttiin. Samanaikaisesti toimintapääoman määrää suhteessa sijoitusriskeihin kuvaava tunnusluku, vakavaraisuusaste, laski 2,8:sta 2,6:een. Toimintapääoman

Eläke-Fennian markkinaosuus maksutulolla mitattuna 31.12.

Eläke-Fennian vakuutetut 31.12.

määrä pieneni 20 prosenttia eli 1 226 miljoonasta eurosta 976 miljoonaan euroon.

Kustannustehokkuutta painotettiin koko vuoden ajan kaikessa toiminnassa. Hoitokustannuslajia syntyi 12,2 miljoonaa euroa eli 23,1 prosenttia hoitokustannustulosta. Eläke-Fennian liikekulut koostuvat pääasiassa kahdesta suuresta erästä, henkilöstökuluista ja IT-kuluista. Kulujen optimointi on ollut avainasemassa tehokkuutta parannettaessa.

Eläke-Fennia vahvisti edelleen asemaansa PK-sektorin ja yrittäjien työeläkevakuuttajana. Yhtiö oli vuonna 2011 siirtoliikenteessä ykkönen YEL-vakuutusten kappalemäärällä ja toinen TyEL-vakuutusten kappalemäärällä mitattuna. Uusmyynnillä saatiin TyEL-vakuutuksia reilu 3 100 kappaletta ja YEL-vakuutuksia lähes 7 500 kappaletta. Työsuhteita näissä TyEL-vakuutuksissa oli noin 6 400.

Kumppaneiden vahvan paikallisen läsnäolon ansiosta markkinaosuus uusmyynnissä on säilynyt huomattavasti suhteellista markkina-asemaa korkeampana. TyEL-vakuutusten uusmyynnissä markkinaosuus oli noin 17 prosenttia ja YEL-vakuutusten noin 21 prosenttia. Kasvusta huolimatta yhtiön kokonaismarkkinaosuus laski hieman vuonna 2011, ja pieneneminen johtui pääasiassa vielä TyEL-vakuutusyhtiöiden kokonaismarkkinan kasvusta eläkesäätiöiden purkaessa vastuunsa työeläkeyhtiöihin.

TOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Eläke-Fennian ohjausmallia tarkistettiin vuonna 2011. Uudella aiempaa prosessimaisemmalla ohjausmallilla tavoitellaan toiminnan tehostamista ja asiakasnäkökulman korostamista. Päätösvaltaa on siirretty aiempaa enemmän prosessien johtoryhmille. Yhtiön johtoryhmä linjaa yhtiötason raamit, joiden pohjalta prosessien johtoryhmät tekevät itsenäisesti päätöksiä. Näin nopeutetaan päätök-

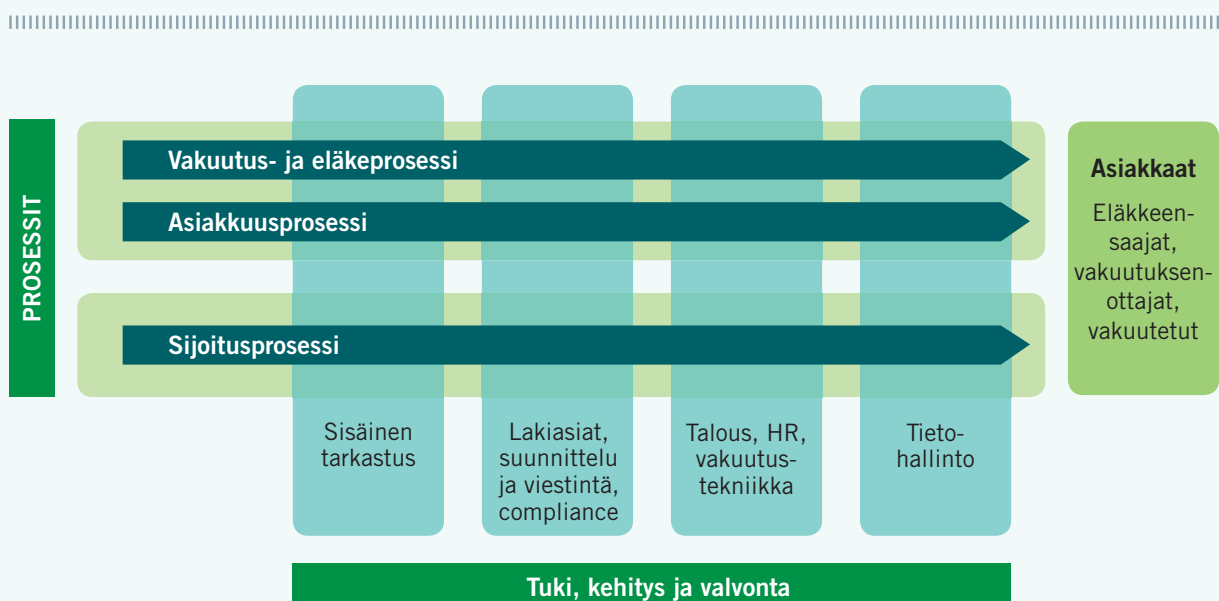
sentekoa, vähennetään byrokratiaa ja tiivistetään prosessien, tietohallinnon ja muiden tukiyksiköiden yhteistyötä. Ohjausmallin uudistamisen yhteydessä perustettiin uusi hanke- ja tietohallinnon johtoryhmä.

Eläke-Fennian pääprosessit ovat sijoitusprosessi, asiakkuusprosessi sekä vakuutus- ja eläkeprosessi. Tukitoimintojen tehtävänä on tukea pääprosesseja ja hoitaa vastuulleen kuuluvia tehtäviä. Tukitoiminnoilla on edustus pääprosessien johtoryhmissä.

Asiakaspalvelussa panostetaan monikanavaisuuteen sekä tiiviiseen yhteistyöhön kumppaneiden kanssa. Yhteistyökumppaneiden laaja toimintaverkosto yhdessä Eläke-Fennian vahvan työeläkevakuuttamisen asiantuntemuksen kanssa takaavat asiakkaille kattavan ja asiantuntevan palvelun. Puhelin- ja verkkopalveluiden kehittäminen puolestaan helpottaa ja lisää asioiden hoidon joustavuutta.

Vakuutustoiminnan vakuutusprosessin kehittämistä jatkettiin aloittamalla vakuutushakemuksen sähköistäminen. Sähköisen vakuutushakemuksen hyöty näkyy erityisesti kustannustehokkaampana, nopeampana ja laadukkaampana prosessina. Toisena merkittävänä hyötynä on kumppanin ja asiakkaan nopeutunut palvelu. Panostamme sähköiseen asiointiin ja raportointivuonna markkinoimme erityisesti sähköistä laskua asiakkaillemme. Tässä onnistuimme hyvin, sillä yrittäjäasiakkaidemme sähköisten laskujen määrä kolminkertaistui edelliseen vuoteen verrattuna. Vakuutuksenottajien asiakaspalvelussa keskityimme kiitosta saaneen puhelinpalvelun edelleen kehittämiseen tavoitteena asiakaspalvelussa "yhden luokun periaate".

Taloustutkimus Oy:n tekemän toimialakohtaisen tutkimuksen mukaan Eläke-Fennian asiakkaiden tyytyväisyys ja yrityskuva ovat pysyneet erittäin hyvällä tasolla. Toimi-

alan yhtiöiden keskinäisessä vertailussa Eläke-Fennia saa toiseksi parhaan yleisarvosanan. Asiakastytytyväisyys-tekijöistä Eläke-Fennia sai parhaat arviot asiantunte-
muksesta, lupausten pitämisestä, palvelualltiudesta ja tavoitettavuudesta. Kaikista asiakastytytyväisyys-tekijöistä annettujen arvioiden perusteella Eläke-Fennia arvioidaan yrityskuvultaan toimialan parhaaksi. Suosittelutodennäköi-
syyden osalta Eläke-Fennia saa toimialan parhaimman arvion nettosuositeluindeksillä mitattuna.

Eläkeprosessin pitkäjänteinen kehittämistyö näkyi laadukkaana ja tehokkaana palveluna. Asiakaspalvelun laadun kehittämiseksi ja tasalaatuisuuden varmistami-
seksi kuluneena vuonna jatkettiin laadun seurantaa ja mittaamista eläkeprosessin eri osa-alueilla.

Vuoden aikana toteutettiin kokonaistyöeläketurvan soveltamiseen ja neuvontaan liittyvät kehityshankkeet. Tämä edellytti tietojärjestelmä- ja prosessimuutoksia sekä neuvontatyön kouluttautumista ja ohjeistamista.

Eläkkeiden maksamisessa tehtiin vuoden aikana SEPA-maksatuksen vaatimat tietojärjestelmä- sekä prosessimuutokset. Ensimmäiset eläkkeet maksettiin onnistuneesti SEPA-maksuna suunnitellun aikataulun mukaisesti lokakuussa 2011.

HR-yksikön tavoitteena on tukea Eläke-Fennian liiketoimintaa ja strategian toteutumista henkilöstöjohta-
misen keinoin. Voidakseen saavuttaa tavoitteensa entistä paremmin ja tehokkaammin HR-yksikön toimintamallin uudistaminen aloitettiin vuonna 2011. Keskeisin muutos toimintamallissa on asiakasvastuiden jakaminen HR:n sisällä prosesseittain HR partnereille ja HR-prosessien uudelleen määrittely ja kehittäminen.

Ennakoiva henkilöstösuunnittelu ja osaamisen kehittäminen ovat edelleen keskeisiä osa-alueita henkilöstö-
työssä. Kuluneen vuoden aikana panostettiin myös

päivitetyn varhaisen tuen mallin käytäntöön vientiin koulutuksin niin henkilöstölle kuin esimiehillekin. Mallin avulla ennaltaehkäistään työntekijän työkyvyn heikkene-
mistä. Tavoitteenamme on luoda välittämisen kulttuuria ja tasapuolista kohtelua. Pyrimme siihen, että henkilöstö jää toimintakykyisenä ja hyvinvoivana vanhuuseläkkeelle. Toisaalta tavoitteenamme on tukea henkilöstön työkykyä työuran eri vaiheissa.

Vuoden 2012 henkilöstötutkimus on jatkoa vuosina 2005–2011 tehdyille tutkimuksille. Eläke-Fennian henki-
löstön työtyytyväisyys on erittäin korkea, ja se on kehitty-
nyt edelleen myönteisempään suuntaan. Keskeisimmät vahvuudet löytyvät johtamiskulttuurista ja vahvasta työnantajakuvasta. Muutosten toteuttaminen on hoidettu selvästi paremmin kuin suomalaisissa asiantuntija-
organisaatioissa yleensä, esimiehet ovat kiinnostuneita ideoista ja aloitteista sekä antavat palautetta toiminnasta. Työmotivaatio on hyvä ja henkilöstö on sitoutunut.

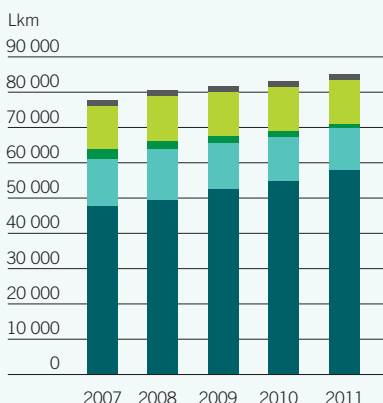
Eläke-Fenniassa tehtiin vuonna 2010 laaja skenaario-
työ, johon osallistui yhtiön johtoa ja asiantuntijoita. Vuositaisessa strategiaprosessissa asiantuntijaryhmä tarkastelee merkkejä skenaarioiden toteutumisesta. Työn tulokset käydään läpi yhtiön suunnitteluprosessin yhteydessä.

Eläke-Fenniassa toimii strategiaklubi, joka kytkee entistä laajemmin yhtiön henkilöstöä mukaan strategia-
työhön. Strategiaklubissa noin kaksikymmentä yhtiön työntekijää eri puolilta organisaatiota osallistuu strategia-
työhön valmistelemalla ja kommentoimalla yhtiön strategiaa. Strategiaklubin käynnistymisen jälkeen kolmannes Eläke-Fennian työntekijöistä on mukana strategiatyössä.

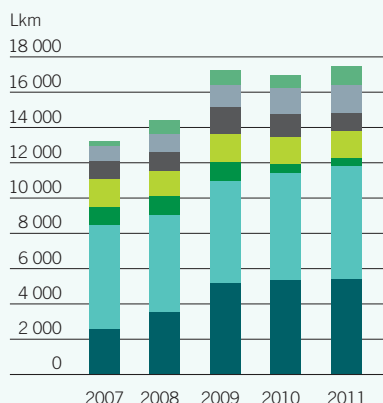
VAKUUTUSKANTA JA VAKUUTUSMAKSUTULO

Vuoden 2011 lopussa Eläke-Fenniassa oli vakuutettuna 224 980 henkilöä. TyEL-vakuutusten määrä kasvoi noin

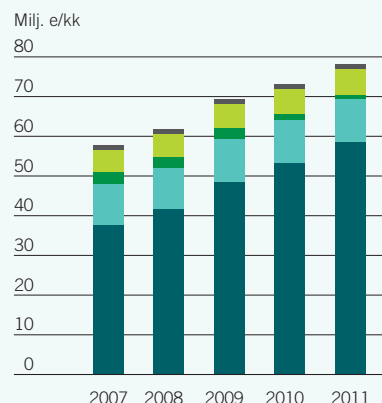
Eläkeläiset 31.12.

Käsittellyt eläkehakemukset 31.12. (uudet ja muutoshakemukset)

Maksussa olevat eläkkeet 31.12.

670 vakuutuksella 23 620 kappaleeseen, ja niissä oli vakuutettuna 185 660 henkilöä. Työsuhteita oli vuoden 2011 lopussa vakuutettuna noin 4 140 enemmän kuin edellisvuonna. YEL-vakuutettujen määrä kasvoi vuoden aikana noin 4 600 yrittäjällä ja vuoden lopussa YEL-vakuutuksia oli voimassa 39 320 kappaletta.

Keskimääräinen peritty TyEL-vakuutusmaksu oli 22,1 prosenttia palkoista/työtuloista. Työntekijöiden maksu-osuus oli keskimäärin 5,0 prosenttia. Vakuutusmaksutulo vuonna 2011 oli 1 198,2 miljoonaa euroa. Tästä TyEL-vakuutusten osuus ennen luottotappioiden vähentämistä oli 1 043,2 miljoonaa euroa ja YEL-vakuutusten 163,4 miljoonaa euroa. Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista olivat 8,4 miljoonaa euroa.

TyEL-vakuutusmaksujen luottotappioita kirjattiin 7,1 miljoonaa euroa vuodelle 2011. YEL-vakuutusmaksujen luottotappioiden määrä oli 1,3 miljoonaa euroa. Erääntyneiden maksamattomien vakuutusmaksusaamisten määrä oli 31.12.2011 noin 49,3 miljoonaa euroa. Luottotappioiden määrä kasvoi edellisvuodesta 0,5 miljoonalla eurolla. Avointen maksujen määrä kasvoi edellisvuodesta 7,8 miljoonaa euroa.

ELÄKKEET JA TYÖHYVINVOINTI

Vuoden 2011 aikana käsiteltiin kaikkiaan 17 400 eläke-asiaa, joista uusien eläkehakemusten osuus oli 8 600. Uusien hakemusten määrä kasvoi hieman edelliseen vuoteen verrattuna. Vanhuuseläkehakemusten määrä kasvoi yli 10 prosenttia suurimpien ikäluokkien siirtyessä vanhuuseläkkeelle. Eläkkeen rinnalla työskentely lisääntyi entisestään. Yhtiössämme vakuutetut asiakkaat siirtyivät työsuhteesta vanhuuseläkkeelle keskimäärin 63,5-vuotiaina. Kuntoutushakemusten määrä on kasvanut tasaisesti ja kaksinkertaistunut viimeisen viiden vuoden aikana. Yhteiskunnallinen keskustelu ja useat toimenpiteet, joilla tuetaan työssä jatkamista, näkyvät hakemusten määrässä toivotulla tavalla. Aktiivista yhteistyötä työpaikkojen kanssa ammatillisen kuntoutuksen toteutuksessa on tehostettu. Osa-aikaeläkehakemusten määrän 40 prosentin lasku oli odotettua, sillä osa-aikaeläkkeen saamisen edellytyksenä olevaa ikärajaa nostettiin vuoden 2011 alusta. Muiden eläkeläisien osalta hakemusmäärät olivat kutakuinkin edellisen vuoden tasolla.

Eläkkeensaajia oli vuoden 2011 lopussa lähes 85 000. Vuoden 2011 aikana eläkkeitä maksettiin kaikkiaan 904 miljoonaa euroa perusturvan mukaisena ja 16 miljoonaa euroa lisäturvan mukaisena. Eläkkeitä maksettiin 50 eri maahan.

Eläkeneuvonta lähetti työeläkeotteen noin 271 000 asiakkaallemme. Työeläkeotteiden lähettäminen on vähentänyt asiakkaiden tarvetta henkilökohtaiseen eläkeneuvontaan, mikä näkyi muun muassa asiakkaan pyynnöstä lähetettävien arviolaskelmien määrän laskuna.

Kokonaisuudessaan eläkepalvelu sujui suunnitellusti vuonna 2011. Eläkeprosessin asiakaspalvelutaso säilyi hyvänä, vaikka perustyön ohella oli käynnissä useita samanaikaisia järjestelmäkehitystöitä.

Eläke-Fennia tarjoaa asiakkailleen työkyvyttömyysriskinhallinnan palveluja Efekti-palvelun nimellä. Efekti-palvelu tarjoaa asiakasyrityksillemme ja yrittäjille tukea työkyvyttömyysriskinhallintaan ja työhyvinvoinnin edistämiseen. Keinoina ovat kartoitukset, koulutukset, työyhteisökyselyt ja kattava tietopaketti Efekti-verkkosivuillamme. Vuonna 2010 uudistettu Efekti-palvelu otettiin kokonaistalvaisesti käyttöön vuonna 2011.

Efekti-palvelu lanseerasi vuonna 2011 uutena palvelumuotona Efekti-koulutukset. Efekti-koulutuksia järjestettiin ympäri Suomea 19 kappaletta. Koulutusten aiheet olivat: Kohti sairauspoissaolojen hallintaa, Valmentava johtaminen, Haastaako Y-sukupolvi perinteisen ikäjohtamisen sekä Kehityskeskustelujen ABC. Kaikki koulutukset saivat varsin hyvää palautetta (arvosana 4 asteikolla 1–5), osallistujat olivat valmiita suosittelemaan koulutusta muille ja heille jäi varsin positiivinen kuva Eläke-Fenniasta.

Efekti-työyhteisökyselyitä toteutettiin asiakasyrityksissämme kiitettävän aktiivisesti, vaikkakin hieman ennakoitua vähemmän. Efekti-työyhteisökysely on laadukas ja käyttäjien hyväksi kehittämisen työkaluksi kokema tuote. Asiakkaamme arvioivat Efekti-työyhteisökyselyn arvosanalla 8,7 arvoasteikon ollessa 0–10.

Suurasiakkaiden palvelussa keskeisellä sijalla on työkyvyttömyysriskinhallinta, joka vaatii aktiivista yhteistyötä yritysjohdon, asiakkaan työterveyshuollon sekä Eläke-Fennian asiantuntijan välillä. Efekti-palvelun asiantuntija konsultoi asiakastamme havaituista työkyvyttömyysriskeistä sekä toteutuneista työkyvyttömyyseläkkeistä. Yhteistyön pääpaino on löytää keinoja vajaa-työkykyisen henkilön työuran pidentämiseen ammatillisen kuntoutuksen avulla. Tämä heijastuu osaltaan siihen, että myös ammatillisen kuntoutuksen hakemusmäärät kasvavat ja yhteistyö kuntoutustoiminnan ja Efekti-palvelun välillä tiivistyy, jotta asiakkaan palveluprosessi olisi alan paras.

Jatkamme Efekti-palvelun kehittämistä tulevana vuosina yhdessä asiakkaidemme kanssa.

VASTUUVELKA JA SEN KATE

Eläke-Fennian vastuuvelka oli vuoden 2011 lopussa 6 257,3 miljoonaa euroa. Vastuuvelkaan sisältyi työntekijöiden maksusuudesta kertynyttä vastuuta 747,4 miljoonaa euroa.

Korvausvastuuseen kuuluu myös tasoitusvastuu, jonka määrä vuoden 2011 lopussa oli 236,2 miljoonaa euroa. Perusedun osuus tästä on 231,0 miljoonaa euroa. Tasoitusvastuun määrä oli turvaava. Vakuutusliikkeen

Sijoitusjakauma 2011

Sijoitusomaisuus käyvin arvoon ja tuotot (sisältää kertyneet korot)	31.12.2011		Tuotto	31.12.2010		Tuotto
	milj. e ²⁾	%	%	milj. e ²⁾	%	%
Korkosijoitukset	3 813,5	56,3	3,3	3 627,3	53,6	5,0
Lainasaamiset	390,1	5,8	3,5	453,6	6,7	3,4
OECD/ETA-julkisyhteisöjen joukkovelkakirjalainat	1 036,0	15,3	4,2	1 208,0	17,9	5,6
Muiden yhteisöjen joukkovelkakirjalainat	1 651,6	24,4	3,5	1 377,1	20,4	8,9
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset sisältäen sijoituksiin kohdistuvat saamiset ja velat ¹⁾	735,8	10,9	1,6	588,6	8,7	1,0
Osakesijoitukset	1 297,5	19,2	-15,5	1 686,9	24,9	22,5
Noteeratut osakkeet	1 079,7	15,9	-18,4	1 488,7	22,0	24,8
Pääomasijoitukset	114,4	1,7	5,4	98,3	1,5	7,0
Noteeraamattomat osakesijoitukset	103,4	1,5	7,4	99,9	1,5	5,2
Kiinteistösijoitukset	900,0	13,3	9,2	799,4	11,8	8,2
Suorat kiinteistösijoitukset	674,9	10,0	8,4	653,0	9,7	7,1
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitusyritykset	225,1	3,3	12,1	146,5	2,2	14,0
Muut sijoitukset	761,9	11,2	-2,7	648,3	9,6	9,4
Hedge-rahastosijoitukset	740,8	10,9	-3,3	648,3	9,6	9,4
Muut sijoitukset	21,1	0,3	40,6	-	-	-
Sijoitukset yhteensä	6 772,8	100,0	-1,6	6 761,9	100,0	10,0

1) 1.1.2011 alkaen rahamarkkinasijoituksiin sisältyy myös sijoituksiin kohdistuvat saamiset ja velat.

2) Sisältää taseen ulkopuolisia johdannaisia -23,4 miljoonaa euroa.

tulos oli vuonna 2011 kokonaisuutena negatiivinen.

Vastuuvelkaan siirrettävä eläkejärjestelmän keskimääräinen osaketuotto 31.12.2011 oli noin -17,6 prosenttia ja osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun määrä oli 31.12.2011 noin -41,6 miljoonaa euroa.

Vastuuvelan kate täyttää kateasetuksen ja Finanssi- ja valvonnan määräykset. Luetteloitua katetta oli 6 889 miljoonaa euroa eli 9,8 prosenttia yli katettavan vastuuvelan. Eläke-Fennian avoin valuuttapositio eli valuuttakurssin muutoksilta suojaamaton omaisuus oli 433 miljoonaa euroa.

Vastuuvelka, milj.e

	31.12.2011	31.12.2010
Vakuutusmaksuvastuu		
Vastaiset eläkkeet	3 305,2	3 248,5
Ositettu lisävakuutusvastuu	13,2	15,9
Osittamaton lisävakuutusvastuu	94,2	218,7
Osaketuottosidonnainen	-41,6	58,6
	3 371,0	3 541,6
Korvausvastuu		
Alkaneet eläkkeet	2 650,1	2 398,0
Tasotusvastuu	236,2	261,0
	2 886,3	2 659,0
Yhteensä	6 257,3	6 200,6

SIOITUSTOIMINTA

Sijoitustoiminnassa tavoitteena on saavuttaa pitkällä aikavälillä mahdollisimman korkea reaalituotto pitäen riskit hallituksen vahvistamalla tasolla. Vuonna 2011 sijoitustoiminnassa korostui vakavaraisuuden turvaaminen kaikissa tilanteissa.

Koko sijoitustoiminnan tuotto sitoutuneelle pääomalle oli -1,4 prosenttia ennen liikekuluja ja sijoitustoiminnan kohdistumattomia tuottoja ja kuluja. Vastuuvelan tuotto-vaatimus määräytyy vastuuvelan laskennassa käytettävän diskonttokoron (3 %), eläkevastuiden täydennyskerroimen ja eläkelaitosten keskimääräisen osaketuoton perusteella. Eläkevastuiden täydennyskerroin on aiemmin voinut muuttua kaksi kertaa vuodessa, tammikuun alussa ja heinäkuun alussa. Yksityisten alojen työeläkejärjestelmän vakavaraisuussäätelyn ensimmäisen vaiheen uudistuksen voimaantultua 31.3.2011 täydennyskerroin määritetään neljännesvuosittain 1.10.2011 lähtien. 1.1.–30.6.2011 täydennyskerroin oli 1,10 prosenttia, 1.7.–30.9.2011 vastaavasti 1,24 prosenttia ja 1.10.–31.12.2011 se oli 1,01 prosenttia. Perustekorko määrätään edelleen puolivuositain työeläkelaitosten keskimääräisen vakavaraisuuden perusteella. Vuonna 2011 perustekorko oli 30.6. 2011 asti 4,5 prosenttia ja 1.7.2011–31.12.2011 vastaavasti 4,75 prosenttia.

Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa oli 26,1 miljoonaa euroa. Osake-, korko-, kiinteistö- ja

muiden sijoitusten myynneissä syntyi tappiota yhteensä 171,2 miljoonaa euroa ja voittoa 208,6 miljoonaa euroa. Arvonlennuksen palautuksia tehtiin osakkeisiin 2,4 miljoonaa euroa, joukkolainoihin 1,1 miljoonaa euroa, muihin sijoituksiin 3,8 miljoonaa euroa ja kiinteistöihin 9,3 miljoonaa euroa. Osake-, korko-, kiinteistö- sekä muista sijoituksista tehtiin arvonlennuksia 185,2 miljoonaa euroa. Arvostuserot pienenivät tilivuoden aikana 134,0 miljoonaa euroa. Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin oli -107,9 miljoonaa euroa.

Vuosi 2011 oli osakemarkkinoilla ongelmien täyteistä aikaa. Vuoden alussa markkinaa latistivat poliittiset levottomuudet Pohjois-Afrikassa. Seuraava shokki oli Japania kohdannut maanjäristys ja sitä seurannut ydinturma. Ongelmat eivät jääneet tähän, vaan kesän kuluessa USA:n velkakattokeskustelu sekä Euroopan velkaantuneimpien maiden, etenkin Kreikan ongelmat, sysäsivät osakemarkkinat voimakkaaseen laskuun. Kehno osakevuosi näkyi myös Eläke-Fennian noteerattujen osakkeiden tuotossa, joka oli -18,4 prosenttia.

Heikosta osakevuodesta huolimatta noteeraamattomien osakkeiden ja pääomarahastojen tuotot pysyivät tyydyttävällä tasolla. Noteeraamattomien osakkeiden tuotto oli 7,4 prosenttia ja pääomarahastojen 6,1 prosenttia.

Kaikkien korkosijoitusten tuotto vuonna 2011 oli 3,3 prosenttia. Etenkin valtioiden ja muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjoihin tehtyjen sijoitusten 4,2 prosentin tuottoa voidaan pitää erittäin hyvänä ympäristössä, jossa korkomarkkinat olivat voimakkaasti kriisin kourissa. Valtionlainsalkussa oli koko vuoden 2011 ajan erittäin voimakas ylipaino parhaan maksukyvyn euromaita. Sijoitukset ongelma-alueille olivat erittäin vähäisiä.

Hedge-rahastosijoitukset tuottivat -3,3 prosenttia vuonna 2011. Hedge-rahastot hajauttivat tehokkaasti sijoitussalkun riskejä etenkin osakesijoituksiin verrattuna, mutta negatiiviseen tuottotasoon ei voida luonnollisesti olla täysin tyytyväisiä.

Kiinteistösijoitusmarkkinoilla kauppojen määrä oli odotuksia vähäisempi sijoittajien kiinnostuksen kohdistuttua vain parhaisiin kohteisiin. Tämän vuoksi prime-kohteiden arvot nousivat jonkin verran, kun taas suurempiriskisten kiinteistöjen arvot edelleen laskivat. Vuokra-asuntojen käyttöasteet olivat ennätyksellisen korkeat, toimistojen vuokramarkkinat toisaalta heikkenivät yhä. Käyttäjät hakeutuvat yhä enemmän uusiin kohteisiin, jotka ovat tiloiltaan tehokkaat ja sijainniltaan keskeisiä, minkä seurauksena heikompien alueiden vanhojen toimistotalojen tilat jatkavat tyhjenemistä.

Vuoden aikana lisäsijoitukset tehtiin omiin peruskorjauksiin ja uudishankkeisiin sekä kiinteistörahastoihin. Yhdessä arvomuutosten kanssa Eläke-Fennian kiinteistösijoitukset kasvoivat noin 100 miljoonalla eurolla. Merkittävän valmistunut uudiskohde oli Sellon 151 asunnon torni-

rakennus, jossa Eläke-Fennia on osaomistajana.

Kiinteistösijoitusten tuotto sitoutuneelle pääomalle laskettuna oli 9,2 prosenttia.

Yritysrahoituksen lainojen määrä väheni jonkin verran ollen vuoden lopussa 387 miljoonaa euroa. Uusia lainoja myönnettiin noin 30,3 miljoonaa euroa. Lainojen kokonaistuotto oli melko hyvä 3,5 prosenttia alhaisesta korkotasosta huolimatta luottotappioiden jäädessä vähäisiksi.

KOKONAISLIIKEKULUT JA HENKILÖSTÖ

Kokonaisliikekulut vuodelta 2011 olivat 56,6 miljoonaa euroa. Hoitokustannustulolla katettavat liikekulut olivat 40,6 miljoonaa euroa ja sijoitustoiminnan tuotoilla katettavat liikekulut olivat 10,2 miljoonaa euroa. Vakuutusmaksun työkyvyttömyysohjalla kustannettiin työkyvyn ylläpitoon liittyviä liikekuluja 1,9 miljoonaa euroa. Kokonaisliikekuluihin sisältyi lakisääteisiä maksuja 3,9 miljoonaa euroa, jotka katetaan omalla maksuosuudellaan.

Henkilöstökulujen osuus vakuutus- ja sijoitustoiminnan kuluista oli 40 prosenttia ja IT-kulujen osuus 35 prosenttia. Hoitokustannustulosta kertyi koko vuodelta 52,8 miljoonaa euroa. Hoitokustannustulos oli 12,2 miljoonaa euroa ja hoitokustannustulosta käytettiin 76,9 prosenttia vakuutus-toiminnan liikekuluihin.

Yhtiön palveluksessa oli vuonna 2011 keskimäärin 256 henkilöä. Vuoden 2011 lopussa vakinaisessa työsuhteessa oli 259 henkilöä ja määräaikaisessa 18. Vanhempain- tai hoitovapaalla oli 11, osa-aikaeläkkeellä 2 ja osatyökyvyttömyyseläkkeellä 2 henkilöä. Uusia henkilöitä palkattiin 22 ja määräaikaisia vakinaistettiin yhteensä 10 henkilöä. Työsuhteita päättyi yhteensä 9, joista 4 päättyi eläkkeelle siirtymisen vuoksi.

Vuoden 2011 henkilöstösuunnitelman pohjalta resurssitilanne on lähes kaikissa yksiköissä hyvä. Käynnissä olevat tai tulossa olevat hankkeet ja projektit sitovat huomattavan määrän resursseja eri puolelta organisaatiota kuluneena ja tulevana vuosina. Muun muassa projektien ja perhevapaiden aiheuttamaan resurssitarpeeseen palkataan määräaikaisia työntekijöitä tarpeen mukaan. Prosessimaisen toimintatavan myötä mahdollisuudet henkilöstöresurssien parempaan hyödyntämisen sisäisen liikkuvuuden avulla ovat parantuneet entisestään. Sisäisen liikkuvuuden ja erilaisten oppimispolkujen rakentaminen on osaamisen kehittämisen ohella entistä tärkeämpää tulevaisuudessa. Myös työkyvyn heikkenemisiin on tartuttu varhaisen tuen mallin myötä aikaisempaa tehokkaammin.

PALKITSEMISEN PERIAATTEET

Finanssivalvonta antoi palkitsemista koskevan suosituksen valvottavilleen maaliskuussa 2011. Finanssivalvonta suositti, että kaikki sen valvottavat noudattavat valtiovarainministeriön luottolaitoksille ja sijoituspalveluyrityksille

antamaa asetusta palkitsemisesta. Suosituksen johdosta nimitys- ja palkitsemisvaliokunta valmisteli vuoden 2011 aikana hallitukselle hyväksyttäväksi päivitetyn palkka- ja palkkiopoliitiikan ja linjasi tarkemmin Eläke-Fenniassa käytettävät palkitsemisen periaatteet koko henkilöstön osalta. Eläke-Fennian palkitsemispolitiikka noudatti jo ennen tarkennuksiakin pääsääntöisesti Finanssivalvonnan suositusta. Eläke-Fenniassa on käytössä valtaosaa henkilöstöstä koskeva tavoitepalkkiojärjestelmä, johtoryhmän kannustepalkkiojärjestelmä, laajennettua johtoryhmää, riskienhallinta ja controller -yksikköä ja osaa sijoitusorganisaatiosta koskeva kannustepalkkiojärjestelmä sekä myyntihenkilöstöä koskeva tulospalkkiojärjestelmä. Hallituksen jäsenet eivät kuulu minkään Eläke-Fennian palkkiojärjestelmän piiriin.

Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta valmistelee vuosittain hallitukselle hyväksyttäväksi johtoryhmän kannustinmittarit ja tavoitepalkkiojärjestelmän periaatteet sekä johtoryhmälle maksettavat palkkiot ja tavoitepalkkion pohjana olevien mittareiden toteumat. Muiden henkilöstöryhmien osalta toimitusjohtaja hyväksyy palkkiomittarit ja maksettavat palkkiot nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan linjausten mukaisesti.

Valtaosa henkilöstöstä (78 %) kuuluu hallituksen hyväksymän tavoitepalkkiojärjestelmän piiriin. Tavoitepalkkio muodostuu kahdesta osasta, yhtiön tulosesuudesta (30 % palkkiosta) ja prosesseille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen perustuvasta osuudesta (70 % palkkiosta). Vuonna 2011 mahdollisen maksimipalkkion määrä oli 10 prosenttia vuosipalkasta. Mittareiksi on asetettu pääprosessien toiminnan ja tehokkuuden kehitystä kuvaavat tunnusluvut, ja näitä mittareita sovelletaan erilaisina yhdistelminä kaikille järjestelmän piiriin kuuluville. Mittarit ovat olleet pääsääntöisesti samoja vuodesta toiseen, jotta pystytään havainnoimaan toiminnan kehittyminen ja tehokkuuden lisääntyminen.

Myyntiorganisaation tulospalkkiojärjestelmässä palkkiot määräytyvät asetettujen myyntitavoitteiden saavuttamisen perusteella.

Johtoryhmässä kullekin johtajalle on asetettu yhtiön strategisista tavoitteista johdetut henkilökohtaiset tavoitteet. Lisäksi palkkiossa huomioidaan kunkin johtajan tuloskortin muut tavoitteet ja arvioidaan johtamistyöskentelyä. Sijoitustoiminnassa salkunhoitajilla on sijoitustoiminnan strategisista tavoitteista ja omaisuuslaji/tiimi-kohtaisista sekä henkilökohtaisista tavoitteista johdettu kannustepalkkiojärjestelmä. Riskienhallinta ja controller -yksikön tavoitteet on johdettu hallituksen talousjohtajalle asettamista tavoitteista, sijoitusprosessin kehittämistavoitteista sekä henkilökohtaisista tavoitteista.

Kaikille kannustepalkkiojärjestelmien piiriin kuuluville on vahvistettu palkkion maksimimäärä, ja palkkioista osa maksetaan palkkion määräytymisvuotta seuraavana

vuonna ja loput viivästettynä seuraaville kolmelle vuodelle. Hallitus on varannut itselleen mahdollisuuden jättää palkkiot maksamatta. Asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta kannustinjärjestelmässä maksetaan puolet maksimipalkkiosta. Kannustepalkkioita rajoitetaan myös huomioimalla yhtiön vakavaraisuuden riskiasema ja yhtiön taloudellinen tilanne.

Eläke-Fennian internet-sivuilla on nähtävillä säännöllisesti päivitettävä palkka- ja palkkioselvitys, jossa kuvataan tarkemmin hallinnon, toimitusjohtajan ja muun johdon palkkoja, palkkioita ja muita etuuksia.

TULOS JA VAKAVARAISUUS

Sijoitustoiminnan nettotuotot kirjanpidossa, mukaan lukien sellaiset tuloslaskelman korkoerät, joita ei kirjata sijoitustoiminnan tuottoihin, olivat 26,1 miljoonaa euroa. Vastaavalta ajalta laskettu vastuuvälille hyvitetty korko oli 249,3 miljoonaa euroa. Osaketuottosidonnaista vastuuvälkaa purettiin edellisvuoden arviovirhe huomioiden 100,7 miljoonaa euroa. Näin ollen sijoitustoiminnan kirjanpidollinen tulos oli -122,6 miljoonaa euroa. Arvostuserot pienenevät 134,0 miljoonaa euroa. Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvoin mukaan lukien muut tuloslaskelman korkoerät oli -256,6 miljoonaa euroa. Hoitokustannustulos oli 12,2 miljoonaa euroa. Vakuutusliikkeen tulos oli -24,1 miljoonaa euroa. Eläke-Fennian yhteenlaskettu kokonaistulos oli -268,5 miljoonaa euroa.

Osittamaton lisävakuutusvastuu pieneni 124,5 miljoonaa euroa. Vakuutusmaksualennuksiin käytettäväksi siirrettiin 13,2 miljoonaa euroa.

Toimintapääoman määrä vuoden lopussa oli 975,9 miljoonaa euroa eli 16,5 prosenttia vastuuvälästä. Arvostuserojen osuus toimintapääomasta oli 600,2 miljoonaa euroa. Toimintapääoman vähimmäismäärä on 118,0 miljoonaa euroa.

Luvuissa on huomioitu poikkeuslain 853/2008 mukainen toimintapääomaan rinnastettava osuus tasausvastuusta (EMU-rinnastus). Toimintapääoman määrä ilman EMU-rinnastusta on 730,0 miljoonaa euroa ja 11,9 prosenttia vastuuvälästä.

Tuloslaskelma osoittaa 1 568 016,76 euron ylijäämää.

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA

Hallituksen velvollisuus on arvioida vuosittain yhtiön sisäisen valvonnan tila. Tämä arvio perustuu sisäisen tarkastuksen laatimaan selvitykseen. Vuoden 2011 osalta hallitus arvioi, että yhtiön sisäinen valvonta on asianmukaisesti järjestetty. Hallituksen apuna toimi tarkastusvaliokunta, jonka tehtävänä on muun muassa yhtiön taloudellisen tilanteen, taloudellisen raportoinnin, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riittävyyden ja asianmukaisuuden seuranta.

Riskienhallinta siirtyi 15.2.2011 johtaja Irmeli Heinon

alaisuuteen ja samasta ajankohdasta lukien controller-toiminnon johtaja Sarianne Kirvesmäki nimitettiin riskienhallintajohtajaksi. Hän jatkaa edelleen riskienhallinta ja controller -yksikön esimiehenä.

Hallitus on hyväksynyt Eläke-Fennian koko toiminnan kattavan riskienhallintasuunnitelman, joka yhtiössä on jaettu kahteen osaan: sijoitussuunnitelman yhteydessä hyväksyttyyn sijoitustoiminnan riskienhallintasuunnitelmaan ja muun toiminnan kattavaan riskienhallintasuunnitelmaan. Riskienhallintaprosessi on integroitu toiminnan suunnitteluun ja prosessin keskeisenä tehtävänä on varmistaa yhtiön strategisten tavoitteiden ja muiden tärkeiden toimintaan liittyvien tehtävien toteutuminen. Tarkastusvaliokunnalle on annettu riskienhallinta ja controller -yksikön laatima väliselvitys riskienhallintasuunnitelman mukaisten toimenpiteiden etenemisestä. Hallitukselle annetaan lopullinen selvitys riskienhallinta-toimenpiteistä. Sijoitustoiminnan osalta hallitus saa arvion sijoituksiin liittyvistä riskeistä kesä- ja marraskuussa.

Johtoryhmän jäsenten vastuulla on valvoa omien yksiköidensä osalta, että sisäinen valvonta toteutuu ja riskienhallintaprosessit ovat asianmukaiset. Kukin prosessi ja yksikkö laatii oman riskienhallintasuunnitelmansa operatiivisesta toiminnasta riskienhallinta ja controller -yksikön koordinoimana. Keskeisimmät operatiiviset riskit liittyvät muun muassa henkilöriskeihin, tietojärjestelmiin, prosesseihin, turvallisuuteen sekä juridiikkaan. Operatiivisen toiminnan riskienhallintasuunnitelmat pohjautuvat menettelyyn, jossa toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, niiden vaikutus arvioidaan, riskien hallinnointikeinot määritellään ja toimenpiteiden seuraamiseksi sovitaan valvontakeinot.

Sijoitustoiminnan riskeihin varaudutaan toimintapääoman avulla. Sijoitustoiminnan kokonaisriskiaseman seurannassa ja arvioinnissa käytetyt tunnusluvut ovat toimintapääoman suhde vastuuvélkaan ja säädösten mukaiseen vakavaraisuusrajaan. Toimintapääomaa, vakavaraisuusarvoa ja eri omaisuuslajien riskitunnuslukuja seurataan jatkuvasti. Poikkeuslain aikana seurataan myös vakavaraisuutta ilman poikkeuslain huojennusten vaikutusta.

Vakuutusliikkeen riskit liittyvät vakuutusmaksun ja vastuuvélan riittävyteen lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Vakuutusliikkeen riskienhallinta perustuu turvaamisvaatimukset täyttäviin maksu- ja vastuuvélkaperusteisiin, jotka ovat kaikille yhtiöille samat. Vakuutusliikkeen heilaheluihin on varauduttu vastuuvélkaan sisältyvän tasotusvastuun avulla. Yhtiölle on nimetty lain vaatimusten mukaisesti vakuutusmatemaatikko, jonka tehtävänä on huolehtia yhtiön sisällä muun muassa vakuutusmatemaattisten menetelmien asianmukaisuudesta.

Tilinpäätöksen liitetiedoissa on tarkemmin kuvattu riskienhallintaa.

SISÄINEN JA ULKOINEN TARKASTUS

Mikko Karpoja nimitettiin 15.2.2011 sisäisestä tarkastuksesta ja aktuaaritoimesta vastaavaksi johtajaksi. Sisäinen tarkastus on riippumatonta ja objektiivista arviointi- ja varmistus- sekä konsultointitoimintaa, joka on luotu tuottamaan lisäarvoa organisaatiolle ja parantamaan sen toimintaa. Sisäinen tarkastus tukee organisaatiota sen tavoitteiden saavuttamisessa tarjoamalla järjestelmällisen lähestymistavan organisaation riskienhallinta-, valvonta- sekä johtamis- ja hallintoprosessien tehokkuuden arviointiin ja kehittämiseen. Sisäinen tarkastus laatii vuosittain toimintasuunnitelman, jonka hallitus hyväksyy. Tarkastushavainnot raportoidaan johtoryhmälle ja tarkastusvaliokunnalle sekä niistä laaditaan vuosittain toimintakertomus yhtiön hallitukselle. Sisäinen tarkastus on laatinut vuosittain yhtiön hallitukselle arvion yhtiön sisäisen valvonnan tilasta.

Toiminnan ulkoista valvontaa suorittavat yhtiökokouksen valitsemat tilintarkastajat. Lisäksi yhtiön toimintaa valvoo Finanssivalvonta.

HALLINTO

Eläke-Fennian varsinaisessa yhtiökokouksessa 18.4.2011 hallintoneuvostoon valittiin keskeisten työnantajia edustavien keskusjärjestöjen ehdotuksesta uusina jäseninä talousjohtaja Tero Jussila ja talousjohtaja Timo Suominen. Keskeisten palkansaajia edustavien keskusjärjestöjen ehdotuksesta valittiin uudelleen puheenjohtaja Pertti Porokari ja johtaja Marjaana Valkonen sekä uutena jäsenenä 1. varapuheenjohtaja Jaana Ylitalo. Lisäksi hallintoneuvostoon valittiin uudelleen toimitusjohtaja Oiva Iisakka, toimitusjohtaja Erkki Moisander ja toimitusjohtaja Stefan Wentjärvi. Lisäksi uusina jäseninä hallintoneuvostoon valittiin toimitusjohtaja Kari Happonen, toimitusjohtaja Kyösti Pöyry ja toimitusjohtaja Pekka Rantamäki. Anssi Vuorio ja Pentti Jussila erosivat hallintoneuvoston jäsenyydestä.

Yhtiökokouksessa valittiin varsinaisiksi tilintarkastajiksi KHT Ulla Nykky ja KHT Pekka Hietala sekä varatilintarkastajiksi KHT Tuija Korpelainen ja KHT Pasi Hirvonen.

Hallintoneuvosto valitsi kokouksessaan 22.11.2011 uudelleen hallituksen varsinaisiksi jäseniksi Tekniikan Akateemisten liitto TEK ry:n toiminnanjohtaja Heikki Kaupin, Ammattiliitto Pron puheenjohtaja Antti Rinteen ja Domus Yhtiöt Oy:n hallituksen puheenjohtaja Pekka Sairasen. Lisäksi hallitukseen valittiin varsinaiseksi jäseneksi varatoimitusjohtaja Heikki Ropposen tilalle EK:n johtaja Jussi Mustonen. Hallituksen puheenjohtajana toimi vuonna 2011 Pekka Sairanen, ensimmäisenä varapuheenjohtajana puheenjohtaja Timo Vallittu ja toisena varapuheenjohtajana kauppaneuvos Heimo Aho. Vuodeksi 2012 hallitus valitsi keskuudestaan puheenjohtajaksi uudelleen Pekka Sairasen, ensimmäiseksi

varapuheenjohtajaksi uudelleen Timo Vallitun ja toiseksi varapuheenjohtajaksi uudelleen Heimo Ahon.

Hallituksen nimitys- ja palkitsemisvaliokuntaan kuuluivat vuonna 2011 hallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat. Hallituksen tarkastusvaliokunnan jäseninä toimivat vuonna 2011 varatoimitusjohtaja Heikki Ropponen, toiminnanjohtaja Heikki Kauppi ja hallituksen puheenjohtaja Olavi Nieminen. Hallitus valitsi kokouksessaan 19.12.2011 tarkastusvaliokunnan jäseniksi 1.1.2012 alkaen uudelleen Heikki Kaupin ja Olavi Niemisen sekä uudeksi jäseneksi johtaja Jukka Ahtelan.

Hallintoneuvoston puheenjohtajana toimi vuonna 2011 hallituksen puheenjohtaja Taisto Lehti, hallintoneuvoston ensimmäisenä varapuheenjohtajana johtaja Marjaana Valkonen ja toisena varapuheenjohtajana toimitusjohtaja Klaus Saarikallio. Hallintoneuvosto päätti kokouksessaan 22.11.2011 valita Taisto Lehden hallintoneuvoston puheenjohtajaksi, Marjaana Valkosen ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi ja Klaus Saarikallion toiseksi varapuheenjohtajaksi kalenterivuodeksi 2012.

Hallintoneuvoston vaalivaliokunnan jäseninä toimivat vuonna 2011 vakuutuksenottajien ehdottamina jäseninä Eläke-Fennian hallituksesta kauppaneuvos Eero Lehti sekä hallintoneuvostosta Taisto Lehti ja Klaus Saarikallio. Vakuutettujen ehdottamina jäseninä toimivat hallituksesta puheenjohtaja Antti Rinne ja hallintoneuvostosta puheenjohtaja Pertti Porokari ja Marjaana Valkonen. Vaalivaliokunnan puheenjohtajana vuonna 2011 toimi Taisto Lehti ja varapuheenjohtajana Marjaana Valkonen. Hallintoneuvoston 22.11.2011 tekemän päätöksen mukaisesti vaalivaliokunnan jäseniksi kalenterivuodeksi 2012 valittiin uudelleen vakuutuksenottajien ehdottamina jäseninä hallituksesta Eero Lehti sekä hallintoneuvostosta Taisto Lehti ja Klaus Saarikallio. Vakuutettujen ehdottamina jäseninä valittiin uudelleen hallituksesta Antti Rinne sekä hallintoneuvostosta Pertti Porokari ja Marjaana Valkonen. Vaalivaliokunnan puheenjohtajaksi kalenterivuodeksi 2012 valittiin Taisto Lehti ja varapuheenjohtajaksi Marjaana Valkonen.

Hallituksen kokouksia pidettiin vuoden aikana 12 kertaa, ja niiden osallistumisprosentti oli 97,5. Yhtiökokous kokoontui kerran. Hallintoneuvosto ja hallintoneuvoston vaalivaliokunta kokoontuivat kaksi kertaa.

Johtoryhmään kuuluvat toimitusjohtaja Lasse Heiniö, asiakkuus-, vakuutus- ja eläkeprosessista sekä tietohallinnosta vastaava varatoimitusjohtaja Matti Carpén, sijoitusyksikön johtaja Eeva Grannenfelt, talous, riskienhallinta- ja HR-yksikön johtaja Irmeli Heino, aktuaaritoimen ja sisäisen tarkastuksen johtaja Mikko Karpoja sekä viestinnästä, strategisesta suunnittelusta ja lakiasioista vastaava johtaja Mika Ahonen. Johtoryhmä kokoontuu laajennettuna suunnittelukierroksen yhteydessä tai muuten erikseen kokoon kutsuttaessa. Laajennettuun

johtoryhmään kuuluvat edellisten lisäksi myyntijohtaja Kaj Laaksonen, riskienhallintojohtaja Sarianne Kirvesmäki, tietohallintojohtaja Aaro Mutikainen (9.1.2012 lukien), yritysrahoituksesta ja kiinteistöistä vastaava johtaja Timo Stenius ja ylläkkäri Seppo Mattila 31.12.2011 asti ja 1.1.2012 alkaen ylläkkäri Timo Leino. Sijoituskomiteaan kuuluvat puheenjohtajana toimivan toimitusjohtajan lisäksi Eeva Grannenfelt, Timo Stenius ja Irmeli Heino.

Eläke-Fennia antaa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yhteydessä erillisen selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä.

ELÄKE-FENNIA JA SEN KONSERNI

Eläke-Fennia on keskinäinen vakuutusyhtiö, jonka yhtiökokouksissa äänivaltaa käyttävät vakuutuksenottajat, vakuutetut ja takuupääoman omistaja yhtiöjärjestyksessä määrättyllä tavalla. Vakuutuksenottajat käyttävät äänivaltaa noin 80 prosenttia ja vakuutetut noin 20 prosenttia.

Vuoden 2011 lopussa Eläke-Fennian konserniin kuului tytäryhtiöinä 40 kiinteistöyhtiötä. Eläke-Fennia omistaa osakkuusyhtiöidensä Tyvene Oy:n osakkeista ja äänistä 40 prosenttia, Vakuutus-osakeyhtiö Henki-Fennian osakkeista ja äänistä 40 prosenttia, sekä Avara Oy:n osakkeista 54 prosenttia ja äänistä 41,1 prosenttia.

ELÄKE-FENNIAN OMA PÄÄOMA JA HALLITUKSEN EHDOTUS VOITON KÄYTÖSTÄ

Eläke-Fennian oma pääoma muodostuu sidotusta omasta pääomasta, johon kuuluvat takuupääoma 1 681 879,26 euroa ja pohjarahasto 3 363 758,53 euroa sekä vapaasta omasta pääomasta, johon kuuluvat varmuusrahasto 635 750,36 euroa, käyttörahasto 27 968 869,58 euroa ja tilikauden ja edellisten tilikausien voitto 1 796 373,63 euroa.

Takuupääoma jakaantuu kymmeneen numeroilla 1–10 merkittyyn takuuosuuteen. Takuupääomalle suoritetaan vuosittain yhtiökokouksen päättämä korko. Korko saa olla enintään työntekijän eläkelain mukaisessa vakuutuksessa sovellettavan perustekoron suuruinen lisättynä yhdellä prosenttiyksiköllä. Takuupääoman takaisinmaksu tapahtuu takuuosuuden arvosta, joka saadaan jakamalla takuupääoman määrä takuuosuuksien lukumäärällä samassa suhteessa kunkin takuuosuuden omistajan takuupääomasta.

Hallitus ehdottaa, että tilikauden ylijäämästä 1 568 016,76 eurosta varataan yleishyödylliseen tai siihen verrattavaan tarkoitukseen 25 000 euroa, käyttörahastoon siirretään 1 540 000 euroa ja voitto- ja tappiotilille jätetään 3 016,76 euroa. Takuupääomalle ei makseta korkoa vuonna 2011.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDEN PÄÄTTYMISEN JÄLKEEN

Helmikuussa 2012 julkaistiin tieto, jonka mukaan Tapiola ja Lähivakuutus yhdistyivät keskinäiseksi finanssiryhmäksi, joka aloittaa toimintansa 1.1.2013. Lähivakuutuksen kautta Eläke-Fenniaan tulleet työeläkevakuutukset jatkuvat Eläke-Fenniassa. Eläke-Fennia on osa Fennia-ryhmää, joka on valtakunnallinen vahva toimija ja jolla on erityisen vahva asema PK-sektorissa ja yrittäjissä.

Vuoden 2012 ensimmäisinä viikkoina saadut taloustiedot viittaavat ainakin tilapäisesti kohenevaan taloussykliin USA-lähtöisesti, joskin arvailujen varassa on sen kestävyys. Myös kehittyvien maiden inflaatiopaineet näyttävät rauhoittuneen ja siellä onkin tarvittaessa tilaa elvytystoimille. Euroopan tilanne on pysynyt hankalana, joskin toiveena on, että syksyllä hallitusten välillä sovittu talouspolitiikan yhtenäistämisen aiesopimus saataisiin vahvistettua alkuvuonna 2012. EKP on ollut tärkeässä roolissa Euroopan pankkijärjestelmän rahoituksen turvaamisessa ja jatkotoimia on vielä odotettavissa.

Sijoitustoiminnassa vuosi on alkanut suotuisasti. Eläke-Fennian toimintapäätös on edelleen turvaavalla tasolla.

TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Maailmantaloudessa vuoteen 2012 lähdetään sekavissa tunnelmissa. Eurovaltioiden velkakriisi on edelleen akuutti, vaikka korjaustoimissa on selkeästi edetty. Luottoluokituslaitokset ovat heikentämässä riskiarvioitaan monista euromaista, koska kasvunäkymät ovat kiristyneen finanssipolitiikankin vuoksi varsin heikot. Maailmantalous on jälleen kerran USA:n ja kehittyvien talouksien varassa, mutta etenkin USA:n sykliseen nousuun ei voi laittaa kovin paljon luottamusta kuluttajien velkaantuneisuuden ja talouspoliittisten toimien epävarmuuden vuoksi. Muun muassa Maailmanpankki heikensi tammikuussa globaalin kasvun ennustettaan 2,6 prosenttiin vuodelle 2012 ja varoitti, että Euroopan velkakriisin jatkumisesta seuraisi vielä paljon synkemmät ajat maailmantaloudelle.

Inflaatio on ollut globaalisti parina viime vuonna nousussa finanssikriisin matalilta tasoilta, mutta näyttää tasaantuvan kehittyvistä talouksista alkaen eikä sen odoteta muodostuvan ongelmaksi massiivisesta kvantitatiivisesta keskuspankkien elvytyksestä huolimatta. Hintapuolessa jonkin verran ongelmallista on öljyn hinnan nousuoireilu, jota pitää yllä muun muassa Iranin poliittinen epävarmuus.

Näyttää siltä, että emme ole vieläkään selviytyneet vuoden 2008 finanssikriisin jälkimainingeista, vaan velkaa on siirretty yksityiseltä sektorilta valtiolle ja enenevässä määrin keskuspankeille. Tulevien vuosien talouskasvu- ja sijoitusympäristö on hyvin haasteellinen, koska velkatasoa on pienennettävä kehittyneissä maissa, mikä painaa taloussyklejä useita vuosia ja demograafiset trendit luulta-

vasti heikentävät talouksien pitkän ajan ns. trendikasvua.

Vaikka Eläke-Fennian vakavaraisuusaste pieneni vuoden 2011 aikana, se on edelleen turvaavalla tasolla. Mikäli sijoitusmarkkinoiden kehitys jatkuu heikkona, vakavaraisuusasteiden voidaan odottaa laskevan kaikilla eläkejärjestelmän toimijoilla. Pitkittyessään kyseisen kaltainen kehitys pienentäisi väistämättä sijoitusriskinottoa. Ongelmallista tällaisessa tilanteessa olisi se, että kun talouden sykli kääntyy aikanaan parempaan, eläkelaitoksilla ei olisi positiivisessa taloussykliässä hyvin tuottavia riskillisiä sijoituksia omistuksessaan niin paljon kuin olisi toivottavaa. Edellä kuvattua ongelmaa kutsutaan myötäsyklisyyden ongelmaksi, joka on järjestelmässä tiedostettu ilmiö. Vakavaraisuuskehikkoa pyritään kehittämään edellä mainitussa vakavaraisuustyöryhmässä siihen suuntaan, että myötäsyklisyyden haittavaikutukset pienenisivät.

Julkisen talouden kestävyuden näkökulmasta on tärkeää, että työuria saadaan pidennettyä ja siten pidettyä huolta palkkasumman kehityksestä. Eläketurvakeskuksen julkaiseman tiedon mukaan suomalaisten työllisen ajan odote oli 34,0 vuotta vuonna 2011, nousua edellisvuodesta on 0,5 vuotta. Luku on viidestätoista EU-maasta kuudenneksi korkein. Palkkasumman kehityksen ratkaisee Suomen työllisyystilanne. Koska työeläkkeistä noin kolme neljäsosaa rahoitetaan suoraan kunkin vuoden maksutulolla, eläkejärjestelmän kannalta on olennaista, että maassa on riittävästi työtä, jonka avulla eläkkeitä voidaan rahoittaa. Eläkeoikeuksien kehittämisen ohella näköpiirissä on, että maan hallitus esittää eduskunnalle vakavaraisuussäädösten kehittämistä. Tällöin riskinkantoa mitattaessa mukaan otetaan myös vakuutusriski ja sen puskurina ollut tasotusvastuu huomioidaan vakavaraisuudessa. Maan hallitus saattaa myös esittää, että työeläkeyhtiöiden kilpailukeinoja lisätään vapauttamalla yhtiöiden hoitokulujen katteeksi kerättävä maksu yhtiökohtaiseksi. Samassa yhteydessä on asiakkaille tarjottava aito mahdollisuus siirtyä tehokkaammaksi kokemaansa yhtiöön.

Eläke-Fennian hallitus kiittää koko yhtiön henkilöstöä ja toimivaa johtoa tilikauden 2011 aikana hyvin tehdystä työstä.

Tuloslaskelma

1 000 euroa	Konserni 2011	Konserni 2010	Emoyhtiö 2011	Emoyhtiö 2010
Vakuutustekninen laskelma				
Vakuutusmaksutulo	1 198 246	1 126 247	1 198 246	1 126 247
Sijoitustoiminnan tuotot	553 921	693 533	559 885	699 882
Sijoitusten arvonorotukset				
Korvauskulut				
Maksetut korvaukset	-1 136 089	-1 045 852	-1 136 089	-1 045 852
Korvausvastuun muutos	-227 283	-289 988	-227 283	-289 988
	-1 363 372	-1 335 840	-1 363 372	-1 335 840
Vakuutusmaksuvastuun muutos	170 664	-142 015	170 664	-142 015
Liikekulut	-32 656	-31 364	-32 656	-31 364
Sijoitustoiminnan kulut	-527 105	-310 611	-531 091	-315 557
Vakuutustekninen tulos/kate	-302	-50	1 677	1 354
Muu kuin vakuutustekninen laskelma				
Muut tuotot	3	3	3	3
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	6 460	5 639		
Voitto varsinaisesta toiminnasta	6 161	5 592		
Tilinpäätössirrot				
Poistoeron muutos			-111	-50
Tuloverot				
Laskennalliset verot	37	100		
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta	289	280		
Tilikauden voitto/tappio	6 486	5 972	1 568	1 306

Tase

1 000 euroa	Konserni 2011	Konserni 2010	Emoyhtiö 2011	Emoyhtiö 2010
VASTAAVAA				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet	141	99	141	99
	141	99	141	99
Sijoitukset				
Kiinteistösijoitukset				
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	432 669	431 207	289 079	286 891
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä			211 010	213 219
Lainasaamiset kiinteistöiltä	60 347	60 347		
	493 016	491 554	500 088	500 110
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisy yrityksissä				
Osakkeet ja osuudet osakkuusy yrityksissä	66 843	28 024	49 013	16 654
	66 843	28 024	49 013	16 654
Muut sijoitukset				
Osakkeet ja osuudet	2 780 944	2 799 005	2 779 525	2 798 100
Rahoitusmarkkinavälineet	2 407 984	2 214 192	2 407 984	2 214 192
Kiinnelainasaamiset	210 372	221 933	210 372	221 933
Muut lainasaamiset	176 034	228 563	176 573	228 563
Talletukset		16 800		16 800
	5 575 334	5 480 494	5 574 454	5 479 588
	6 135 193	6 000 072	6 123 555	5 996 352
Saamiset				
Ensivakuutustoiminnasta				
Vakuutuksenottajilta	91 989	116 995	91 989	116 995
Muut saamiset				
Saamiset omistusyhteisy yrityksiltä			6	2
Saamiset osakkuusy yrityksiltä	6	2		
Saamiset omilta kiinteistöyhtiöiltä			5 451	2 599
Saamiset yhteistoimintayrityksiltä	21	4	21	4
Muut saamiset	111 482	113 046	111 482	113 046
	111 509	113 052	116 960	115 652
Muu omaisuus				
Aineelliset hyödykkeet				
Koneet ja kalusto	2 269	1 923	2 269	1 923
Muut aineelliset hyödykkeet	353	353	353	353
	2 623	2 277	2 623	2 277
Rahat ja pankkisaamiset	18 450	19 931	17 875	19 682
	21 073	22 208	20 497	21 958

1 000 euroa	Konserni 2011	Konserni 2010	Emoyhtiö 2011	Emoyhtiö 2010
Siirtosaamiset				
Korot ja vuokrat	42 814	43 670	42 814	43 670
Muut siirtosaamiset	7 014	4 279	6 649	4 095
	49 827	47 950	49 462	47 766
Vastaavaa yhteensä	6 409 732	6 300 376	6 402 604	6 298 822

1 000 euroa	Konserni 2011	Konserni 2010	Emoyhtiö 2011	Emoyhtiö 2010
VASTATTAVAA				
Oma pääoma				
Pohjarahasto	3 364	3 364	3 364	3 364
Takuupääoma	1 682	1 682	1 682	1 682
Arvonkorotusraho	84	84		
Muut rahastot	28 923	27 648	28 605	27 330
Edellisten tilikausien voitto/tappio	-12 337	-17 008	228	222
Tilikauden voitto/tappio	6 486	5 972	1 568	1 306
	28 202	21 741	35 447	33 904
Vähemmistöosuus	13 337	12 646		
Tilinpäätössiirtojen kertymä				
Poistoero			265	154
Vakuutustekninen vastuuvélka				
Vakuutusmaksuvastuu	3 370 972	3 541 637	3 370 972	3 541 637
Korvausvastuu	2 886 296	2 659 013	2 886 296	2 659 013
	6 257 268	6 200 650	6 257 268	6 200 650
Velat				
Ensivakuutustoiminnasta	4 013	3 905	4 013	3 905
Laskennallinen verovelka	461	499		
Muut velat	43 866	26 724	43 672	26 608
	48 340	31 128	47 685	30 513
Siirtovelat	62 585	34 212	61 940	33 602
Vastattavaa yhteensä	6 409 732	6 300 376	6 402 604	6 298 822

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet 2011

Tilinpäätös on laadittu kirjanpitolain ja -asetuksen, osakeyhtiölain, työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain ja vakuutusyhtiölain mukaisesti. Tilinpäätöksessä on noudatettu sosiaali- ja terveysministeriön asetusta vakuutusyhtiön tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä sekä sosiaali- ja terveysministeriön ja Finanssivalvonnan antamia määräyksiä ja ohjeita.

KONSERNITILINPÄÄTÖS

Eläke-Fennian konsernitilinpäätökseen on yhdistelty tytäryhtiöt, joissa konsernin osuus äänivallasta on yli puolet. Eläke-Fennian konserniin vuonna 2011 kuuluneet tytäryhtiöt ovat kiinteistöyhtiöitä.

Konsernitilinpäätös on laadittu emoyrityksessä noudatettujen tilinpäätösperiaatteiden mukaisesti emo- ja tytäryhtiöiden tuloslaskelmien ja taseiden yhdistelminä. Sisäiset tuotot ja kulut, voitonjako, saamiset, velat sekä keskinäinen osakeomistus on eliminoitu. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty tilikauden aikana hankitut tytäryhtiöt hankintahetkestä lähtien. Tilikauden aikana ei ole myyty tytäryhtiöitä. Vähemmistön osuus tuloksesta ja omasta pääomasta on erotettu omaksi eräkseen.

Konsernin sisäinen osakeomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmää käyttäen. Syntynyt konserniaktiiva on jaettu tytäryhtiöiden omaisuuserille niiden käypien arvojen sallimissa rajoissa. Konserniaktiivan poistossa noudatetaan vastaavan omaisuuserän suunnitelman mukaisia poistoja. Konserniosakkeisiin aikaisempina tilikausina tehdyt arvonorotukset on konsernitaseessa merkitty tytäryhtiön omistaman kiinteistön arvonorotukseksi.

Eläke-Fennian osakkuusyhtiöt Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia, Tyvene Oy ja Avara Oy on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Asunto- ja kiinteistöyhtiömuotoisia osakkuusyhtiöitä ei ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen, koska niiden vaikutus konsernin tulokseen ja vapaaseen omaan pääomaan on vähäinen.

Konsernitilinpäätöksen jäljennökset on saatavissa emoyhtiön pääkonttorista Kansakoulukuja 1, 00100 Helsinki.

VAKUUTUSMAKSUTULO

TyEL-maksutulo määräytyy vakuutettujen TyEL-kokonaispalkkasumman ja maksuprosentin mukaan. Tilikauden aikana perittyä, palkkasumma-arvioon perustuvaa ennakkomaksua on oikaistu tilinpäätöksessä tarkistusmaksuarviolla. Tilikauden maksutuloon on kirjattu myös edellisen vuoden arvioidun ja toteutuneen tarkistusmaksun aiheuttamat erot.

YEL-vakuutusmaksutulo määräytyy yrittäjien työtulojen ja maksuprosentin perusteella.

KORVAUSKULUT

Korvauskulut muodostuvat eläkkeensaajille maksetuista eläkkeistä, kuntoutuskuluista, vastuunjakokorvauksista, korvaustoimintaan kohdistuvista liikekuluista sekä korvausvastuun muutoksesta.

SIIJOITUSTEN JA SAAMISTEN ARVOSTUS TASEESSA JA SIIJOITUSTEN KÄYPIEN ARVOJEN MÄÄRITTÄMINEN

Kiinteistösijoitukset on kirjattu tehdyillä poistoilla vähennettyyn hankintahintaan arvonorotuksilla lisättynä tai sitä alempaan käypään arvoon. Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden käyvät arvot on määritelty kohteittain Finanssivalvonnan edellyttämällä tavalla. Pääasiassa käypien arvojen määrittelyn perustana ovat olleet ulkopuolisen, auktorisoidun kiinteistöarvioijan lausunnot.

Kiinteistöihin tehdyt arvonalennukset on kirjattu tulosaikutteisesti sijoitusten arvonalennuksiin. Myytyihin kiinteistöihin on tehty tulosaikutteiset arvonalennusten palautukset ennen myyntivoittojen kirjaamista. Tilivuonna 2011 kiinteistöjen kirjanpitoarvoihin ei ole tehty arvonorotuksia.

Osakkeet ja osuudet on merkitty taseeseen hankintameno- tai sitä alempaan käypään arvoon. Osakkeisiin

ja osuuksiin aiempina vuosina tehdyt arvonalennukset on palautettu osakkeiden arvoon siltä osin kun käypä arvo ylittää kirjanpitoarvon, kuitenkin korkeintaan aiemmin tehtyjen arvonalennusten suuruisena. Osakkeet ja osuudet on merkitty kirjanpitoon keskihintamenetelmää käyttäen. Käyttöomaisuusosakkeet on arvostettu taseessa hankintamenoon, koska tämän katsotaan vastaavan niiden käypää arvoa. Noteerattujen osakkeiden ja osuuksien käypinä arvoina on käytetty tilivuoden viimeistä saatavilla olevaa kaupankäyntikurssia. Noteeraamattomien osakkeiden ja osuuksien käypänä arvona on käytetty hankintahintaa tai todennäköistä luovutushintaa. Henki-Fennian ja muiden merkittävien noteeraamattomien osakkeiden käypänä arvona on käytetty ulkopuolisen arvioijan laske-
maa markkina-arvoa.

Rahoitusmarkkinavälineisiin kuuluvat joukkolainat ja rahamarkkinainstrumentit. Rahoitusmarkkinavälineiden tasearvona on hankintameno, jota on oikaistu nimellisarvon ja hankintamenon jaksotetulla erotuksella. Nimellisarvon ja hankintamenon erotus jaksotetaan korkotuoton vähennykseksi tai lisäykseksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Hankintameno sisällytetty vastaerien määrä on ilmoitettu taseen liitetiedoissa. Kuitenkin muusta kuin yleisestä korkotason muutoksesta johtuvat arvonalennukset kirjataan tulokseen.

Ulkomaanrahanmääräiset saamiset on muutettu euroiksi Euroopan keskuspankin 31.12.2011 noteeraamaan kurssiin. Ulkomaanrahanmääräiset muut sijoitukset on merkitty taseeseen hankinta-ajankohdan kurssia käyttäen. Laskettaessa käypiä arvoja on käytetty 31.12.2011 noteerattuja kursseja. Mikäli tilinpäätöspäivän käypä arvo on aluperäistä hankintamenoa alempi, on sijoituksesta tehty arvonalennus. Tilikaudella syntyneet kohdistamattomat kurssierot on kirjattu sijoitustoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin ja kohdistettavat kurssierot on käsitelty kyseisten tulojen ja menojen oikaisuin.

Lainasaamiset, muut saamiset ja talletukset on arvostettu nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Vakuutusmaksusaamiset koostuvat tarkistusmaksuarviosta ja tilivuoden päättyessä maksamattomina olevista erääntyneistä vakuutusmaksuista. Erääntyneistä vakuutusmaksuista on kirjattu luottotappioiksi maksusteelliseksi todetut saamiset sekä sellaisten yhtiöiden saamiset, joiden konkurssi on alkanut. Lisäksi luottotappioihin on kirjattu vahvistettujen yrityssaneerauksien leikatut saamiset. Lisäksi vuoden vaihteessa kesken olevista merkittävistä saneerauksista kirjataan arvioperusteisesti luottotappio.

TyEL-maksujärjestelmässä vakuutusmaksusaamiset ryhmitellään vakuutuksen vahvimman perintämenettelyn mukaisesti ryhmiin konkurssi, ulosotto, velkasaneeraus ja muut.

YEL:n vakuutusmaksusaamisista luottotappiot kirjataan pääsääntöisesti vanhenemisen johdosta.

Johdannaissovimuksia Eläke-Fennia on käyttänyt lisätuottojen tavoittelemiseen, allokaatiomuutosten tekemiseen, salkunhoidon tehostamiseen sekä suojaus-tarkoituksessa.

Kirjanpidollista suojauslaskentaa sovelletaan vain niihin johdannaissovimuksiin, jotka täyttävät Finanssivalvonnan ohjeistuksen tälle asettamat edellytykset. Johdannaissovimukset, joihin on sovellettu suojauslaskentaa, on arvostettu kokonaisuutena suojattavan erän kanssa. Jos suojattavasta tase-erästä ei ole kirjattu arvomuutosta, ei myöskään suojaavasta sovimuksesta ole tehty tulosvaikutteista kirjausta tilinpäätökseen ellei sen negatiivinen arvomuutos ole ylittänyt suojattavan erän positiivista muutosta. Kun suojattavasta kohteesta on kirjattu arvonalennuksen palautusta, on käytetyn johdannaisen arvomuutos kirjattu kokonaisuudessaan kuluksi. Johdannaissovimuksesta syntyvät tuotot ja kulut on kirjattu pääsääntöisesti samaan tuloslaskelman erään kuin suojattavasta tase-erästä tai positiosta kirjattavat tuotot ja kulut.

Muiden johdannaissovimusten negatiivinen arvomuutos on kirjattu tulosvaikutteisesti. Tilikauden aikana sovimusten sulkemisesta tai raukeamisesta toteutuneet voitot ja tappiot on kirjattu tilikauden tuotoksi tai kuluksi.

Katetta, toimintapääomaa ja vakavaraisuusvaadetta laskettaessa sijoitusriskiä pienentävinä johdannaisina on käsitelty valuuttajohdannaiset. Niitä osake- ja luottoriski-johdannaisia sekä korkojohdannaisia, joihin suojauslaskentaa ei sovelleta, ei ole käsitelty kate- ja vakavaraisuuslaskennassa sijoitusriskiä pienentävinä. Vastapuoliriskin osalta on noudatettu, mitä Finanssivalvonnan ohjeistuksessa on mainittu riskikeskittymien rajoittamisesta.

VARAUKSET JA VEROVELKA

Sijoitusten arvostuseroista, jotka on esitetty liitetietona, ei ole laskettu laskennallista verovelkaa. Tuloutetut arvonorotukset ovat veronalaista tuloa. Konsernitilinpäätöksessä kertynyt poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on jaettu laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen sekä laskennalliseen verovelkaan ja omaan pääomaan.

POISTOT JA LASKENTAPERIAATTEET

Kuluvan omaisuuden hankintameno on aktivoitu ja se kirjataan vaikutusaikanaan suunnitelman mukaisina poistoina kuluksi. Myös kuluvan omaisuuden tuloutetut arvonorotukset poistetaan suunnitelman mukaisesti. Aineettomina oikeuksina on esitetty tietokoneohjelmien lisenssit ja muina pitkävaikutteisina menoina valmishojelmien hankintaan liittyvät suunnittelu- ja konsultointimenot. Järjestelmähankkeisiin liittyvät muut pitkävaikutteiset

menot kirjataan vuosikuluksi KPL 5:5a§ mukaan.

Tasapoistoina lasketut poistot alkuperäisestä hankintahinnasta seuraavien taloudellisten käyttöaikojen mukaan:

Asuin-, toimisto- ja liikerakennukset	50 v
Teollisuus- ja varistorakennukset	40 v
Aineettomat oikeudet	5 v
Autot	5 v
Atk-laitteet	4 v
Kalusto	10 v
Konttorikoneet	7 v
Muut pitkävaikutteiset menot	5 v

Menojäännöspoistoina lasketut poistot alkuperäisestä hankintahinnasta:

Rakennusten tekniset laitteet	20 %

Osassa rakennuksista on tehty elinkeinotulon verottamisesta annetun lain mukaiset enimmäispoistot.

LIIEKULUT

Yhtiön liikekulut on jaettu toiminnoille Finanssivalvonnan määräysten mukaisesti liitetiedoissa esitetyllä tavalla. Lakisääteiset maksut on sisällytetty hallintokuluihin.

VÄLITTÖMÄT VEROT JA TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ

Tilikauden verotettavan tulon perusteella määräytyvä laskennallinen vero ei realisoitu käytettävissä olevien vahvistettujen tappioiden ja yhtiöveronhyvityksen johdosta.

Eläke-Fennian tilikauden ylijäämä määräytyy sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien Eläke-Fennian hakemien laskuperusteiden mukaisesti.

ELÄKEJÄRJESTELYT

Henkilöstön lakisääteinen eläketurva on järjestetty TyEL-vakuutuksin. Lisäeläketurva on järjestetty osalle henkilöstöä TEL-lisäeläkevakuutuksella ja sijoitusjohtajille vapaamuotoisella eläkejärjestelyllä. Toimitusjohtajalla on oikeus siirtyä TEL-lisäeläkevakuutuksen tai vastaavan muun lisäeläkejärjestelyn perusteella vanhuuseläkkeelle 60 vuotta täytettyään. Eläkevakuutusmaksut on kirjattu suoriteperusteisesti.

Hallituksen päätöksen mukaisesti niille hallituksen ennen 1.1.2011 nimittämille johtajille, joiden työsuhteen mukainen tavoite-eläke ei täyty vanhuuseläkkeelle siirtymishetkellä, ostetaan kertamaksulla lisäeläke TEL:n lisäturvaan. Lisäksi samalla ryhmällä on eläkesääntö, jolla kompensoidaan mahdollinen lakisääteisen lisäeläkkeen pienentyminen peruseläkkeen kasvamisen johdosta palveltaessa yli eläkeiän. Tilinpäätöksessä on tehty tältä osin varaus tulevien maksujen osalta. Varauksen määrä

tarkistetaan vuosittain.

Hallintoelinten jäsenet on vakuutettu työntekijän eläkelain 8 §:n mukaisesti, jonka perusteella luottamustehtävästä kertyy eläkettä ja luottamustoimipalkkiosta maksetaan TyEL-vakuutusmaksu.

Eläke-Fennian palkka- ja palkkioselvitys julkaistaan yhtiön internet-sivuilla.

VAKUUTUSTEKNINEN VASTUUVELKA

Vakuutus sopimuksista aiheutuva vastuu on kirjattu vastuuvelaksi. Se koostuu vakuutusmaksuvastuusta ja korvausvastuusta. Vastuuvelka lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien laskuperusteiden mukaisesti. Vakuutusmaksuvastuuseen sisältyy osittamaton lisäakuutusvastuu, joka luetaan mukaan toimintapääomaan sekä osaketuotoista riippuva vastuuvelan osa. Taseessa vastuuvelka esitetään tässä muodossa. Vakavaraisuusvastuuvalkaa laskettaessa vastuusta vähennetään osittamaton lisäakuutusvastuu, yrittäjän eläkelain vakuutusmaksuvastuu ja määräaikaislain (853/2008) voimassa ollessa toimintapääomaan vastuuvelasta rinnastettava erä.

TOIMINTAPÄÄOMA

Vakuutusyhtiön toimintapääoma muodostuu käypään arvoon arvostettujen varojen ja velkojen erotuksesta. Velkaan ei tällöin lueta osittamatonta lisäakuutusvastuuta. Toimintapääoman on täytettävä työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa säädetyt vaatimukset sekä määräaikaislain (853/2008) määräykset. Laki on voimassa 31.12.2012 asti.

Tuloslaskelman liitetiedot

1 000 euroa	2011	2010
VAKUUTUSMAKSUTULO		
Ensivakuutus		
TyEL:n mukainen perusvakuutus		
Työnantajan osuus	797 171	770 169
Työntekijän osuus	237 947	218 540
	1 035 118	988 709
TEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	1 012	1 349
YEL:n vähimmäisturvan mukainen vakuutus	162 116	136 189
YEL:n mukainen lisäeläkevakuutus		
Vakuutusmaksutulo	1 198 246	1 126 247
Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät		
Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista		
TyEL	7 088	6 346
YEL	1 286	1 496
	8 374	7 842
MAKSETUT KORVAUKSET		
Ensivakuutus		
Maksettu eläkkeensaajille		
TyEL:n mukainen perusvakuutus	781 091	729 974
TEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	15 179	15 445
YEL:n vähimmäisturvan mukainen vakuutus	123 844	115 782
YEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	601	635
	920 715	861 836
Maksettu/saatu vastuunjakokorvauksia		
TyEL-eläkkeet	209 993	199 123
YEL-eläkkeet	44 024	30 836
Osuus työttömyysvakuutusrahaston (TVR) vakuutusmaksuista ja palkattomien aikojen perusteella karttuneiden eläkeosien kustannustenjaosta	-41 604	-41 319
YEL:n valtion osuus	-10 807	-18 841
VEKL:n valtion korvaus	38	20
	201 643	169 820
	1 122 358	1 031 656
Korvaustoiminnon hoitokulut	11 867	12 440
Työkyvyn ylläpitotoiminnon hoitokulut	1 863	1 756
Maksetut korvaukset yhteensä	1 136 089	1 045 852

1 000 euroa	Konserni 2011	Konserni 2010	Emoyhtiö 2011	Emoyhtiö 2010
SIIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTON ERITTELY				
Sijoitustoiminnan tuotot				
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin				
Osinkotuotot			706	308
Tuotot kiinteistösijoituksista				
Korkotuotot				
Saman konsernin yritykset			9 445	9 557
Muut	1 492	1 350	13	26
Muut tuotot	62 436	59 226	59 735	57 753
	63 928	60 576	69 194	67 336
Tuotot muista sijoituksista				
Osinkotuotot	36 084	26 909	36 084	26 909
Korkotuotot	102 733	98 403	102 733	98 403
Muut tuotot	123 588	117 726	123 588	117 726
	262 405	243 038	262 405	243 038
Yhteensä	326 333	303 615	332 305	310 682
Arvon alentumisten palautukset	16 645	62 606	16 645	62 606
Myyntivoitot	210 942	327 312	210 934	326 594
Yhteensä	553 921	693 533	559 885	699 882
Sijoitustoiminnan kulut				
Kulut kiinteistösijoituksista	-24 243	-21 527	-36 551	-34 816
Kulut muista sijoituksista	-134 386	-152 705	-134 386	-152 705
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut	-3 898	-1 415	-3 898	-1 415
	-162 527	-175 647	-174 835	-188 937
Arvon alentumiset ja poistot				
Arvon alentumiset	-145 713	-26 076	-144 378	-24 626
Rakennusten suunnitelmapoistot	-8 293	-8 232	-1 305	-1 344
	-154 006	-34 307	-145 683	-25 970
Myyntitappiot	-210 572	-100 656	-210 572	-100 650
Yhteensä	-527 105	-310 611	-531 091	-315 557
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	26 816	382 922	28 794	384 326

1 000 euroa	2011	2010
TULOSLASKELMAN ERÄ LIIKEKULUT		
Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	2 200	1 667
Muut vakuutusten hankintamenot	7 712	7 927
	9 913	9 594

1 000 euroa	2011	2010
Vakuutusten hoitokulut	12 216	11 713
Hallintokulut		
ETK:n kustannusosuus	3 471	3 848
Oikeushallintomaksu	267	301
FIVA:n valvontamaksu	156	160
Muut erät		
	3 894	4 308
Muut hallintokulut	6 634	5 748
Yhteensä	32 656	31 364
KOKONAISLIIKEKULUT TOIMINNOITTAIN		
Maksetut korvaukset		
Korvaustoiminnon hoitokulut	11 867	12 440
Työkyvyn ylläpitotoiminnon hoitokulut	1 863	1 756
	13 731	14 196
Liikekulut	32 656	31 364
Sijoitustoiminnan kulut		
Kulut kiinteistösijoituksista	2 230	1 716
Kulut muista sijoituksista	8 016	6 724
	10 246	8 440
Yhteensä	56 633	54 000
HENKILÖSTÖÄ JA TOIMIELINTEN JÄSENIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	17 232	14 815
Eläkekulut	3 243	2 879
Muut henkilösivukulut	992	864
Yhteensä	21 468	18 558
Johdon palkat ja palkkiot		
Toimitusjohtaja	376	347
Hallitus	212	210
Hallintoneuvosto	72	68
Yhteensä	660	625
Toimitusjohtaja Lasse Heiniön palkka oli 346 661 euroa ja luontoisedut olivat 29 462 euroa. Toimitusjohtalla on ollut oikeus siirtyä eläkkeelle 60-vuotiaana TEL:n mukaisen lisäeläkejärjestelyn tai vastaavan muun järjestelmän perusteella. Hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille ei ole annettu eläkesitoumuksia, rahalainoja eikä vakuuksia.		
Tilintarkastajille maksetut palkkiot		
Ernst & Young Oy:lle maksetut palkkiot		
Tilintarkastuksesta	138	174
Veroneuvonnasta	42	5
Muusta palvelusta	68	2
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana		
Konttorihenkilöstö	220	219
Myyntihenkilöstö	27	26
Kiinteistöhenkilöstö	9	8

Taseen liitetiedot

1 000 euroa	Jäljellä oleva hankintameno 2011	Kirjanpito- arvo 2011	Käypä arvo 2011	Jäljellä oleva hankintameno 2010	Kirjanpito- arvo 2010	Käypä arvo 2010
SJOITUSTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO, EMOYHTIÖ						
Kiinteistösijoitukset						
Kiinteistöt	54 861	56 422	68 982	57 396	58 957	70 262
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	130 692	143 583	221 112	120 086	132 978	204 617
Muut kiinteistöosakkeet	86 214	89 073	168 347	92 097	94 956	162 281
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	211 010	211 010	211 010	213 219	213 219	213 219
Sijoitukset omistusyhteisyrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	49 013	49 013	85 618	16 654	16 654	42 243
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	2 779 525	2 779 525	3 123 941	2 798 100	2 798 100	3 305 197
Rahoitusmarkkinavälineet	2 407 984	2 407 984	2 451 577	2 214 192	2 214 192	2 256 282
Kiinnelainasaamiset	210 372	210 372	210 372	221 933	221 933	221 933
Muut lainasaamiset	176 573	176 573	176 573	228 563	228 563	228 563
Talletukset				16 800	16 800	16 800
	6 106 243	6 123 555	6 717 530	5 979 040	5 996 352	6 721 397
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää						
korkotuotoksi tai niiden vähennykseksi jaksotettua nimellisarvon ja hankintahinnan erotusta	-2 028			-4 006		
Kirjanpitoarvo sisältää tuloutettuja arvonorotuksia	17 312			17 312		
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			593 975			725 045

1 000 euroa	2011	2010
LAINASAAMISET		
Lainasaamiset vakuuden mukaan eriteltynä, emoyhtiö		
Pankkitakaus	96 986	131 188
Takausvakuutus	26 866	35 929
Vakuutuskirja	117	220
Muu vakuus	20 963	23 991
Jäljellä oleva hankintameno	144 933	191 328
Ei-vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno yhteensä	31 640	37 235

1 000 euroa	2011	2010
Eläkelainasaamisten yhteismäärä, emoyhtiö		
Muut kiinnelainasaamiset	766	832
Muut lainasaamiset	99 781	125 739
Jäljellä oleva hankintameno	100 547	126 572
Lähipiirilainat, emoyhtiö		
Konserniin kuuluvien yhtiöiden lainat	211 010	213 219
Konserniin kuuluvien yhtiöiden laina-ajat ovat 10–20 vuotta. Lainojen korot ovat pääsääntöisesti kiinteäkorkoisia. Lainojen vakuutena on panttikirjoja ja kiinteistökiinnityksiä.		
Muut lähipiirilainat	21 868	23 102
Muiden lähipiirilainojen laina-ajat ovat 5–10 vuotta. Lainojen korot on sidottu TyEL-viitekorkoon. Lainojen vakuutena on pankkitakauksia, yritys kiinnityksiä ja asunto-osakekirjoja.		

1 000 euroa	2011	2010
JOHDANNAISET		
Ei-suojaavat johdannaiset		
Muut saamiset		
Johdannaiset, kirjanpitoarvo	14 451	321
Muut velat		
Johdannaiset, kirjanpitoarvo	5 275	500
Johdannaiset, arvomuutokset	7 328	400
Muut siirtosaamiset ja -velat		
Johdannaiset	-38 830	-11 375
OSAKKEET JA OSUDET OMISTUSYHTIÖYRITYKSISSÄ		
Osakkeet ja osuudet		
Alkuperäinen hankintameno 1.1.	16 654	16 655
Lisäykset	21 642	
Vähennykset		-1
Siirrot	10 717	
Jäljellä oleva hankintameno 31.12.	49 013	16 654

OSAKKEET JA OSUDET	Osuus kaikista osakkeista %	äänistä %	Kirjanpitoarvo
Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia	40,0	40,0	16 651
Tyvene Oy	40,0	40,0	3
Avara Oy	54,0	41,1	32 359
Osakkeet ja osuudet yhteensä			49 013

1 000 euroa

Osuus kaikista
osakkeista %

Kirjanpitoarvo
31.12.2011

Markkina-arvo
31.12.2011

MUUT SUIJITUKSET, EMOYHTIÖ

Kotimaiset ei-noteeratut osakkeet ja osuudet

3Step IT Group Oy	17,50	8 808	16 092
Aina-Group Oy	14,89	5 087	5 087
Anvia Oy	0,00	1	1
Arek Oy	4,00	560	560
Arenna Oy	49,55	2 960	7 266
European Batteries Oy	5,86	118	118
Exilion Capital Oy	25,00	33	33
Fibrogen Europe Oy	0,41	136	136
Garantia Vakuutusosakeyhtiö	18,00	5 748	5 748
Imatran Seudun Kehitysyhtiö Oy	0,28	8	8
IWS International Oy	1,56	8	8
Midinvest Oy	8,38	355	355
Mitron Group Oy	18,75	1 500	1 500
Sato Oy	5,43	17 921	23 987
Team Botnia Oy	0,93	2	2
ThermiSol Oy	10,00	100	100
Tieto ESY Oy	3,96	188	188
Wedeco Oy	8,89	956	1 142
Vivago Oy	1,36	72	72

Kotimaiset ei-noteeratut osakkeet
ja osuudet yhteensä

44 560 62 401

Kotimaiset noteeratut osakkeet ja osuudet

Amer Sports Oy	0,22	1 641	2 430
Aspo Oy	0,55	1 151	1 151
Atria Yhtymä Oy	0,66	751	751
Cargotec Oy	0,13	1 609	1 609
Cramo Oy	0,28	918	918
Electrobit Group Oy	0,39	190	190
Elisa Oy	0,16	3 810	4 403
Finnair Oy	0,39	1 150	1 150
Fiskars Oy	0,34	3 400	3 910
Fortum Oy	0,22	32 629	32 629
HKScan Oy	0,23	638	638
Huhtamäki Oy	0,34	3 315	3 315
Ilkka-Yhtymä Oy	1,87	2 149	2 640
Kesko Oy	0,28	7 122	7 122
Kone Oy	0,29	13 367	25 664
Konecranes Oy	0,13	1 163	1 163
Lassila & Tikanoja Oy	0,28	1 219	1 264
Lännen Tehtaat Oy	2,45	2 279	2 279
Metso Oy	0,30	11 142	12 893
M-Real Oy	0,28	1 204	1 204
Neste Oil Oy	0,39	7 828	7 828
Nokia Oy	0,22	30 860	30 860
Nokian Renkaat Oy	0,24	6 434	7 900
Oriola-KD Oy	1,14	3 053	3 223
Orion Oy	0,21	4 108	4 445
Outokumpu Oy	0,89	8 289	8 289
Outotec Oy	0,39	4 941	6 552
PKC Group Oy	0,50	967	1 148
Pohjola Pankki Oy	0,33	6 181	6 181
Pöyry Oy	0,16	506	506
Raisio Yhtymä Oy	0,78	1 995	2 426
Ramirent Oy	0,17	990	990

1 000 euroa

Osuus kaikista
osakkeista %

Kirjanpitoarvo
31.12.2011

Markkina-arvo
31.12.2011

Rapala VMC Oy	2,35	5 249	5 249
Rautaruukki Oy	0,42	4 242	4 242
Sampo Oy	0,28	23 013	29 601
Sanoma Oy	0,18	2 571	2 571
Sponda Oy	0,17	1 523	1 523
SRV Yhtiöt Oy	0,12	124	180
Stockmann Oy	0,79	6 816	6 816
Stora Enso Oy	0,29	10 752	10 752
Talentum Oy	0,61	397	397
Technopolis Oy	0,37	797	797
Teleste Oy	1,17	660	660
Tieto Oy	0,28	2 249	2 249
Tikkurila Oy	0,29	1 631	1 631
UPM-Kymmene Oy	0,29	12 872	12 872
Uponor Oy	0,11	549	549
Vaaho Group Oy	0,63	113	113
Vacon Oy	0,71	3 376	3 376
Wärtsilä Oy	0,23	7 503	10 267
YIT Oy	0,20	2 842	3 095

Kotimaiset noteeratut osakkeet
ja osuudet yhteensä

254 278 284 610

Ulkomaiset noteeratut osakkeet

A.P. Moller - Maersk A/S	0,002	252	255
ABB Ltd	0,006	1 479	1 889
Alfa Laval AB	0,031	1 393	1 902
Assa Abloy AB	0,019	1 005	1 259
AstraZeneca PLC	0,002	992	1 064
Atlas Copco AB	0,031	2 318	4 318
Boliden AB	0,011	265	338
Carlsberg A/S	0,017	1 086	1 090
Chr. Hansen Holding A/S	0,022	470	504
Danske Bank A/S	0,005	490	491
db x-trackers - MSCI Em Asia TRN Index ETF	0,013	12 333	12 410
DNB ASA	0,014	1 686	1 737
Dow Jones Stoxx 50 EX fund	0,097	26 175	29 028
DSV A/S	0,026	691	693
Electrolux AB	0,030	1 025	1 108
Ericsson LM	0,025	5 474	5 846
Fred Olsen Energy ASA	0,015	250	259
Getinge AB	0,013	227	587
Gjensidige Forsikring ASA	0,016	684	715
Hennes & Mauritz AB	0,024	6 969	8 567
Investor AB	0,011	671	720
Lundin Petroleum AB	0,041	1 647	2 468
NKT Holding A/S	0,042	256	257
Nordea Bank AB	0,049	11 427	11 771
Novo Nordisk A/S	0,012	3 234	4 883
Orkla ASA	0,017	960	979
Petroleum Geo-Services ASA	0,046	835	844
Prosaf SE	0,030	325	370
Royal Caribbean Cruises Ltd	0,005	190	193
Sandvik AB	0,025	2 616	2 795
Schibsted ASA	0,037	682	768
Seadrill Ltd	0,010	971	1 241
Sevan Drilling ASA	0,134	294	296
Skandinaviska Enskilda Banken AB	0,023	1 960	2 249

1 000 euroa

	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2011	Markkina-arvo 31.12.2011
Skanska AB	0,028	1 236	1 407
SKF AB	0,022	919	1 470
SPDR S&P 500 ETF Trust	0,011	70 316	77 595
Statoil ASA	0,006	3 096	3 563
Statoil Fuel & Retail ASA	0,017	283	288
Storebrand ASA	0,037	645	662
Subsea 7 S.A.	0,018	861	930
Swedbank AB	0,023	2 173	2 201
Svenska Cellulosa AB	0,018	1 187	1 259
Svenska Handelsbanken AB	0,025	2 986	3 148
TELE2 AB	0,009	537	601
Telenor ASA	0,006	1 041	1 265
TeliaSonera AB	0,084	17 715	18 959
TGS Nopec Geophysical Company ASA	0,039	684	684
Vanguard MSCI Emerging Market	0,066	20 542	22 148
Volvo AB	0,031	3 378	3 887
Yara International ASA	0,010	834	851
Ulkomaiset noteeratut osakkeet yhteensä		219 767	244 810

1 000 euroa

	Kirjanpitoarvo 31.12.2011	Markkina-arvo 31.12.2011
Pääomarahastot		
Aboa Venture II Ky	26	26
Access Capital LP		1 015
Access Capital LP II A		2 797
Access Capital LP II B	1 089	1 089
Aloitusrahasto Vera Oy	500	500
Amanda III Eastern Private Equity Ky	6 437	7 291
Armada Mezzanine Fund III Ky	1 620	2 030
Auda Capital IV Co-Investment Fund LP	2 087	2 202
Auda Capital IV(Cayman) LP	3 808	5 377
Conor Technology Fund I Ky	709	709
European Fund Investments UK	682	682
Finnmezzanine III Ky	1 823	2 234
Finnmezzanine Rahasto II Ky		24
Finnventure Rahasto V Ky	159	537
GrowHow Rahasto I Ky	725	876
Industri Kapital 2000 Ltd	2 163	2 163
Industri Kapital 2007 Ltd	14 439	16 127
Intera Fund I Ky	4 769	5 009
Intera Fund II Ky	897	897
Inveni Secondaries Fund I Ky	280	280
Inveni Secondaries Fund I Follow-on Ky	1	126
Inveni Secondaries Fund II Follow on Ky	292	292
Inveni Secondaries Fund III KY	96	96
Inveni Secondaries II Ky	1 027	1 027
Kasvurahastojen Rahasto Ky	862	864
Lapin Rahasto I Ky	28	28
Macquarie European Infrastructure Fund II	4 748	4 748
MB Equity Fund III	3 396	4 423
MB Equity Fund IV Ky	2 098	2 103
Mediatonic Fund I Ky	409	409
Metal Fund KY		23
Midinvest Fund I Ky		789
Midinvest Fund II Ky	649	649
Nordic Capital IV Ltd	74	112
Nordic Capital VII Ltd	14 832	14 832
Nordic Mezzanine Fund II LP	1 520	1 578
Nordic Mezzanine Fund III LP	1 501	1 501
Palvelurahasto I Ky	164	164
Power Fund II Ky	2 474	2 474
Profita Fund I Ky		1
Profita Fund II Ky	212	212
Profita Fund III Ky	1 969	1 969
Promotion Capital I Ky	11	11
Promotion Equity I Ky	790	790
Selected Opportunities Fund Ky	13 500	16 325
Sentica Kasvurahasto II Ky	1 703	1 788
Sentica Terveysteknologia I Ky	510	510
Teknoventure rahasto II Ky	481	584
Teknoventure rahasto III Ky	903	1 310
Terveysrahasto Oy	1 772	2 764
Pääomarahastot yhteensä	98 236	114 363

1 000 euroa

Kirjanpitoarvo
31.12.2011Markkina-arvo
31.12.2011

Osakerahastot

Aberdeen Global - Asia Pacific Fund	20 006	25 917
Aberdeen Global - Asian Smaller Companies Fund	22 693	26 014
Allianz RCM Europe Growth Fund, W	46 120	49 016
CapMan Public Market Fund FCP - SIF CA1	5 521	7 054
Cumulant Capital Northern Europe Equity Fund	394	394
East Capital China East Asia Fund	16 870	16 929
Fidelity Active Strategy - Europe Fund	27 420	32 873
Fidelity Active Strategy Sicav - Japan Fund	13 217	21 174
Fondita European Small Cap B	6 024	6 024
Fondita Nordic Micro Cap B	27 366	30 763
FORTIS L FUND - China Equity Fund IC	3	4
Fourton Hannibal rahasto	3 213	3 213
Fourton Odysseus rahasto	8 217	9 943
Fourton Stamina rahasto	8 674	10 945
GAM Star Plc - China Equity Fund	15 665	16 229
Handelsbanken Latinamerikafond	11 832	16 480
Heptagon Yacktman US Equity Fund, class I	39 985	42 541
ICECAPITAL Frontier Markets Fund	4 484	4 512
Nomura Funds Ireland - Japan Strategy Value Fund	19 507	21 723
Nuveen Global Investors Fund plc - Tradewinds Global All-Cap Fund	46 383	48 606
PYN Populus erikoissijoitusrahasto	4 679	4 679
Seligson & Co Russian Prosperity Fund Euro	28 919	28 919
SP Maailma Osake B rahasto	11 600	13 494
T. Rowe Price -US Large Cap Growth Equity Fund	13 353	15 992
T. Rowe Price -US Large Cap Value Equity Fund	14 434	15 780
T. Rowe Price -US Smaller Companies Equity Fund	7 433	12 113
UB Nordic	1 301	1 301
William Blair SICAV - Global Growth Fund, B	49 590	49 590
Osakerahastot yhteensä	474 904	532 222

Korkorahastot

Aktia Inflation Bond+ s. D	31 788	39 036
Alcentra European Loan Fund Class II-A-01/2011	10 260	10 273
Ares Enhanced Credit Opportunities Offshore Fund Ltd, Class A	8 726	8 823
Aviva Investors Sicav - Global High Yield Bond Fund	20 000	20 217
BlackRock Global Funds - Local Emerging Markets Short Duration Bond Fund	9 529	9 529
BlueBay Emerging Market Select Bond Fund	35 235	40 149
BlueBay Investment Grade Bond Fund	9 863	10 968
BlueBay Structured Funds, Global Diversified Corporate Bond Fund	75 301	85 249
Evli European High Yield Bond Fund	31 503	31 878
FIM Real Fund	10 020	10 343
Goldman Sachs Global High Yield Portfolio	25 000	25 340
Highland Restoration Capital Partners Offshore L.P. - Class	4 967	5 712
Investec Emerging Markets Debt Fund, I	35 001	35 097
Muzinich Funds - Americayield Fund	74 975	80 081
Muzinich Funds - Bondyield ESG Fund	49 092	49 092
Nordea 1 European High Yield Bond Fund X	69 105	71 102
Nordea 1 US Corporate Bond Fund	35 000	35 192
Nordea 1 US High Yield Bond Fund X	85 195	88 878

1 000 euroa

Kirjanpitoarvo
31.12.2011Markkina-arvo
31.12.2011

OCM European Credit Opportunities Fund (Cayman) Ltd	275	275
OCM Opportunities Fund VII	2 275	3 741
OCM Opportunities Fund VIIb	1 890	4 086
PIMCO Diversified Income Fund	42 543	44 227
PIMCO GLIS - Global High Yield Bond Fund	25 000	25 337
Schroder International Selection Fund - Emerging Markets Debt Absolute Return Fund	30 000	30 472
Schroder International Selection Fund - Euro Corporate Bond	5 542	5 637
Stone Harbor Investment Funds Plc - Emerging Markets Debt Fund I	25 000	26 312
Stone Harbor Investment Funds Plc - Emerging Markets Local Currency Debt Fund I	25 000	26 005
Stone Harbor Investment Funds Plc - High Yield Bond Fund	10 564	11 913
T. Rowe Price - Global High Yield Bond Fund	65 526	68 872
Korkorahastot yhteensä	854 176	903 837

Kiinteistösijoitusrahastot

Archstone German Residential Fund	15 000	15 931
Aventum Aasia REIT Plus K	8 266	8 266
Capman Hotels RE I Ky	16 143	16 143
DOF Development Fund CV	65	82
EPI Russia I Ky	6 431	6 431
Exilion Real Estate I Ky	35 566	35 566
Henderson Central London Office	11 344	12 274
Iccapital Housing Fund I	12 613	12 613
ING Dutch Office Fund II NV	17 171	17 171
ING Property Fund Central and Eastern Europe	5 692	5 692
ProLogis European Properties Fund II	5 281	5 281
Sponda Fund I Ky	10 092	10 092
Tishman Speyer European Core Fund	6 910	6 910
Tishman Speyer European Strategic Office Fund Scots Feeder L.P.	5 342	5 342
UK Shopping Centre Feeder Fund	14 776	14 776
Vital Scandinavian Property Fund	12 756	12 804
Kiinteistösijoitusrahastot yhteensä	183 446	185 372

Hedge Fund

Blue Mountain Credit Alternatives Fund Ltd	24 068	32 485
Bluebay Value Recovery Fund	1 483	1 549
Brevan Howard Fund Limited	29 387	37 271
Canyon Value Realization Fund - Class B	15 575	20 669
Canyon Value Realization Fund Ltd - Class B DI	271	418
Capula Global Relative Value Fund Ltd	24 466	41 105
D.E.Shaw Oculus International Fund	13 430	25 788
Davidson Kempner International Ltd	14 741	21 899
DB Platinum IV DBX SYSTEMATIC ALPHA INDEX	30 000	30 547
Deephaven Global Multi-Strategy Fund Ltd	266	278
Drake Global Opportunities Fund	189	192
Elliot International Ltd	39 195	41 721
Eton Park Overseas Fund Ltd	24 024	27 322
Eton Park Overseas Fund Ltd class S	1 459	1 691
Farrington Alpha One	15 000	18 375
Glenview Capital Partners Ltd.	9 881	11 853
GLG European Equity Alternative I	30 000	30 561
Goldentree Offshore Ltd	11 444	17 527

1 000 euroa Kirjanpitoarvo Markkina-arvo
31.12.2011 31.12.2011

Goldentree Offshore Ltd SP	2 280	2 821
GSO Special Situations Overseas Fund, class C	25 593	27 876
GSO Special Situations Overseas Fund, class S	8 902	10 484
Highbridge Multi-Strategy Holdings, Ltd- Class B	666	755
Highland Crusader Fund II Ltd	2 824	2 947
Indus Asia Pacific Fund Ltd	14 620	17 812
King Street Capital Ltd, Class A series 1	10 623	15 479
King Street Capital Ltd, Class A series 3	640	710
King Street Capital Ltd, Class S	664	889
Level Fund - Class R	181	210
Marathon Overseas Offshore Fund	265	265
Marathon Special Opportunity Fund Ltd. Class E7	19 979	20 748
Marathon Special Opportunity Fund Ltd. SP	2 015	2 810
MP Structured Credit Fund Ltd	34 508	35 599
OZ Overseas Fund II	12 342	16 744
Paulson Advantage Plus Ltd	18 453	20 521
Paulson Gold Fund Ltd	10 122	15 014
Pershing Square International	19 452	25 794
Samlyn Offshore Ltd - class A	13 996	20 927
Samlyn Offshore Ltd - class S	842	919
SEB Alternative Investment - Institutional Portfolio	525	525
Shepherd Investments International Ltd	1 687	1 776
Shepherd Investments International Ltd Class S, SP38	201	257
Shepherd Select Asset Fund Ltd.	782	867
Shepherd Select Asset Ltd.	45	53
Silver Point Capital Offshore Fund, Ltd	13 071	21 652
Silver Point Capital Offshore Fund, Ltd. - Class D	813	1 537
Standard Life Investment - Global Absolute Return Strategies	30 000	31 072
Tisbury Fund Ltd - Euro Class	126	126
TPG-AXON Partners (Offshore) Ltd. S2	848	1 385
Treesdale Fixed Income Fund Ltd, Class B	1 144	1 164
Wexford Offshore Spectrum Fund	34 533	37 385
Wexford Offshore Spectrum Fund, SP	707	745
Vicis Capital Fund	3 632	3 761
Viking Global Equities III Ltd	35 511	39 184
Winton Futures Fund Ltd	4 637	9 068
York Investment Limited	14 546	19 406
Hedge Fund yhteensä	626 651	770 538

Muut rahastot

Nomura Voltage Mid-Term Source ETF	20 143	22 423

Takuuosuus

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia	3 364	3 364

Muut sijoitukset yhteensä**2 779 525 3 123 941**

Omistuksista eritelty kirjanpitoarvoltaan yli 1 000 euron omistukset.

1 000 euroa	Emoyhtiö 2011	Emoyhtiö 2010
VAKUUDET JA VASTUUSITOUMUKSET		
Omasta puolesta annetut vakuudet		
Johdannaiskaupan vakuudeksi annetut pantit	13 394	9 490
Johdannaissopimuksista johtuvat vastuut		
Ei-suojaavat johdannaiset		
Korkojohdannaiset		
Optiosopimukset		
Ostetut optiot		
Kohde-etuuksien nimellisarvo		50 000
Sopimusten käypä arvo		320
Asetetut optiot		
Kohde-etuuksien nimellisarvo		100 000
Sopimusten käypä arvo		-140
Avoimet futuurisopimukset		
Myydyt futuurit		
Kohde-etuuksien nimellisarvo	20 000	130 000
Sopimusten käypä arvo	-277	84
Koronvaihtosopimukset		100 000
Sopimusten käypä arvo		-331
Markkina-arvo ei sisällä tilikauden siirtyvää korkoa.		
Valuuttajohdannaiset		
Avoimet termiini- ja futuurisopimukset		
Kohde-etuuksien nimellisarvo	679 316	758 155
Sopimusten käypä arvo	-36 670	-2 045
Suljetut termiini- ja futuurisopimukset		
Kohde-etuuksien nimellisarvo	53 289	46 635
Sopimusten käypä arvo	-1 441	-229
Avoimet optiosopimukset		
Ostetut optiot		
Kohde-etuuksien nimellisarvo	83 022	
Sopimusten markkina-arvo	46	
Asetetut optiot		
Kohde-etuuksien nimellisarvo	47 619	
Sopimusten käypä arvo	85	
Osakejohdannaiset		
Optiosopimukset		
Ostetut optiot		
Kohde-etuuksien nimellisarvo	1 153 750	
Sopimusten käypä arvo	17 483	

1 000 euroa	Emoyhtiö 2011	Emoyhtiö 2010
Asetetut optiot		
Kohde-etuuksien nimellisarvo	360 000	
Sopimusten käypä arvo	-2 460	
Rahoitusvakuuslain mukaisessa siirrossa vastaanotetut vakuudet		
Johdannaiskaupan vakuudet	5 885	
Sijoitussitoumukset		
Pääomarahastot	87 892	100 230
Rahastosijoitukset	1 714	3 923
Kiinteistösjointusrahastot	1 448	9 561
Leasing- ja vuokravastuu		
Leasing-vastuu alkaneella tilikaudella	34	15
Leasing-vastuu seuraavilla tilikausilla	8	4
Muut vastuusitoumukset		
Arvonlisäverolain 188 §:n mukainen vastuu verovelvollisuusryhmän alv-velasta	6 081	-5 449
Uudisrakentamisesta ja kiinteistöjen perusrakennuksista tehtyjen alv-vähennysten palautusvastuu	3 809	3 664
VAKUUTUSTEKNINEN VASTUUVELKA		
Vakuutusmaksuvastuu		
Vastaiset eläkkeet	3 305 164	3 248 480
Osittamaton lisävakuutusvastuu	94 161	218 669
Ositettu lisävakuutusvastuu	13 239	15 902
Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu	-41 592	58 586
Vakuutusmaksuvastuu yhteensä	3 370 972	3 541 637
Korvausvastuu		
Alkaneet eläkkeet	2 650 106	2 397 971
Tasotusmäärä	236 189	261 042
Korvausvastuu yhteensä	2 886 296	2 659 013
Vakuutustekninen vastuuvelka yhteensä	6 257 268	6 200 650
TOIMINTAPÄÄOMA		
Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen	35 447	33 904
Tilinpäätössiirtojen kertymä	265	154
Omaisuuksien käypien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen välinen arvostusero	600 227	734 216
Osittamaton lisävakuutusvastuu	94 161	218 669
Aktivoidut vakuutusten hankintamenot ja aineettomat hyödykkeet	-141	-99
Muut erät		
Tasausvastuusta toimintapääomaan rinnastettava osa	245 925	238 717
	975 883	1 225 559

1 000 euroa	Emoyhtiö 2011	Emoyhtiö 2010
Työeläkevakuutusyhtiölain 17 §:n toimintapääoman vähimmäismäärä	118 044	114 584
Runsasvahinkoisten vuosien varalle vakuutustekniseen vastuuvelkaan sisältyvä tasoitusmäärä	236 189	261 042
Työeläkevakuutusyhtiön 16 §:n mukainen toimintapääoma esitettynä siten, että siihen ei sisälly tasausvastuusta toimintapääomaan rinnastettavaa osaa	729 959	986 843
Työeläkevakuutusyhtiön toimintapääoman vähimmäismäärä esitettynä ilman lain 853/2008 mukaisia väliaikaisia alennuksia vuosille 2008–2010	261 670	301 260

1 000 euroa	Konserni 2011	Konserni 2010	Emoyhtiö 2011	Emoyhtiö 2010
OMA PÄÄOMA				
Takuupääoma	1 682	1 682	1 682	1 682
Pohjarahasto	3 364	3 364	3 364	3 364
Rakennusrahasto	86	86		
Arvonkorotusrahasto	84	84		
Lainanlyhennysrahasto	233	233		
Vapaat rahastot	27 330	26 455	27 330	26 455
Siirto edellisen vuoden voitoista	1 275	875	1 275	875
Edellisten tilikauden voitto/tappio	-11 037	-16 058	1 528	1 172
Käytetty tilikauden aikana	-1 300	-950	-1 300	-950
Tilikauden tulos	6 486	5 972	1 568	1 306
Oma pääoma yhteensä	28 202	21 741	35 447	33 904
Oman pääoman jakautuminen ehdotetun voitonjaon jälkeen				
Takuuosuuden omistajien osuus:				
Takuupääoma	1 682	1 682	1 682	1 682
Ehdotettu voitonjako takuupääoman omistajille				
Vakuutuksenottajien osuus ehdotetun voitonjaon jälkeen	26 520	20 059	33 765	32 222
Yhteensä	28 202	21 741	35 447	33 904
Voitonjakokelpoiset varat, emoyhtiö				
Tilikauden voitto/tappio			1 568	1 306
Muu vapaa oma pääoma				
Vapaat rahastot			28 605	27 330
Kertyneet voittovarot			228	222
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä			30 401	28 858

Takuupääoma	Lukumäärä	Nimellisarvo	Kirjanpitoarvo
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia	10	1 682	1 682

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

SISÄINEN VALVONTA

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan prosessia, jonka avulla pyritään varmistamaan asetettujen päämäärien ja tavoitteiden saavuttaminen, voimavarojen taloudellinen ja tehokas käyttö, toimintaan liittyvien riskien riittävä hallinta, taloudellisen ja muun johtamisinformaation luotettavuus ja oikeellisuus, lakien, määräysten ja ohjeiden noudattaminen sekä hallintoelinten päätösten, sisäisten suunnitelmien, sääntöjen ja menettelytapojen noudattaminen.

RISKIENHALLINTA JA SEN TAVOITTEET

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tarkoituksena on tukea yhtiön strategian toteuttamista ja liiketoiminnan tavoitteiden saavuttamista, taata liiketoiminnan jatkuvuus sekä hallita niihin liittyviä epävarmuustekijöitä tai maineeseen liittyviä uhkia. Riskienhallinnan avulla valvotaan myös, etteivät otetut riskit ylitä riskinkantokykyä.

Riskienhallinnan tärkeimpänä tavoitteena on tunnistaa merkittävimmät toimintaan kohdistuvat riskit etukäteen sekä valvoa, että niiden toteutumisen todennäköisyyttä pienennetään hallintatoimenpiteiden avulla. Riskien tunnistamisen ja valvonnan ohella riskienhallinnan tehtävänä on varmistaa, että lakeja, määräyksiä, strategioita, suunnitelmia, sisäisiä sääntöjä ja menettelytapoja noudatetaan ja että voimavaroja käytetään taloudellisesti ja tehokkaasti. Lisäksi riskienhallinnalla varmistetaan, että johtaminen, päätöksenteko ja toiminnan suunnittelu perustuvat oikeaan ja riittävään tietoon.

RISKIENHALLINNAN ORGANISOINTI JA VASTUUT

Hallituksella on kokonaisvastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä sisäisen valvonnan tilan vuotuisesta arvioinnista. Hallitus hyväksyy riskienhallinnan periaatteet (riskienhallintapolitiikan) ja vuosittain yhtiön ohjaamiseen liittyvän riskienhallintasuunnitelman ja seuraa siinä esitettyjen hallinnointitoimien edistymistä saamiensa raporttien ja väli- ja lopullisen selvityksen

avulla. Yhtiön riskienhallintasuunnitelma tulee jatkossa sisältämään myös sijoitustoimintaan liittyvät merkittävimmät riskit ja niiden hallintatoimenpiteet, jotka vuoteen 2011 asti ovat olleet erillisessä sijoitustoiminnan riskienhallintasuunnitelmassa. Hallitus myös määrittää yhtiön riskinottohalukkuuden. Hallituksen apuna toimii tarkastusvaliokunta, jonka tehtävänä on muun muassa yhtiön taloudellisen tilanteen, taloudellisen raportoinnin, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riittävyyden ja asianmukaisuuden seuranta sekä sisäisen tarkastuksen suunnitelmien ja raportoinnin käsittely.

Toimitusjohtaja on vastuussa riskienhallinnan organisoinnista ja ohjauksesta sekä yhtiön hallitukselle hyväksyttäväksi laadittavan, yhtiön keskeisiä riskejä koskevan riskienhallintasuunnitelman sisällön valmistelusta. Hänen tukenaan näissä tehtävissä on johtoryhmä, sijoituskomitea, riskienhallintajohtaja ja riskienhallinnan koordinoitiryhmä. Vuoteen 2011 saakka erikseen hallituksen hyväksyttäväksi viety sijoitustoiminnan riskienhallintasuunnitelma on valmisteltu sijoitusyksikön sekä riskienhallinta ja controller -yksikön yhteistyönä.

Eläke-Fennian hallintoa hoitavat:

- Johtoryhmä, jonka tehtävänä on tukea toimitusjohtajaa yhtiön ohjaamisessa.
- Sijoituskomitea, jonka tehtävänä on tukea toimitusjohtajaa sijoituspäätöksissä. Sijoituskomitean ohessa toimii myös sen työvaliokunta.
- Operatiivinen johtoryhmä, joka ohjasi operatiivista toimintaa 31.12.2011 asti. Eläke-Fenniassa siirryttiin prosessimaiseen johtamiseen 1.7.2011 ja päätösvaltaa siirrettiin vaiheittain prosessien johtoryhmille ja operatiivinen johtoryhmä lakkautettiin 31.12.2011. Eläke-Fennian pääprosessit ovat sijoitusprosessi, asiakkuusprosessi sekä vakuutus- ja eläkeprosessi. Tukitoimintojen tehtävänä on nimensä mukaisesti

tukea pääprosesseja ja hoitaa vastuulleen kuuluvia perustehtäviään. Tukitoiminnoilla on edustus pääprosessien johtoryhmissä.

Hallituksen tekemän päätöksen mukaan riskienhallinta ja sisäinen tarkastus organisoitiin uudelleen 15.2.2011 alkaen. Riskienhallinta siirtyi taloudesta ja HR:stä vastaavan johtajan alaisuuteen riskienhallinta ja controller -yksikön vastuulle. Samassa yhteydessä perustettiin riskienhallinnan koordinoitiryhmä.

ELÄKE-FENNIAN RISKIENHALLINNAN ORGANISOINTI:

- Riskienhallintajohtaja vastaa käytännön tasolla siitä, että yhtiön riskienhallinnan koordinointi ja riskienvalvonta on toimeenpantu viranomaissäännösten sekä hallituksen hyväksymän riskienhallintapolitiikan mukaisesti.
- Riskienhallinnan koordinoitiryhmä toimii riskienhallintajohtajan tukena riskienhallintaperiaatteiden, riskienhallintasuunnitelmien, SWOT:in ja riskikartoituksen periaatteiden laadinnassa sekä riskiraportoinnin laatimisessa ja kehittämisessä. Ryhmässä on asiantuntemusta strategisista, vakuutusteknisistä, operatiivisista sekä sijoitusriskeistä.
- Riskienhallinta ja controller -yksikkö arvioi, mittaa ja valvoo finanssiriskejä riippumattomasti kokonaisriskiaseman (vakavaraisuus, allokaatio, sijoitustuotot ja -kulut, kate, limiitit) ja omaisuuslajikohtaisten riskien osalta sekä raportoi niistä hallitukselle ja toimivalle johdolle.
- Riippumatonta riskienvalvontaa ei ole organisoitu omaksi yksiköksi, vaan sitä suoritetaan eri toiminoissa, muun muassa riskienhallinta ja controller -yksikössä, talousjohdossa, vakuutustekniikassa ja aktuaaritoimissa.
- Sisäinen tarkastus on riippumatonta ja objektiivista arviointi- ja varmistus- sekä konsultointitoimintaa, joka tuo lisäarvoa organisaatiolle ja parantaa sen toimintaa. Sisäinen tarkastus tukee organisaatiota sen tavoitteiden saavuttamisessa tarjoamalla järjestelmällisen lähestymistavan organisaation riskienhallinta-, valvonta- sekä johtamis- ja hallintoprosessien tehokkuuden arviointiin ja kehittämiseen. Sisäinen tarkastus avustaa yhtiön hallitusta sen arvioidessa yhtiön sisäisen valvonnan tilaa.
- Hanke- ja tietohallinnon johtoryhmä, jonka tehtävänä on muun muassa seurata kehityshankkeisiin liittyviä riskejä.
- Turvallisuusryhmä, jonka tehtävänä on kehittää kokonaisturvallisuuden eri osa-alueita ja valvoa sovittujen

tehtävien toimeenpanoa. Turvallisuusryhmä toimii riskienhallinnan koordinoitiryhmän alaisuudessa.

- Lakiasiat-yksikön kautta on organisoitu compliance-toimintaa.
- Vakuutusmatemaatikko, jonka tehtävänä yhtiön sisällä on huolehtia muun muassa vakuutusmatemaattisten menetelmien asianmukaisuudesta.

Johtoryhmän jäseninä toimivien pääprosessin omistajien ja tukiyksikön johtajien vastuulla on valvoa omien toimintojensa ja prosessiensa sisäisen valvonnan toteutumista ja riskienhallintaprosessin asianmukaisuutta. Vastuuseen liittyy myös otettujen riskien jatkuva mittaaminen ja seuranta kunkin prosessin/yksikön sisällä. Prosessit ja yksiköt laativat yhtiön riskienhallintapolitiikassa määritellyt riskienhallintasuunnitelmat, joiden toteutuksesta ne raportoivat riskienhallintajohtajalle.

RISKIENHALLINTAPROSESSI

Eläke-Fennian riskienhallintaprosessi on kattava ja mahdollisimman yhdenmukainen kaikkien yksiköiden/prosessien osalta. Riskienhallintaprosessi koostuu neljästä vaiheesta: 1) riskien tunnistaminen, 2) riskien arviointi, 3) riskienhallintatoimenpiteiden suunnittelu ja toteutus sekä 4) riskienhallinnan (toteutettujen riskienhallintatoimenpiteiden) seuranta ja raportointi.

Eläke-Fennian riskienhallintapolitiikassa käsitellään riskienhallinnan tavoitteet, niiden saavuttamiseksi käytettävät periaatteet, määritellään riskienhallinnan vastuut, riskienhallintaprosessi ja yhtiön riskinkantokyky ja riskinottohalukkuus sekä miten riskeistä raportoidaan hallitukselle ja organisaation sisällä.

Eläke-Fennian strategisen suunnittelun yhteydessä kartoitetaan ja päivitetään yhtiön strategiset riskit. Suunnittelukierros aloitetaan ympäristöanalyysillä. Riskikartoitusta varten riskienhallinnan koordinoitiryhmä työstää SWOT-analyysin johdon käsittelyyn ja johto tekee siihen liittyvän strategiasuunnittelun. Tässä yhteydessä laaditaan riskien hallitsemiseksi myös kehittämis- ja torjuntatoimenpiteet. Riskienhallintasuunnitelma on nivottu yhteen yhtiön strategisen suunnittelun kanssa.

Riskienhallintasuunnitelmassa käsitellään vakuutus-toiminnan ja sijoitustoiminnan strategisia tavoitteita, niihin liittyviä riskejä sekä niiden hallitsemiseksi tehtävät riskienhallintatoimenpiteet. Suunnitelmassa käsitellään myös vakuutusteknisiä riskejä, markkinaosuuteen ja liikekulojen kehitykseen liittyviä riskejä, operatiivisia riskejä sekä ulkoisia uhkatekijöitä sekä niiden hallitsemiseksi tehtävät riskienhallintatoimenpiteet. Vakuutustoimintaan

liittyviä strategisia tavoitteita on asetettu markkinaosuudelle, tehokkuudelle ja henkilöstölle. Sijoitustoiminnan strategiset tavoitteet ja myös riskit liittyvät vakavaraisuuteen ja tuottoon.

Eläke-Fenniassa toteutettiin vuonna 2010 laaja skenaariotyö, joka vakiinnutetaan osaksi strategista suunnittelua. Vuosittaisen suunnitteluprosessin yhteydessä tarkastellaan eri skenaarioiden toteutumiseen liittyviä merkkejä.

SEURANTA JA RAPORTOINTI

Yhtiössä seurataan riskienhallintasuunnitelman toteutusta muun muassa riippumattoman riskienhallinta ja controller -yksikön kahdesti vuodessa laatiman selvityksen sekä kuukausittaisen sähköisen hallitusraportin ja toimitusjohtajan katsauksen avulla. Väliselvityksessä johtoryhmälle, tarkastusvaliokunnalle ja erikseen sovittaessa myös hallitukselle raportoidaan riskienhallintasuunnitelman toteutumisesta. Lopullinen selvitys raportoidaan johtoryhmälle, tarkastusvaliokunnalle ja hallitukselle.

Strategisten riskien, markkinaosuuteen ja liikekulojen kehitykseen liittyvien riskien ja keskeisten sijoitustoiminnan riskien sekä SWOT:n osalta johtoryhmä, sijoituskomitea ja hallitus seuraavat kehitystä saamiensa raporttien perusteella. Sijoituskomitea seuraa lisäksi tarkemmin finanssiriskejä sekä muun muassa suurimpia riskitekijöitä. Strategisista riskeistä raportoidaan hallitukselle kuukausittain toimitusjohtajan katsauksessa.

Sisäinen tarkastus laatii neljännesvuosittain selvityksen arvopaperiprosessin sisäisen valvonnan ja siihen kohdittuvan riippumattoman valvonnan tilasta. Selvitys on osa hallituksen arvioita sisäisen valvonnan tilasta.

Sijoitustoiminnan kokonaisriskiaseman arvioinnissa ja seurannassa keskeiset tunnusluvut, toimintapääoma euroina, vakavaraisuusaste, vakavaraisuusasema ja tuotto sitoutuneelle pääomalle ovat sijoitusriskiä ottavasta toiminnasta erillään olevan riskienhallinta ja controller -yksikön laskemia. Sijoitustoiminnasta riippumaton riskienhallinta ja controller -yksikkö raportoi yhtiön kokonaisriskiasemasta ja riskinkantokyvystä hallitukselle pääsääntöisesti kuukausittain ja toimivalle johdolle viikoittain, tarvittaessa jopa päivittäin.

Vakuutusliikkeen tulos raportoidaan hallitukselle ja johtoryhmälle kaksi kertaa vuodessa. Haetut laskuperusteet raportoidaan hallitukselle ja johtoryhmälle kerran vuodessa.

Markkinaosuuden ja maksutulon kehitys raportoidaan johtoryhmälle ja hallitukselle kuukausittain.

Liikekulojen kehitysarvio sekä hoitokustannusosan kehitys raportoidaan hallitukselle kuukausittain. Johto-

ryhmässä raportoidaan liikekuluja ja hoitokustannusosan ylijäämää 3–4 kertaa vuodessa ja johtoryhmäraportissa seurataan ylijäämän kehitystä kuukausittain.

RISKINKANTOKYKY JA RISKINOTTOHALUKKUUS

Toimintapääoman avulla varaudutaan sijoitustoiminnan riskeihin. Toimintapääoman tulee olla niin suuri, että sillä voidaan riittävällä todennäköisyydellä peittää vastuuvelan katteena olevien omaisuuserien arvojen ja tuottojen odotettavissa olevat vaihtelut. Toimintapääoman tarve riippuu suoraan sijoitusomaisuuden riskipitoisuudesta. Eläke-Fennian toimintapääoma lisättyä toimintapääomaan rinnastettavalla määrällä oli vuoden 2011 lopussa 976 miljoonaa euroa. Toimintapääoma ilman rinnastettavaa määrää oli 730 miljoonaa euroa. Toimintapääoma pieneni vuoden 2011 aikana 250 miljoonaa euroa ollen turvavalla tasolla.

Yhtiön kokonaisriskiaseman ja riskinkantokyvyn arvioinnissa sijoitustoiminnan osalta keskeisimmät tunnusluvut ovat toimintapääoman määrä suhteessa vastuuvelkaan (vakavaraisuusaste) ja toimintapääoman määrä suhteessa säännösten mukaiseen vakavaraisuusrajaan (vakavaraisuusasema). Hallitus on vahvistanut yhtiön sijoitustoiminnan riskinottohalukkuuden asettamalla yhtiön sijoitustoiminnan harjoittamiselle ensisijaiset ja toissijaiset tavoitteet. Toimitusjohtaja määrittää tarkemmin kullakin hetkellä tavoiteltavan vakavaraisuusaseman.

Vuoden 2008 lopulla eläkelaitosten sijoitustoimintaa ja vakavaraisuutta koskevia säännöksiä muutettiin väliaikaisesti kansainvälisen rahoitusmarkkinakriisin johdosta lailla (853/2008). Laki hyväksyttiin määräaikaisena päättymään 31.12.2010. Lakia jatkettiin kesällä 2010 muutoin muuttamattomana päättymään 31.12.2012. Lain voimassaoloaikana vastuuvelkaan sisältyvää tasausvastuuta rinnastetaan (ns. EMU-rinnastus) tilapäisesti toimintapääomaan. Lisäksi eläkelaitosten toimintapääoman vähimmäismäärää alennettiin, ja se tehtiin riippumattomaksi eläkelaitoksen sijoitusjakaumasta.

Vakuutusliikkeeseen liittyviin riskeihin on varauduttu vastuuvelkaan sisältyvillä tasoitus- ja tasausvastuulla. Tasoitusvastuu puskuu yhtiökohtaisia vakuutusteknisiä riskejä ja tasausvastuu järjestelmän yhteisellä vastuulla oleviin eläkkeisiin ja niiden rahoitukseen liittyviä epävarmuustekijöitä. Tasausvastuulla on järjestelmäkohtainen alaraja, mutta yhtiökohtaisesti sillä ei ole alarajaa. Tasoitusvastuulla on yhtiökohtainen ala- ja yläraja. Eläke-Fennialla oli vuoden 2011 lopussa tasoitusvastuuta noin 236 miljoonaa euroa. Tasoitusvastuun määrä on turvaava.

SIJOITUSTOIMINTAAN LIITTYVÄT RISKIT, NIIDEN HALLINTA JA RAPORTOINTI

Sijoitusstrategian valintaa säätelevät muun muassa markkinoiden omaisuuslajikohtaiset tuotto- ja volatiliiteetti-odotukset sekä korrelaatiot, yhtiön toimintapääoman määrä, vakavaraisuusasema, katerajoitteet sekä vastuille edellytetty korkovaade. Optimaaliseen tuotto-riskisuhteeseen pyritään pääsemään monipuolisella hajautuksella sekä omaisuuslajien välillä että sisällä. Lisäksi pyritään ennakoimaan sijoitustoimintaan liittyvien epätodennäköisten, mutta toteutuessaan turmiollisten lopputulemien vaikutuksia. Näitä riskejä torjutaan systemaattisella riskien sopeuttamisella sekä johdannaissuojilla.

Omaisuuslajikohtaisia riskejä hallitaan seuraamalla yli- ja alipainoja omaisuuslajin sisäistä hajautusta kuvastavaan vertailuindeksiin nähden. Osa osakkeiden hintariskistä on siirretty järjestelmän vastuulle. Tätä varten on perustettu puskuri, osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu, joka puskuroid osakeriskiä määrällä, joka on 10 prosenttia vastuuvälästä. Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu voi olla suurimmillaan 5 prosenttia vastuuvälästä ja pienimmillään -10 prosenttia vastuuvälästä.

Osakesijoitusten hintariskiä hallitaan hajauttamalla sijoituksia maantieteellisesti, toimialoittain, yrityksittäin, eri sijoitustyyliin ja rahastoihin. Osakesalkun hintariskiä voidaan rajoittaa myös suojaavilla osake- ja osakeindeksijohdannaisilla. Korkoriskiä hallitaan seuraamalla ja muuttamalla sijoitusten duraatiota ostamalla ja myymällä eripituisia käteissijoituksia sekä käyttämällä korkojohdannaisia. Luottoriskiä hallitaan hajauttamalla sijoituksia eri toimialoille, luottoluokkiin sekä maantieteellisesti. Joukko-velkakirjalainojen osalta luottoriskiä hallitaan rajoittamalla sekä yksittäisiä sijoituksia luottoluokittain että yhteenlaskettuna tietyn luottoluokan osuutta joukkolainasalkusta sekä luottojohdannaisia käyttämällä. Likviditeettiriskiä hallitaan siten, että sijoituksista riittävä osa on likvideissä kohteissa. Korkosalkussa pyritään optimoimaan sijoitusten tuotto/riski-suhdetta huomioiden myös lainojen likviditeetti. Suoran valuuttariskin osalta on arvioitu erikseen omaisuuslajeittain, millaista valuuttariskiä halutaan ottaa. Valuuttariskiä hallinnoidaan seuraamalla valuuttaposiitiota ja suojausastetta omaisuuslajeittain ja valuutoittain. Yritysrahoituksen lainoihin liittyen tehdään yritysanalyysyjä, asiakasseurantaa ja lainojen vakuus-

seurantaa. Kiinteistösijoituksissa kiinnitetään huomiota maantieteelliseen jakaumaan, vuokratulojen toimialajakaumaan, hankintojen ajoitukseen sekä käyttötyyppijakaumaan. Omaisuuslajikohtaisia riskejä hallinnoidaan myös johdannaisia käyttämällä. Vakioitujen johdannaisten vastapuoliriskiä hallinnoidaan nimikohtaisten rajoitteiden kautta. Vakioimattomien johdannaissopimusten vastapuoliriskiä hallinnoidaan käyttämällä ISDA:n hyväksymiä standardisopimuksia. Yksittäisiä riskikeskittymiä rajoittaa kate- ja vakavaraisuuslaki. Sijoitustoiminnan operatiivisiä riskejä liittyy muun muassa joidenkin sijoitusten arvotuksiin ja markkina-arvojen saatavuuteen viiveellä sekä sijoitusprosessin toimintaprosesseihin.

Yhtiön vakuutusmatemaatikko on laatinut riskienhallintaa ja sijoitustoiminnan järjestämistä varten yhtiön hallitukselle selvityksen vastuuvälän luonteen ja tuottovaateen sekä vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden ylläpidon asettamista vaatimuksista. Sijoitussuunnitelmaan on liitetty yhtiön vakuutusmatemaatikon lausunto siitä, täyttääkö yhtiön sijoitussuunnitelma vastuuvälän luonteen asettamat vaatimukset yhtiön sijoitustoiminnalle. Riskienhallinta ja controller -yksikössä on laadittu sijoitussuunnitelmaa ja sijoitustoiminnan riskienhallintasuunnitelmaa ja niiden puolivuositaita päivittämistä varten hallitukselle myös arvio sijoituksiin sisältyvistä riskeistä ja yhtiön riskinkantokyvystä lyhyellä ja pitkällä tähtäyksellä.

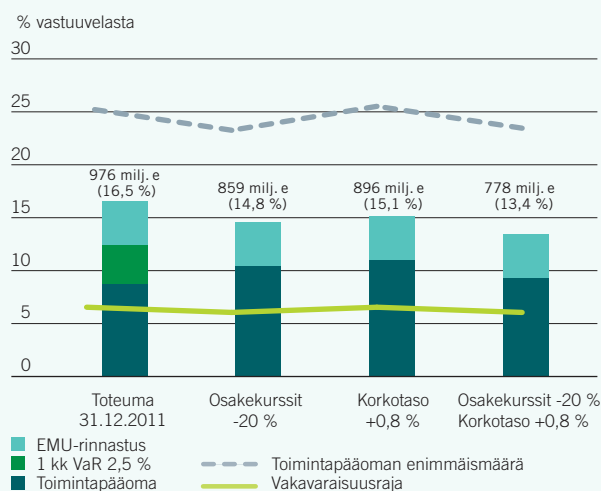
Allokaatiopäätösten teossa sekä yhtiön kokonaisriskiaseman seurannassa ja arvioinnissa käytetään vakavaraisuusaseman ja -asteen lisäksi Value at Risk (VaR) -lukua laskettuna sekä koko sijoitusomaisuudesta että huomioiden työläkejärjestelmän vastuulla oleva osakeriskin osuus. Lisäksi tehdään sijoitussalkun optimointia ja stressitestejä yhtiön vakavaraisuudelle. Riskienhallinta ja controller -yksikkö raportoi omaisuuslajikohtaisista riskeistä ja tuotoista, mukaan lukien johdannaiset, kuukausittain hallitukselle ja viikoittain salkunhoitajille ja sijoituskomitean jäsenille. Toteutuneiden tuottojen kehittymistä tuottovaateeseen verrattuna seurataan viikoittain. Sijoitusyksikössä riskien ja tuottojen kehittymistä seurataan päivittäin. Lisäksi riskienhallinta ja controller -yksikkö raportoi päivittäin johdannaisspositiot ja tiettyjä riskilukuja salkunhoitajille.

Stressitesteissä arvioidaan, miten muutos osakekursseissa tai korkotasossa vaikuttaisi yhtiön vakavarai-

suuteen. Stressitestilaskelmien tulokset ajankohdalta 31.12.2011 on koottu oheiseen kaavioon. Lisäksi kaaviossa on esitetty samalta ajankohdalta VaR, jota suuremman tappion todennäköisyys on 2,5 prosenttia kuukaudessa.

Johdannaisia käytetään omaisuuden suojaamisen lisäksi myös allokaatiomuutosten tekemiseen. Hallituksen hyväksymissä johdannaisten käytön periaatteissa on kuvattu omaisuuslajeittain ne johdannaistyytit ja johdannaisstrategiat, joita voidaan käyttää. Johdannaisten vaikutus käy ilmi johdolle ja hallitukselle raportoiduista tuotto- ja riskiluvuista ja riskikorjatuista omaisuusjakauksista. Myös tehdyistä johdannaissopimuksista raportoidaan säännöllisesti. Yhtiön hallitukselle annetaan vuosittain selvitys johdannaissopimusten käytön perusteiden soveltamisen kokonaisvaikutuksesta vakavaraisuusrajaan.

Stressitesti ja VaR (1 kk, 2,5 %)

Sijoitusten riskijakauma ja riskiluvut 2011

	Markkina-arvo		Riskijakauma		Tuotto	Volatiliteetti
	milj. e	%	milj. e	%	%	%
Korkosijoitukset	3 813,5	56,3	3 707,8	54,7	3,3	
Lainasaamiset	390,3	5,8	390,1	5,8	3,5	
OECD/ETA-julkisyhteisöjen joukkovelkakirjalainat	1 036,0	15,3	1 008,4	14,9	4,2	3,1
Muiden yhteisöjen joukkovelkakirjalainat	1 651,6	24,4	1 651,6	24,4	3,5	
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset sisältäen sijoituksiin kohdistuvat saamiset ja velat	735,8	10,9	657,6	9,7	1,6	
Osakesijoitukset	1 297,5	19,2	1 403,2	20,7	-15,5	
Noteeratut osakkeet	1 079,7	15,9	1 185,4	17,5	-18,4	14,6
Pääomasijoitukset	114,4	1,7	114,4	1,7	5,4	
Noteeraamattomat osakesijoitukset	103,4	1,5	103,4	1,5	7,4	
Kiinteistösijoitukset	900,0	13,3	900,0	13,3	9,2	
Suorat kiinteistösijoitukset	674,9	10,0	674,9	10,0	8,4	
Kiinteistösisäisyyden rahastot ja yhteissijoitusyritykset	225,1	3,3	225,1	3,3	12,1	
Muut sijoitukset	761,9	11,2	761,9	11,2	-2,7	
Hedge-rahastosijoitukset	740,8	10,9	740,8	10,9	-3,3	4,4
Muut sijoitukset	21,1	0,3	21,1	0,3	40,6	
Sijoitukset yhteensä	6 772,8	100,0	6 772,8	100,0	-1,6	3,9

Markkina-arvo sisältää kertyneet korot.

Riskijakauma = riskin mukaan laskettu (johdannaisilla oikaistu).

Tuotto = aika- ja rahapainotteisella kaavalla laskettu tuotto sitoutuneelle pääomalle (mukautettu Dietz).

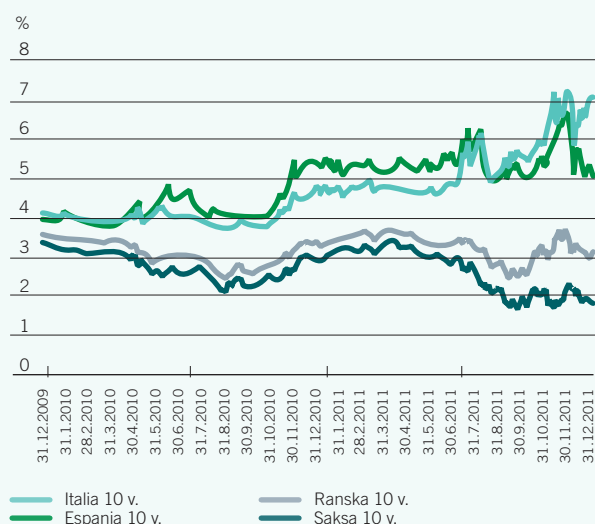
Volatiliteetti = kahden vuoden tuoton kuukausituotoista laskettu annualisoitu keskihajonta.

Joukkolainojen modifioitu duraatio on 3,72 vuotta.

Alla olevassa kuvassa on esitetty kiteytetysti suurin muutos sijoitusmarkkinoilla viime vuosina. Kuvassa näkyy Saksan, Ranskan, Italian ja Espanjan, eli euroalueen suurimpien valtioiden 10-vuotisten valtionlainakorkojen kehitys 31.12.2009–31.12.2011. Havaitaan, että yhdestä korkotasosta ei voida puhua edes euroalueen sisällä. Vuoden 2009 lopussa Italian ja Saksan korkojen ero oli vajaa 0,8 prosenttiyksikköä, kun se vuoden 2011 lopussa oli yli 5,3 prosenttiyksikköä. Näin ollen sijoitusriskienhallinnassa perinteinen yhden korkotason stressitestaaminen ei ole enää riittävää, vaan valtionlainasalkun koostumuksella on nykyään yhä korostetumpi merkitys.

Sijoituspäätökset valmistellaan ja toteutetaan sijoituslinjassa. Sijoitusomaisuuden markkina-arvostaminen ja operatiivista toimintaa tukeva raportointi, virallinen tuotto-, vakavaraisuus-, ja kateraportointi sekä limiittiseuranta tuotetaan riskienhallinta ja controller -yksikössä. Sijoitusten vakavaraisuusluokittelussa sovelletaan Eläke-Fennian hallituksen hyväksymiä sijoitusten todellisen riskin mukaisia perusteita. Riskin mukainen luokittelu tehdään perustuen toteutuneeseen volatiliiteettiin ja korrelaatioihin huomioiden mahdollisten äärihavaintojen vaikutus. Lisäksi luokittelussa huomioidaan mahdollinen puutteellinen tuottohistoria ja likviditeetti, mikäli se ei tule huomioiduksi volatiliiteetissa ja korrelaatioissa. Perusteiden soveltamisen vaikutusta yhtiön vakavaraisuuteen seurataan viikoittain. Yhtiön hallitukselle annetaan vuosittain hyväksyttäväksi selvitys luokitteluperusteiden soveltamisesta ja sen vaikutuksesta yhtiön vakavaraisuusasemaan.

Korkojen kehitys 2010–2011

VAKUUTTAMISEEN LIITTYVÄT RISKIT JA NIIDEN HALLINTA

Keskeiset vakuuttamiseen liittyvät riskit syntyvät vakuutusmaksua määrittäessä käytettyjen ennusteiden poikkeamisesta toteumamenosta erityisesti uusien myönnettävien eläkkeiden ja muiden vastaavien kulujen osalta. Vastuuvélkaperusteita määrittäessä vakuuttamiseen liittyvät keskeiset riskit syntyvät käytettyihin ennusteisiin nähden erilaisesta toteutuvasta eläkkeiden kestosta pitkällä aikavälillä. Turvaamisvaatimukset täyttävät maksu- ja vastuuvélkaperusteet ovat kaikille työeläkeyhtiöille samat, ja ne vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriö. Yhteisiin perusteisiin liittyy riski siitä, että yksittäisen yhtiön tulos voi periaatteessa olla systemaattisesti muita yhtiöitä huomponpi esimerkiksi yhtiön vakuutettujen yritysten toimialajakauman muista yhtiöistä poikkeavan kannanrakenteen vuoksi. Vakuutuskannan rakenne voi myös johtaa yhteisen maksun hoitokustannusosan osalta vastaavanlaiseen tilanteeseen.

Työeläkeyhtiöt valmistelevat ja hakevat yhdessä vakuutusmaksun, vastuuvélan ja tuottovaatimuksen perusteet. Eläke-Fennia osallistuu laskuperusteiden valmisteluun vakuutusmatemaatikon johdolla yhdessä vakuutusteknisen toiminnon kanssa. Työeläkelaitosten yhteistyö on säädetty pakolliseksi.

Laissa on säädetty myös yhteisestä tuottovaatimuksesta, joka määräytyy osin alan keskimääräisen toimintapääomatason mukaan ja keskimääräisen osaketuoton mukaan. Vastuuvélan diskonttauksessa käytetään kiinteää 3 prosentin korkoa. Yhtiön toimintapääoman tasoa suhteessa järjestelmän keskiarvoon on seurattava tarkoin, sillä pitempiaikainen oleellinen poikkeama alapäin alan keskiarvosta voi muodostua riskiksi. Eläkelaitoksilla on keskinäinen yhteisvastuu konkurssiin menneen eläkelaitoksen eläkkeistä. Myös toimintapääoman määrää säädösten mukaisiin vähimmäismääriin on seurattava tarkoin.

Vakuutusliikkeen tuloksen heilahteluihin on varauduttu vastuuvélkaan sisältyvällä tasoitusvastuulla. Tasoitusvastuun työkyvyttömyys- ja työttömyysosaan kertyneitä positiivisia tuloksia on käytetty TyEL-maksun alentamiseen jo vuodesta 2002 alkaen. Tilapäiset alennukset päättyivät vuonna 2011. Työhyvinvoinnin asiantuntijatuen tarjoamien työkykyä edistävien ja työkyvyttömyysmenoa pienentävien ratkaisujen avulla pyritään vaikuttamaan eläkemenoon.

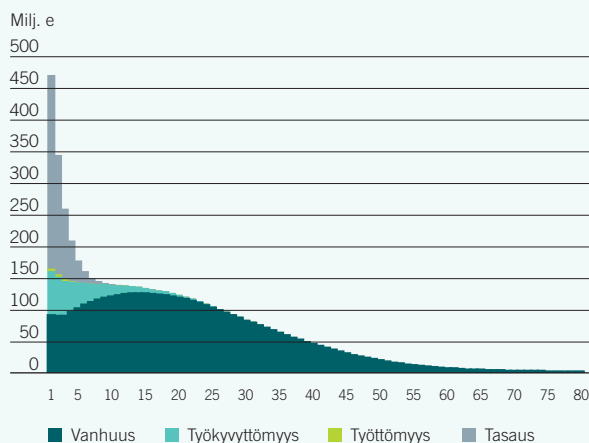
Vakuutustekniset vastuut

31.12.2010

Vakuutusmaksuvastuu	
TyEL-vakuutus	3 214,5
TEL-lisäeläkevakuutus	29,4
Lisävakuutusvastuu	234,6
Osaketuottosidonnainen	59,1
Yhteensä	3 537,5
YEL-perusvakuutus	14,1
YEL-lisäeläkevakuutus	2,4
Yhteensä	16,5
Vakuutusmaksuvastuu yhteensä	3 554,0

Korvausvastuu	
TyEL-vakuutus	
Alkaneet eläkkeet	2 334,8
Tasotusvastuu	259,4
Yhteensä	2 594,2
TEL-lisäeläkevakuutus	
Alkaneet eläkkeet	45,6
Tasotusvastuu	5,0
Yhteensä	50,6
Yhteensä TyEL ja TEL	2 644,7
YEL-perusvakuutus	0,0
YEL-lisäeläkevakuutus	3,7
YEL yhteensä	3,7
Korvausvastuu yhteensä	2 648,5

TyEL-vastuuvelan (31.12.2010) purkautuminen eläkkeiksi

Eläke-Fennian vuoden 2011 tilinpäätösvastuiden pohjana oleva vastuuvetä 31.12.2010 jakautui vakuutusmaksu- ja korvausvastuuseen sekä vakuutuslajeille alla esitetyn mukaisesti. Tasotusvastuun määrä 31.12.2010 oli 264 miljoonaa euroa ja sen alaraja noin 68 miljoonaa euroa ja yläraja 416 miljoonaa euroa. Oheisessa kaaviossa on myös kuvattu TyEL-perusvakuutuksen vastuuvetä ajallista purkautumista maksettaviksi eläkkeiksi.

Yhtiöllä ei ole vastuuvetämahdollisuutta. Eläke-Fennia välttää aktiivisessa vakuutushankinnassaan yrityksiä, joilla on ollut häiriöitä maksuliikenteessään. Luottotappioiden määrään pystytään myös vaikuttamaan tehokkaalla perinnällä ja maksuhäiriöiden seurannalla. Koska eläketurvan tulee olla taattu kaikissa tilanteissa, sisältyy tasotusvastuuseen osa, jolla yhtiö varautuu myös saamatta jääviin maksuihin.

Yhtiön liikekuluja varten peritään TyEL- ja YEL-maksun yhteydessä hoitomaksua, jolla katetaan liikekulut. Hoitomaksuksi luetaan myös työkyvyttömyysratkaisujen kapalemäärästä riippuva vakuutusmaksun osuus. Jos hoitomaksu ei riittäisi kaikkiin liikekuluihin, osa kuluista jouduttaisiin kattamaan sijoitustoiminnan tuotoilla. Jos näin tapahtuisi, yhtiön tulos heikkenisi.

Yhtiön internet-sivuilla on tarkemmin kuvattu vakuuttamiseen liittyviä riskejä ja niiden hallintaa.

VAKUUTUSTEN HANKINTAAN JA HOITAMISEEN LIITTYVÄT RISKIT JA NIIDEN HALLINTA

Asiakaskantaan liittyviä keskeisiä riskejä ovat markkina-, asiakas- ja kumppaniriskit. Toteutuessaan negatiivisina riskit vaikuttavat heikentävästi kasvutavoitteisiin ja markkinaosuuteen.

Markkina- ja toimintaympäristömuutoksiin varaudutaan sekä markkinointitoimenpitein että teknisiä valmiuksia kehittämällä. Teknisillä valmiuksilla pyritään helpottamaan vakuutusten myyntiä ja hoitoa. Yhteistyötä kumppaneiden kanssa vahvistetaan edelleen varmistamalla kaikkien kannalta oikeat painotukset eri asiakassegmentteihin. Asiakasrajapinnassa toimintaa on vahvistettu asiakassegmenttikohtaisilla toimenpiteillä ja palvelumalleilla.

Eläke-Fenniassa on oma kehitysohjelma keskeisten strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Kehityskohteet on yksilöity erillisiksi hankkeiksi, joissa noudatetaan hankkeiden ohjausmenettelyä. Hankeohjelma on laadittu siten, että sitä voidaan tarvittaessa sopeuttaa käytössä oleviin resursseihin. Yhtiön liiketoiminnasta vastaavat johtajat on sitoutettu kiinteästi kehityshankkeiden ohjaukseen.

LIIKETOIMINTAAN LIITTYVIEN OPERATIIVISTEN RISKIEN HALLINTA

Johtoryhmän jäsenet vastaavat oman vastuualueensa riskienhallintasuunnitelmien laatimisesta ja suunnitelmien perusteena olevista riskien tunnistus-, arviointi- ja hallintatoimenpiteistä. Toimien edistymistä seurataan säännönmukaisesti vuoden aikana ja suunnitelmien toteutumisesta raportoidaan riskienhallintayksikköön.

Liiketoimintaan liittyvää operatiivisten riskien arviointia ja riskienhallintasuunnitelmien laadintaa on pyritty kehittämään vahvemmin strategialähtöiseksi ja liiketoiminnan tavoitteiden saavuttamiseen painottuvaksi. Pääprosessien ja tukiyksiköiden riskikartoitukset on toteutettu riskienhallinta ja controller -yksikön tukemana perustuen pääprosessien ja tukiyksiköiden tuloskortteihin ja toimintasuunnitelmiin. Prosessien ja yksiköiden tunnistetuista operatiivisista riskeistä arvioidaan toteutumisen todennäköisyys ja vaikutus, joiden perusteella piirretään kunkin prosessin ja yksikön riskikartat. Merkittävimmät riskit ja niiden hallinnointitoimenpiteet on kirjattu yksiköiden riskienhallintasuunnitelmiin. Keskeisimmät operatiiviset riskit liittyvät muun muassa henkilöriskeihin, järjestelmä- ja prosessiriskeihin sekä juridisiin riskeihin.

Osana operatiivisten riskien arvioinnin ja hallinnan kehittämistä toteutettiin syksyn 2011 aikana operatiivisten riskien pilotointi. Pilotointiin osallistuneet henkilöt raportoivat oman yksikkönsä toteutuneista ja ”läheltä piti” operatiivisista riskitapahtumista riskienhallinta ja controller -yksikölle. Pilotoinnista saatuja kokemuksia tullaan hyödyntämään operatiivisten riskien raportointia kehitettäessä.

Operatiivisia riskejä hallinnoidaan muun muassa eriyttämällä toimintoja ja toimenkuvia siten, että ehkäistään vaarallisten työyhdistelmien syntyminen. Käyttövaltuushallintaa on kehitetty siten, että kullakin henkilöllä on ajantasaiset, tehtävien hoitoon tarvittavat oikeudet. Vaarallisen työyhdistelmän sallivia oikeuksia pystytään seuraamaan niiden tultua määritellyiksi järjestelmään. Esimiehet tarkastavat alaistensa oikeudet puolivuositain.

Henkilöriskien osalta on mahdollisuuksien mukaan kehitetty toimiva varamiesjärjestelmä. Prosessiriskejä hallinnoidaan muun muassa ylläpitämällä työohjeita ja prosessikuvauksia ja pitämällä säännöllisiä palavereja prosessiin osallistuvien kesken. Erityisesti kiinnitetään

huomiota prosessien sujuvuuteen läpi organisaation. Ohjausmallia pyritään jatkuvasti kehittämään. Osaamisen kehittämiseen ja toiminnan jatkuvuuden turvaamiseen on kiinnitetty huomiota sekä linjojen sisäisillä toimenpiteillä että yhtiön HR-toiminnon kehityshankkeilla. Työkykyä ylläpitävät toimenpiteet tarkistetaan vuosittain työsuojelun ja työhyvinvoinnin toimintasuunnitelman mukaisesti. Tavoitteiden saavuttamisen tukena ovat palkitsemisjärjestelmät.

Juridisia riskejä hallitaan osana yhtiön compliance-toimintamallia. Compliance-toimintamallin mukaisesti yhtiön liiketoimintaprosesseihin ja tukiyksiköihin on nimetty compliance-vastuuhenkilöt. Nämä henkilöt valvovat ja raportoivat liiketoimintaprosesseista vastaaville ja yhtiön ylimmälle johdolle poikkeamista, joita havaitaan juridisten riskien osalta (sisältäen mm. ulkoisen sääntelyn ja sisäisten menettelytapaohjeiden noudattamisen ja sopimusriskit). Yhtiön lakiasiat-yksikkö osallistuu keskeisesti compliance-toimintamallin koordinointiin ja valvontaan. Tarvittaessa yhtiö käyttää ulkoisia asiantuntijapalveluita juridisten riskien hallintaan ja selvittämiseen silloin, kun tehtävä edellyttää erityisasiantuntemusta.

ULKOISTETUT TOIMINNOT

Koska yhtiön omat henkilöresurssit ovat niukat, eikä nopeasti kehittyvän ympäristön aiheuttamiin jatkuviin osaamisvaatimusten muutoksiin ole mahdollista varautua omalla henkilöstöllä, osia peruspalveluiden tuottamisesta on ulkoistettu. Tällaisia toimintoja ovat muun muassa käyttökeskuspalvelut (Tieto), systeemyöpäalvelut (Tieto Esy ja Arek), työasematuen palvelut (TeliaSonera), toimistolaiteympäristö (Xerox) ja puhelinjärjestelmät (Merlin ja TeliaSonera Finland).

Ulkoiistettujen palveluiden toimittajat on valittu toimittajan toimitusvarmuutta ja luotettavuutta painottaen ja ulkoistuksiin liittyvät sopimukset on laadittu parhaita nykykäytäntöjä noudattaen, sisältäen muun muassa sanktoidut laatutasosopimukset. Palveluiden toimittajiin pidetään jatkuvasti yhteyttä ja puututaan mahdollisiin palvelupoikkeamiin.

Tietotekniikan palvelutoimittajien keskittymistä voidaan pitää riskinä tasapainoisen tietotekniikkamarkkinan kannalta. Eläke-Fennia on pyrkinyt vähentämään tätä riskiä hajauttamalla keskeisiä palveluitaan muille toimittajille.

KOKONAISTURVALLISUUS JA LIIKETOIMINNAN JATKUVUUDEN TURVAAMINEN

Tietojärjestelmien toimivuuteen, tietoturvan tasoon, toiminnan jatkuvuuden varmentamiseen sekä kokonaisturvallisuuden kehittämiseen kiinnitetään jatkuvasti huomiota. Nykyisten tieto- ja puhelinjärjestelmien toimivuus on kriittinen tekijä asiakaspalvelussa, ja niiden toimivuus varmistetaan tiiviillä yhteistyöllä kumppaneiden kanssa. Uusien järjestelmien käyttöönottoaminen ja hyödyntäminen sekä kumppaneiden sitouttaminen uusiin toimintamalleihin on niin ikään keskeistä.

Liiketoiminnan jatkuvuussuunnittelu ja varautuminen poikkeusoloihin ovat osa operatiivisten riskien hallintaa. Liiketoiminnan jatkuvuussuunnittelulla tarkoitetaan varautumista liiketoiminnan keskeytyksiin siten, että erilaisissa liiketoimintaa kohtaavissa häiriötilanteissa pystytään jatkamaan toimintaa ja rajoittamaan tappioita. Häiriötilanteita ovat muun muassa henkilöstöä, toimitiloja, tietojärjestelmiä tai tietoliikennettä kohdanneet vahingot tai tahalliset teot, vesivahingot, tulipalot sekä katkot esimerkiksi sähkön, lämmön tai veden saannissa.

Yhtiössä toimivan riskienhallinnan koordinoitiryhmän tehtäviin kuuluu muun muassa operatiivisten riskien riippumaton valvonta sekä hallintaperiaatteiden ja raportoinnin kehittäminen. Turvallisuusryhmän tehtäviin kuuluvat turvallisuuden eri osa-alueiden tilan arviointi ja kehittämistoimenpiteiden luominen, kehityshankkeiden seuraaminen sekä turvallisuusriskien jatkuva arviointi osana yhtiön yleistä riskienhallintaa. Turvallisuustyöryhmä kokoontuu säännöllisesti sekä seuraa ja koordinoi myös kaikkia toimintoja koskevien jatkuvuus- ja valmiussuunnitelmien ylläpitoa ja päivitystä.

Eläke-Fennia osallistui keväällä 2011 järjestettyyn työeläkealan valmiusharjoitukseen TATO 2011, jonka keskeisimpänä tavoitteena oli testata työeläkealan keskeisten prosessien toimivuus häiriötilanteissa, kyky reagoida ennakoimattomiin toimintaympäristön muutoksiin sekä testata toimialan yhteistyö- ja viestintäasioiden koordinoitukykyä.

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Tunnuslukutaulukoiden käsitteet ovat vastaavat kuin tuloslaskelmassa ja taseessa, jollei toisin määritellä. Kukin luvusta on erikseen viitospyöristetty ja näin ollen luvut eivät välttämättä summaudu esitettyyn lopputulokseen.

TUNNUSLUVUT	2011	2010	2009	2008	2007
Vakuutusmaksutulo, milj. e	1 198,2	1 126,2	1 096,3	1 088,9	968,1
Maksetut eläkkeet ja muut korvaukset, milj. e ¹⁾	1 122,4	1 031,6	979,5	889,7	780,8
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin, milj. e	-107,9	620,7	570,9	-759,8	237,5
tuotto sitoutuneelle pääomalle, %	-1,6	10,0	10,1	-12,1	4,0
Liikevaihto, milj. e	1 235,4	1 518,4	1 421,8	668,4	1 206,8
Kokonaisliikekulut, milj. e	56,6	54,0	51,7	49,0	43,4
% liikevaihdosta	4,6	3,6	3,6	7,3	3,6
Vakuutusmaksun hoitokustannusosalla katetut liikekulut, milj. e	41,1	40,0	38,7	36,8	35,4
% TyEL-palkka- ja YEL-työtulosummasta	0,7	0,8	0,8	0,7	0,8
Kokonaistulos, milj. e	-268,5	344,3	236,7	-718,9	-24,4
Vastuovelka, milj. e	6 257,3	6 200,6	5 768,6	5 381,7	5 652,5
Toimintapääoma, milj. e ²⁾	975,9	1 225,6	907,4	645,5	1 156,3
% vastuuelasta ³⁾	16,5	21,4	16,8	12,9	22,7
suhteessa vakavaraisuusrajaan	2,6	2,8	2,7	2,6	1,7
Tasointusvastuu, milj. e	236,2	261,0	236,6	258,1	260,1
Eläkevarat, milj. e ⁴⁾	6 857,5	6 934,9	6 278,0	5 637,7	6 242,5
Siirto asiakashyvityksiin (%) TyEL-palkkasummasta	0,28	0,35	0,27	0,14	0,38
Maksetut asiakashyvitykset (%) TyEL-palkkasummasta	0,35	0,27	0,14	0,37	0,20
TyEL-palkkasumma, milj. e	4 745,5	4 590,0	4 491,7	4 522,7	4 047,1
YEL-työtulosumma, milj. e	805,8	683,8	646,3	607,3	565,6
TyEL-vakuutuksenottajia ⁵⁾	23 620	22 950	22 500	21 810	20 250
TyEL-vakuutettuja	185 660	181 520	176 900	173 260	162 940
YEL-vakuutuksenottajia	39 320	34 720	33 580	32 920	31 610
Eläkkeensaajia	84 850	82 980	81 600	80 200	77 610

1) Tuloslaskelman maksetut korvaukset ilman korvaustoiminnan ja työkyvyn ylläpitotoiminnan hoitokuluja.

2) Vuonna 2011 sisältää tasausvastuusta toimintapääomaan rinnastettavan erän 245,9 milj. e.

(238,7 milj. e vuonna 2010, 224,6 milj. e vuonna 2009 ja 208,8 milj. e vuonna 2008)

3) Suhdeluku laskettu %:na vakavaraisuusrajan laskennassa käytetystä vastuuelasta. Vuosina 2008–2011 vastuuelasta vähennetty toimintapääomaan rinnastettava erä.

4) Vastuuelka + arvostuserot.

5) Vakuutus sopimuksen tehneiden työntekijöiden vakuutukset.

SIIJOITUSJAKAUMA	2011		2010		2009		2008		2007	
(sisältää kertyneet korot)	milj. e	%	milj. e	%	milj. e	%	milj. e	%	milj. e	%
Lainasaamiset	390,1	5,8	453,6	6,7	492,6	8,0	383,6	7,0	237,7	3,9
Joukkolainat	2 687,6	39,9	2 585,1	38,2	2 809,8	45,6	2 178,6	39,8	1 884,1	30,9
josta korkorahastoja	902,0		863,5		479,4		74,2		350,1	
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	702,4	10,4	588,6	8,7	305,8	5,0	849,6	15,5	438,8	7,2
Osakkeet ja osuudet	2 059,3	30,6	2 335,2	34,5	1 802,9	29,2	1 284,9	23,5	2 847,5	46,6
Kiinteistösijoitukset	900,0	13,4	799,4	11,8	754,4	12,2	771,2	14,1	698,2	11,4
josta kiinteistösijoitusrahastoja	225,1		146,5		107,5		126,1		84,3	
Sijoitukset yhteensä	6 739,4		6 761,9		6 165,5		5 467,9		6 106,3	
Jvk-salkun modifioitu duraatio	3,72		3,46		4,03		3,63		5,88	

SIIJOITUSTOIMINNAN TUOTTOERITTELY JA TULOS, milj. e	2011	2010	2009	2008	2007
Suorat nettotuotot	149,6	162,2	172,2	214,4	136,9
Lainasaamiset	15,4	17,1	17,6	14,2	9,9
Joukkolainat	61,3	70,8	93,6	80,6	58,6
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	5,8	1,7	8,0	32,7	12,0
Osakkeet ja osuudet	39,5	30,1	18,5	54,2	29,2
Kiinteistösijoitukset	40,0	37,3	37,0	38,1	29,7
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut ¹⁾	-12,4	5,1	-2,6	-5,3	-2,5
Arvonmuutokset kirjanpidossa ²⁾	-123,5	233,8	145,3	-640,1	102,2
Osakkeet ja osuudet	-179,8	155,4	223,9	-475,5	69,5
Joukkolainat	44,5	72,7	-75,4	-157,4	1,6
Kiinteistösijoitukset	7,4	5,3	-12,3	-14,1	31,0
Muut sijoitukset	4,4	0,2	9,1	6,9	0,1
Sijoitustoiminnan nettotuotot kirjanpidossa	26,1	395,9	317,5	-425,7	239,1
Arvostuserojen muutos ³⁾	-134,0	224,8	253,4	-334,1	-1,6
Osakkeet ja osuudet	-154,5	201,0	106,5	-314,6	45,3
Joukkolainat	-9,9	5,5	152,8	-46,4	-51,5
Kiinteistösijoitukset	27,7	18,2	-0,4	21,2	4,5
Muut sijoitukset	2,8	0,0	-5,5	5,7	0,1
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoon	-107,9	620,7	570,9	-759,8	237,5
Vastuuvelan tuottovaatimus ⁴⁾	-148,7	-312,9	-324,5	29,3	-272,4
Sijoitustoiminnan kirjanpidollinen tulos	-122,6	83,0	-7,0	-396,4	-33,2
Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvoon	-256,6	307,8	246,4	-730,4	-34,8
Johdannaisten osuus sijoitustoiminnan nettotuotoista	-47,6	-79,3	17,6	-93,6	41,0

1) Sisältää sellaiset tuloslaskelman korkoerät, joita ei kirjata sijoitustoiminnan tuottoihin ja vuonna 2010 myös vastuunjakoon liittyvän korjauksen.

2) Myyntivoitot ja -tappiot sekä muut kirjanpidon arvonmuutokset.

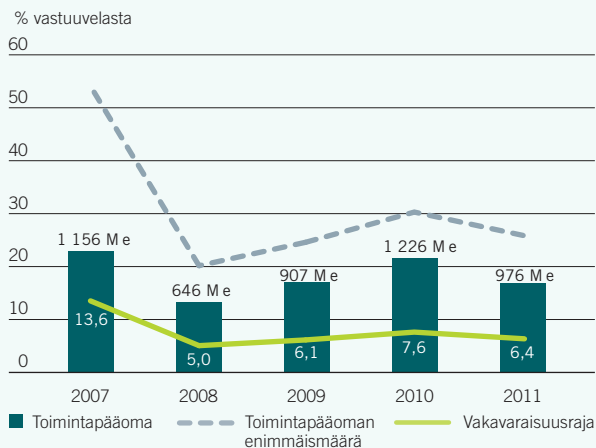
3) Sisältää myös taseen ulkopuoliset arvonmuutokset.

4) Vuonna 2008 täydennyskerrointa vastaavaa korkovaatimusta 98,8 milj. e ei lueta mukaan vastuuvelan tuottovaatimukseen.

SIIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTO käyvin arvoon 1.1.–31.12.2011	Sijoitusten nettotuotot käyvin arvoon, milj. e	Sitoutunut pääoma, milj. e	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle			
	2011	2011	2011	2010	2009	2008	2007
Lainasaamiset	14,6	418,4	3,5	3,4	3,6	4,2	4,3
Joukkolainat	95,8	2 543,2	3,8	5,8	6,8	-6,0	0,5
josta korkorahastoja	35,0	787,2	4,5	8,4	19,9	-41,3	0,6
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	10,5	638,7	1,6	1,0	2,3	5,6	4,2
Osakkeet ja osuudet	-294,8	2 423,0	-12,2	18,3	25,8	-30,8	5,0
Kiinteistösijoitukset	75,1	812,3	9,2	8,2	3,3	6,4	11,1
josta kiinteistösijoitusrahastoja	21,6	177,7	12,1	14,0	-14,2	-9,8	11,9
Muut sijoitukset	3,3	8,2	40,6	–	–	–	–
Sijoitukset yhteensä	-95,4	6 843,9	-1,4	9,9	10,2	-12,0	4,1
Sijoitustoiminnan kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut ¹⁾	-12,4		-0,2	0,1	0,0	-0,1	0,0
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoon	-107,9		-1,6	10,0	10,1	-12,1	4,0

1) Sisältää sellaiset tuloslaskelman korkoerät, joita ei kirjata sijoitustoiminnan tuottoihin ja vuonna 2010 myös vastuunjakoon liittyvän korjauksen.

Toimintapääoma ja sen rajat

Toimintapääoma ja sen rajat

(%:na vakavaraisuusrajan laskennassa käytetystä vastuuvélasta)

	-11	-10	-09	-08	-07
Vakavaraisuusraja	6,4	7,6	6,1	5,0	13,6
Toimintapääoman vähimmäismäärä ¹⁾	2,0	2,0	2,0	2,0	9,1
Toimintapääoman enimmäismäärä	25,5	30,3	24,5	20,0	54,5
Toimintapääoma ²⁾	16,5	21,4	16,8	12,9	22,7

1) Vuonna 2011 vähimmäismäärä pysyvän lain mukaan 4,3.

2) Vuosina 2008–2011 sisältää tasausvastuusta toimintapääomaan rinnastettavan osan. Vuonna 2011 sisältää tasausvastuusta toimintapääomaan rinnastettavan erän 245,9 milj. e. Ilman rinnastusta toimintapääoma 11,9 %.

HOITOKUSTANNUSTULOS, milj. e	2011	2010	2009	2008	2007
Vakuutusmaksun hoitokustannusosat	50,1	48,7	47,0	46,8	39,2
Korvausratkaisuista aiheutuvien liikekulujen kattamiseen käytettävissä olevat maksun osat	2,1	1,9	1,7	1,6	1,8
Muut tuotot	0,6	0,6	0,7	0,6	0,5
Toimintokohtaiset liikemenot ¹⁾	40,6	39,4	38,2	36,3	35,0
Hoitokustannustulos	12,2	11,8	11,2	12,7	6,6
Liikekulut % hoitokustannustulosta	76,9 %	76,9 %	77,4 %	74,2 %	84,1 %

1) Ei sisällä oikeushallintomaksua eikä vakuutusvalvontamaksua, v. 2011 0,4 milj. e.

TULOSANALYYSI, milj. e	2011	2010	2009	2008	2007
Tuloksen synty					
Vakuutusliikkeen tulos	-24,1	24,7	-20,9	-1,1	3,8
Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvo	-256,6	307,8	246,4	-730,4	-34,8
+ Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo ¹⁾	-107,9	620,7	570,9	-759,8	237,5
- Vastuuvélan tuottovaatimus	-148,7	-312,9	-324,5	29,3	-272,4
Hoitokustannustulos	12,2	11,8	11,2	12,7	6,6
Kokonaistulos	-268,5	344,3	236,7	-718,9	-24,4
Tuloksen käyttö					
Vakavaraisuuden muutokseen	-281,7	328,5	224,5	-725,2	-39,7
Tasausvastuun muutokseen	-24,9	24,4	-21,5	-2,0	3,4
Toimintapääoman muutokseen	-256,8	304,0	246,0	-723,3	-43,1
Osittamattoman lisävakautusvastuun muutokseen	-124,5	77,9	-8,3	-390,8	-43,1
Arvostuserojen muutokseen	-134,0	224,8	253,4	-334,1	-1,6
Tilinpäätössiirtojen kertymän muutokseen	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Tilikauden voittoon	1,6	1,3	1,0	1,7	1,6
Siirtoon asiakashyötyksiin	13,2	15,9	12,1	6,3	15,3
Yhteensä	-268,5	344,3	236,7	-718,9	-24,4

1) Sisältää sellaiset korkoerät, joita ei kirjata sijoitustoiminnan tuottoihin ja vuonna 2010 myös vastuunjakoon liittyvän korjauksen.

Tunnuslukujen opas

Arvostuserot muodostuvat sijoitusten käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotuksesta.

Asiakashyvyys alentaa sopimustyönantajan TyEL-vakuutusmaksua.

Eläkevarat = Taseen vastuovelka + sijoitusten arvostuserot.

Hoitokustannustulos lasketaan siten, että liikekulujen kattamista varten peritystä **vakuutusmaksun hoitokustannusosasta** ja mahdollisista muista tuotoista vähennetään hoitomaksulla katettavat vakuutustoiminnan liikekulut. Hoitomaksuksi luetaan myös työkyvyttömyysratkaisujen kappalemäärästä riippuva vakuutusmaksun osuus. Lakisääteisiä maksuja ei oteta huomioon laskettaessa hoitokustannustulosta. Sijoitustoiminnan kulut katetaan sijoitustuotoista ja työkyvyn ylläpitokustannukset maksun työkyvyttömyyssosalla.

Katettava vastuovelka lasketaan lisäämällä tilinpäätöksen vastuovelkaan velat vastuunjakoon ja vakuutuksenottajille.

Kokonaisliikekulut muodostuvat vakuutustoiminnan, sijoitustoiminnan ja työkyvyn ylläpitotoiminnan liikekuluista sekä lakisääteisistä maksuista.

Kokonaistulos muodostuu vakuutusliikkeen tuloksesta, hoitokustannustuloksesta ja sijoitustoiminnan tuloksesta käyvin arvoin.

Liikevaihto = vakuutusmaksutulo ennen luottotappioita ja jälleen-vakuuttajien osuutta + sijoitustoiminnan nettotuotto kirjanpidossa + muut tuotot.

Lakisääteiset maksut muodostuvat järjestelmän keskuselimenä toimivan Eläketurvakeskuksen toiminnan kustannusosuudesta, työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan oikeushallintomaksusta ja Finanssivalvonnan valvontamaksusta.

Maksetut eläkkeet sisältävät eläkkeensaajille maksetut suoritukset.

Ositettu lisävakuutusvastuu muodostuu varoista, jotka on siirretty käytettäväksi vakuutuksenottajille annettaviin asiakashyvytyksiin.

Osittamaton lisävakuutusvastuu on osa yhtiön toimintapääomaa ja se toimii puskurina sijoitustoiminnan tuottoihin liittyville heilahteluille. Osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen siirretään osa kokonaistuloksesta.

Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu on vakuutusmaksuvastuun osa, jolla puskuroidaan osaa osakesijoituksista. Tämän vastuuvelan osa muuttuu sen mukaan, miten osaketuotot eläkejärjestelmässä keskimäärin toteutuvat.

Sijoitusjakauma käyvin arvoin sisältää johdannaiset kohdistettuna alla olevalle omaisuuserälle. Sijoituksissa ei ole mukana kauppahintasaamisia ja -velkoja.

Sijoitustoiminnan kirjanpidollinen tulos lasketaan lisäämällä sijoitustoiminnan nettotuottoihin ja arvomuutoksiin kirjanpidossa ne korkoerät, jotka tuloslaskelmassa sisältyvät muihin eriin, ja vähentämällä vastuuvelan tuottovaatimus.

Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvoin lasketaan lisäämällä sijoitustoiminnan kirjanpidolliseen tulokseen omaisuuden arvostuserojen muutos.

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin lasketaan sijoitusjakaumaa vastaaville sijoituslajeille. Johdannaiset huomioidaan luonteensa mukaisesti omaisuuslajeittain. Lisäksi sijoitustoiminnan nettotuotossa huomioidaan sijoitustuottoihin kirjatut kohdistamattomat tuotot ja kulut sekä liikekulut.

Sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä tilikauden alun markkina-arvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuna sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä kauden loppuun.

Tasausvastuu on yhteisesti kustannettavan eläkemenon ja sen rahoittamiseksi kerätyn vakuutusmaksun puskurioimiseksi tarkoitettu vastuuvelan osa. Osa tasausvastuusta rinnastetaan toimintapääomaan vuosina 2008–2012.

Tasotusvastuu toimii puskurina vakuutusliikkeen heilahteluille ja on osa vakuutusteknistä vastuovelkaa. Vuosittain toteutuva positiivinen vakuutusliikkeen tulos viedään tasotusvastuuseen ja negatiivinen tulos katetaan tasotusvastuusta.

Toimintapääoma on määrä, jolla yhtiön varat käypiin arvoihin arvostettuina ylittävät yhtiön velat. Velkoihin luetaan vastuovelka lukuun ottamatta osittamatonta lisävakuutusvastuuta. Toimintapääoma muodostuu yhtiön omasta pääomasta, omaisuuden käypien arvojen ja kirjanpitoarvojen erotuksesta, osittamattomasta lisävakuutusvastuusta sekä poistoerosta vähennettynä aineettomilla hyödykkeillä.

Tulosanalyysi kertoo tuloksen synnyn ja sen käytön. Tulos syntyy vakuutusliikkeen tuloksesta, hoitokustannustuloksesta ja sijoitustoiminnan tuloksesta käyvin arvoin. Tulos käytetään vakavaraisuuden muutokseen, joka muodostuu tasotusvastuun ja toimintapääoman muutoksesta, ja siirtoon asiakashyvytyksiin.

Vakuutusmaksutulo muodostuu TyEL- ja YEL-maksutuloista, joista on vähennetty luottotappiot.

Vakuutusliikkeen tulos lasketaan yhtiön vastuulla olevien eläkkeiden osalta vähentämällä tasotusvastuun tuotosta ja maksun riskiosista yhtiön omalla vastuulla oleva eläkemeno.

Vakavaraisuus- eli toimintapääomavaatimukset perustuvat sijoitusomaisuuden riskiteoreettiseen tarkasteluun. Vakavaraisuuden tarkastelun perussuureena on ns. **vakavaraisuusraja**. Mitä riskipitoisempi yhtiön sijoitusjakauma on, sitä korkeampi on vakavaraisuusraja ja sitä enemmän toimintapääomaa se edellyttää. **Vakavaraisuuden** mittarina käytetään toimintapääoman suhdetta vastuovelkaan ja toimintapääoman suhdetta vakavaraisuusrajaan. Toimintapääomaan rinnastettava erä otetaan tällöin myös huomioon. Toimintapääoman vähimmäismäärä on normaalioloissa kaksi kolmasosaa vakavaraisuusrajasta, mutta poikkeuslain voimassa ollessa 2 prosenttia vastuuvelaista, ja jos toimintapääoman määrä ylittää toisena vuonna vakavaraisuusrajan nelinkertaisen määrän (kohtuuraja), tulee yhtiön tehdä ylimääräinen siirto asiakashyvytyksiin.

Vastuovelka eli yhtiön vakuutussopimuksista aiheutuva vastuu muodostuu vakuutusmaksuvastuusta ja korvausvastuusta. Vastuuvélkaa kutsutaan myös eläkevastuuksi. Vakuutusmaksuvastuu on arvio tuleviin vakuutustapahtumiin perustuvien yhtiön vastuulla olevien eläkesuoritusten nykyarvosta. Korvausvastuu on arvio jo sattuneiden eläketapahtumien tulevaisuudessa maksettavien korvausten nykyarvosta. Lisäksi ositettu ja osittamaton lisävakuutusvastuu sekä osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu luetaan vakuutusmaksuvastuuseen ja tasotusvastuu ja tasausvastuu luetaan korvausvastuuseen. Vakavaraisuusvastuuvélkaa laskettaessa vastuusta vähennetään osittamaton lisävakuutusvastuu, yrittäjän eläkelain vakuutusmaksuvastuu ja poikkeuslain voimassa ollessa toimintapääomaan vastuuvélasta rinnastettava erä.

Vastuuvélan tuottovaatimus määräytyy vastuuvélan laskennassa käytettävän diskonttokoron (3 %), eläkevastuiden täydennyskertoimen ja eläkelaitosten keskimääräisen osaketuoton perusteella.

Hallituksen ehdotus voittovarojen käytöstä

Hallitus ehdottaa, että tilikauden ylijäämästä 1 568 016,76 eurosta varataan yleishyödylliseen tai siihen verrattavaan tarkoitukseen 25 000 euroa, käyttörahastoon siirretään 1 540 000 euroa ja voitto- ja tappioutilille jätetään 3 016,76 euroa. Takuupääomalle ei makseta korkoa vuonna 2011.

Helsingissä 5. maaliskuuta 2012

HALLITUS

Pekka Sairanen

Timo Vallittu

Heimo Aho

Jukka Ahtela

Heikki Kauppi

Eero Lehti

Jussi Mustonen

Olavi Nieminen

Antti Rinne

Mikko Karpoja, SHV
Vakuutusyhtiölain
18 luvun 8 §:n mukainen
vakuutusmatemaatikko

Tilintarkastuskertomus

KESKINÄISEN VAKUUTUSYHTIÖN ELÄKE-FENNIAN YHTIÖKOKOUKSELLE

Olemme tilintarkastaneet Keskinäinen vakuutusyhtiö Eläke-Fennian kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2011. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

HALLITUKSEN JA TOIMITUSJOHTAJAN VASTUU

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

TILINTARKASTAJAN VELVOLLISUUDET

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konserniti-linpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudattavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, ovatko emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet tai toimitusjohtaja syyllyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhtiötä kohtaan, taikka rikkoneet osakeyhtiölakia, työeläkevakuutusyhtiölakia, vakuutusyhtiölakia tai yhtiöjärjestyä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä

muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausun-
tomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen
soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

LAUSUNTO

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Helsingissä 16. maaliskuuta 2012

Ulla Nykky KHT

Pekka Hietala KHT

Selvitys hallinto- ja
ohjausjärjestelmästä 2011

Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä 2011

Tämä selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä (Corporate Governance Statement) on laadittu Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin 2010 suosituksen 54 mukaisesti ja julkaistaan toimintakertomuksen yhteydessä erillisenä kertomuksena. Se sisältyy Eläke-Fennian vuosikertomusaineistoon ja on lisäksi saatavilla yhtiön internet-sivustolla www.elake-fennia.fi.

Eläke-Fennia on työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain mukainen työeläkevakuutusyhtiö. Sen hallintoa ja valvontaa säätelevät työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain lisäksi vakuutusyhtiölaki ja osakeyhtiölaki sekä näiden nojalla annetut säädökset, määräykset ja ohjeet. Yhtiön hallintoelimiä ovat yhtiökokous, hallintoneuvosto, hallitus ja toimitusjohtaja. Työmarkkinajärjestöillä oli tärkeä rooli työeläkelakien säätämisessä 1960-luvun alussa, ja ne ovat nykyään työeläkejärjestelmän rahoittajina lakisääteisesti mukana työeläkeyhtiöiden hallinnossa.

Eläke-Fennian hallitus on hyväksynyt yhtiön hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää sekä hyvää hallintotapaa koskevan ohjeistuksen 25.8.2004. Ohjeistuksen pohjana olivat alun perin 1.7.2004 voimaantulleet listayhtiöiden hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää koskevat suositukset. Eläke-Fennian hallitus on viimeksi 26.1.2009 hyväksynyt mainittuun ohjeistukseen muutoksia, jotka johtuivat 1.1.2009 voimaantulleesta Suomen listayhtiöiden uudistetusta hallinnointikoodista. Listayhtiöiden hallinnointikoodin 1.10.2010 voimaantulleiden muutosten perusteella Eläke-Fennia on julkistanut palkka- ja palkkioselvityksen, joka on saatavilla yhtiön internet-sivustolla. Koodiin voitutustua internetissä osoitteessa www.cgfinland.fi.

Vakuutusyhtiöitä, mukaan lukien työeläkeyhtiöitä, koskevassa lainsäädännössä on yhtiön johdolle asetettu vaatimus johtaa yhtiötä luotettavaa hallintoa koskevien periaatteiden mukaisesti. Nämä periaatteet muotoutuvat käytännön liike-elämässä muun muassa corporate governance -suositusten kehittyessä. Merkittävää julkista ja taloudellista valtaa käyttäviltä työeläkevakuutusyhtiöiltä edellytetään suositusten soveltamista niin laajasti kuin lainsäädäntö sen mahdollistaa. Työeläkevakuutusyhtiöiden normikehikko on kuitenkin hyvin erilainen listayhtiöiden normikehikkoon verrattuna. Myös työeläkevakuutusyhtiöiden toiminnan tarkoitus ja ”omistus” eroavat merkittävästi listayhtiöistä. Siltä osin kuin säädöskehikko on sama, suosituksia voidaan sellaisenaan noudattaa edellyttäen, etteivät ne ole työeläkevakuutusyhtiöiden toiminnan tarkoituksen vastaisia tai ellei

keskinäisyydestä muuta johdu. Eläke-Fennia on työeläkevakuutusyhtiönä pyrkinyt rakentamaan erityislainsäädännön pohjalta oman hallinto- ja ohjausjärjestelmän, joka soveltuu osin suosituksia noudattaen. Selvityksen lopussa on erikseen esitetty perustelut suosituksesta poikkeamiselle.

OSAKKAAT

Eläke-Fennia on keskinäinen vakuutusyhtiö. Yhtiön osakkaita ovat vakuutuksenottajat, joilla on yhtiössä voimassa oleva työntekijän eläkelain tai yrittäjän eläkelain mukainen vakuutus. Lisäksi yhtiön osakkaita ovat kunkin työntekijän eläkelain mukaisen perusvakuutuksen piiriin kuuluvat vakuutetut sekä takuusuuden omistajat.

YHTIÖKOKOUS

Ylintä päätösvaltaa Eläke-Fenniassa käyttävät osakkaat yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksessa on äänioikeus vakuutuksenottajilla ja takuusuuden omistajalla. Lisäksi äänioikeus on kunkin työntekijän eläkelain mukaisen perusvakuutuksen piiriin kuuluvien vakuutettujen valitsemalla edustajalla.

Yksityiskohtaiset tiedot äänioikeuden määräytymisestä ja jakautumisesta löytyvät Eläke-Fennian yhtiöjärjestyksestä, joka on julkaistu yhtiön internet-sivustolla.

Yhtiökokous valitsee hallintoneuvoston jäsenet ja tilintarkastajat sekä päättää tilinpäätöksen vahvistamisesta ja taseen osoittaman voiton käytöstä. Yhtiökokous päättää vastuuvapauden myöntämisestä hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenille sekä toimitusjohtajalle. Lisäksi yhtiökokous päättää hallintoneuvoston jäsenten ja tilintarkastajien palkkioista sekä muista kokouskutsussa ilmoitetuista asioista.

Varsinainen yhtiökokous pidetään vuosittain ennen toukokuun loppua hallituksen määräämänä aikana. Ylimääräinen yhtiökokous pidetään, jos hallitus tai hallintoneuvosto katsoo sen aiheelliseksi.

Osakkaille annetaan ennen yhtiökokousta lain edellyttämien tietojen lisäksi alan käytännön mukaiset tiedot siten, kuin hallitus kokouskutsusta päättäessään päättää. Yhtiökokouskutsu julkaistaan viimeistään kaksi viikkoa ennen kokousta vähintään kahdessa Helsingissä ilmestyvässä sanomalehdessä, joista toinen on ruotsinkielinen, sekä yhtiön internet-sivustolla.

Eläke-Fennian varsinainen yhtiökokous pidettiin viimeksi 18.4.2011.

HALLINTONEUVOSTO

Eläke-Fennialla on työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain mukainen hallintoneuvosto.

Yhtiökokous valitsee hallintoneuvostoon 28 jäsentä kolmeksi vuodeksi kerrallaan siten, että vuosittain jäsenistä on erovuorossa enintään kymmenen. Hallintoneuvoston jäsenistä seitsemän valitaan keskeisten työnantajien edustavien keskusjärjestöjen ja seitsemän keskeisten palkansaaajien edustavien keskusjärjestöjen nimeämistä ehdokkaista. Hallintoneuvosto valitsee kalenterivuodeksi kerrallaan keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan, joista toisen on oltava vakuutettujen edustajien ehdottama henkilö. Hallintoneuvosto voi valita useamman kuin yhden varapuheenjohtajan, jolloin yksi varapuheenjohtajista on valittava ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi. Mikäli hallintoneuvoston puheenjohtajaksi ei ole valittu vakuutettujen edustajien ehdottamaa henkilöä, tämä valitaan ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi. Eläke-Fennian hallintoneuvoston jäsenet esitellään selvityksen lopussa.

Hallintoneuvoston työjärjestyksessä kuvataan hallintoneuvoston kokoonpano, tehtävät ja hallintoneuvoston kokouksen järjestämiseen liittyvät asiat.

Hallintoneuvoston tehtävänä on valvoa hallituksen ja toimitusjohtajan vastuulla olevaa yhtiön hallintoa. Hallintoneuvoston tehtävät on lueteltu laissa ja yhtiöjärjestyksessä. Hallintoneuvostolle ei voida antaa muita tehtäviä kuin ne, jotka laissa on mainittu.

Hallintoneuvosto kokoontui kaksi kertaa vuonna 2011. Kokouksiin osallistui keskimäärin 71 prosenttia jäsenistä. Yhtiökokouksen päätökseen perustuen hallintoneuvoston jäsenten vuosipalkkiot olivat puheenjohtajalle 4 500 euroa, varapuheenjohtajille 3 000 euroa ja jäsenille 1 800 euroa. Kokouspalkkio oli 400 euroa kokoukselta.

HALLINTONEUVOSTON VAALIVALIOKUNTA

Hallintoneuvosto valitsee kalenterivuodeksi kerrallaan hallintoneuvoston vaalivaliokunnan, johon kuuluu neljä hallintoneuvoston ja kaksi hallituksen jäsentä. Jäsenistä puolet valitaan vakuutuksenottajien ja puolet vakuutettujen hallintoneuvostoedustajien ehdottamista henkilöistä. Hallintoneuvosto valitsee vaalivaliokunnalle sen jäsenistä puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan, joista toiseksi on valittava vakuutettujen edustajien ehdottama henkilö. Hallintoneuvosto päättää vaalivaliokunnan jäsenille maksettavan palkkion.

Vaalivaliokunnan tehtävänä on valmistella yhtiökokoukselle ehdotus hallintoneuvoston jäsenten valinnasta ja palkkioista sekä hallintoneuvostolle ehdotus hallituksen jäsenten valinnasta ja palkkioista. Tarkemmat määräykset vaalivaliokunnasta on annettu yhtiöjärjestyksessä.

Hallintoneuvosto valitsi 22.11.2011 vaalivaliokunnan jäsenet kalenterivuodeksi 2012. Vakuutuksenottajien ehdottamina jäseninä valittiin uudelleen Eläke-Fennian

hallituksesta kauppaneuvos Eero Lehti sekä hallintoneuvostosta toimitusjohtaja Klaus Saarikallio ja Oy Odensö Ab:n hallituksen puheenjohtaja Taisto Lehti. Vakuutettujen ehdottamina jäseninä vaalivaliokuntaan valittiin uudelleen Eläke-Fennian hallituksesta puheenjohtaja Antti Rinne sekä hallintoneuvostosta puheenjohtaja Pertti Porokari ja johtaja Marjaana Valkonen. Vaalivaliokunnan puheenjohtajaksi valittiin Taisto Lehti ja varapuheenjohtajaksi Marjaana Valkonen.

Vaalivaliokunta kokoontui kaksi kertaa vuonna 2011. Kokouksiin osallistui keskimäärin 83 prosenttia jäsenistä. Hallintoneuvoston päätökseen perustuen vaalivaliokunnan puheenjohtajalle maksettiin kokouspalkkiona 500 euroa kokoukselta, varapuheenjohtajalle 400 euroa kokoukselta ja jäsenille 300 euroa kokoukselta.

HALLITUS

Hallituksen valintamenettely ja kokoonpano perustuvat lainsäädäntöön. Eläke-Fennian hallitukseen kuuluu kymmenen varsinaista jäsentä ja neljä varajäsentä. Hallintoneuvosto valitsee hallituksen jäsenet ja varajäsenet kolmeksi vuodeksi kerrallaan siten, että vuosittain enintään neljä varsinaista jäsentä on erovuorossa. Hallituksen jäsenistä kolme varsinaista jäsentä ja yksi varajäsen valitaan keskeisten työnantajakeskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä ja kolme varsinaista jäsentä ja yksi varajäsen keskeisten palkansaaajakeskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä. Hallitus valitsee kalenterivuodeksi kerrallaan keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan, joista toisen tulee olla vakuutettujen edustajien ehdottama henkilö. Hallitus voi valita useamman kuin yhden varapuheenjohtajan, jolloin yksi varapuheenjohtajista on valittava ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi. Mikäli hallituksen puheenjohtajaksi ei ole valittu vakuutettujen edustajien ehdottamaa henkilöä, tämä valitaan ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi.

Hallituksen kokoonpanosta ja jäsenten kelpoisuusehdoista on säädetty laissa. Lain mukaan hallituksen jäsenen on oltava hyvämaineinen ja hänellä on oltava hyvä työeläkevakuutuksen tuntemus. Hallituksessa on lisäksi oltava hyvä sijoitustoiminnan asiantuntemus. Lisäksi laissa on asetettu erityisiä kelpoisuusvaatimuksia, joilla rajoitetaan hallituksen jäsenten sidonnaisuuksia toisiin yrityksiin. Hallituksen puheenjohtajan ja kahden kolmasosan muista hallituksen jäsenistä on oltava henkilöitä, jotka eivät ole yhtiön tai laissa lueteltujen muiden finanssilaitosten palveluksessa, toimitusjohtajana tai hallintoelimen jäseniä. Yhtiön on toimitettava Finanssi- ja valvonnalle määräysten mukainen selvitys hallituksen jäsenen kelpoisuudesta (luotettavuus ja sopivuus) ja siitä, että laissa asetetut sidonnaisuutta rajoittavat vaatimukset täyttyvät. Eläke-Fennian hallituksen jäsenet esitellään selvityksen lopussa.

Hallitus kokoontuu puheenjohtajan kutsusta sääntöisesti kerran kuussa ja on päätösvaltainen, kun yli puolet sen jäsenistä on saapuvilla. Hallituksen tulee yhdessä toimitusjohtajan kanssa johtaa yhtiötä ammattitaitoisesti, terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden sekä luotettavaa hallintoa koskevien periaatteiden mukaisesti. Yhtiön johdon on huolellisesti toimien edistettävä yhtiön etua. Hallituksen yleisenä tehtävänä on huolehtia yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitus vastaa siitä, että kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty. Hallitukselle kuuluvat periaatteessa kaikki ne tehtävät, joita ei laissa tai yhtiöjärjestyksessä ole määrätty yhtiön muulle elimelle tai jotka niiden luonteen johdosta eivät kuulu muiden elinten toimivallan piiriin.

Hallituksen työjärjestyksessä kuvataan ja ohjeistetaan hallituksen käytännön työskentelyä. Työjärjestyksessä kuvataan hallituksen keskeiset tehtävät, toimintaperiaatteet, kokouskäytännöt ja kokouksissa käsiteltävät raportit ja katsaukset sekä valiokuntien tehtävät ja kokoonpanot.

Yhtiöjärjestyksessä ja hallituksen työjärjestyksessä on lueteltu Eläke-Fennian hallitukselle edellä esitetyn lisäksi kuuluvat tehtävät. Näitä ovat:

- toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen, varatoimitusjohtajan, vakuutusmatemaatikon ja johtajien nimittäminen ja erottaminen
- yhtiökokouksen koollekutsumisesta päättäminen
- yhtiön tavoitteesta ja strategiasta päättäminen
- yhtiön organisaation päälinoista päättäminen
- tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatiminen
- yhtiön sijoitussuunnitelmasta ja siihen liittyvistä päätösvaltuuksista päättäminen
- yhtiön sijoitustoiminnasta, siltä osin kuin sitä ei ole delegoitu, päättäminen
- huolehtia siitä, että yhtiöllä on sen toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä sisäinen valvonta ja riittävät riskienhallintajärjestelmät
- yhtiön koko toimintaa koskevan riskienhallintasuunnitelman hyväksyminen
- arvioida vuosittain, onko yhtiön sisäinen valvonta asianmukaisesti järjestetty
- henkilöstön palkitsemisjärjestelmistä päättäminen
- yhtiön neuvottelukuntien sääntöjen vahvistamisesta, jäsenten valinnasta ja jäsenten palkkioista päättäminen.

Hallitus arvioi omaa toimintaansa ja työskentelytapojaan kerran vuodessa tavoitteenaan hallitustyöskentelyn kehittäminen ja parantaminen.

Eläke-Fennian hallitus kokoontui vuonna 2011 kaksitoista kertaa. Kokouksiin osallistui keskimäärin 97,5 prosenttia jäsenistä. Hallintoneuvoston päätöksen mukaisesti hallituksen jäsenille maksettiin vuosipalkkio-

na puheenjohtajalle 20 000 euroa, varapuheenjohtajille 16 000 euroa, varsinaisille jäsenille 10 000 euroa ja varajäsenille 7 000 euroa. Hallituksen puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajille maksettiin kokouspalkkiota 400 euroa kokoukselta sekä jäsenille ja varajäsenille 350 euroa kokoukselta.

HALLITUKSEN VALIOKUNNAT

Hallituksen apuna toimivat nimitys- ja palkitsemisvaliokunta sekä tarkastusvaliokunta. Valiokunnat tekevät hallitukselle esityksiä ja selvityksiä niille määrätystä tehtävistä. Valiokunnilla ei ole päätösvaltaa. Valiokuntien tehtävät määritellään hallituksen työjärjestyksessä.

NIMITYS- JA PALKITSEMISVALIOKUNTA

Nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan muodostavat hallituksen työjärjestyksen mukaisesti hallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat, jotka hallitus valitsee keskuudestaan kalenterivuodeksi kerrallaan.

Valiokunnan tehtävänä on yhtiön toimitusjohtajan ja hänen sijaisensa sekä yhtiön hallituksen nimittämien johtajien palkitsemis- ja nimittämisasioiden valmistelu, suunnittelu ja kehittäminen. Nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan esitykset tuodaan hallituksen päätettäväksi.

Vuonna 2011 nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan puheenjohtajana toimi Eläke-Fennian hallituksen puheenjohtaja Pekka Sairanen ja jäsenenä hallituksen varapuheenjohtajat Timo Vallittu ja Heimo Aho. Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta kokoontui kolme kertaa, ja jäsenten osallistumisprosentti oli 100. Hallintoneuvoston päätöksen mukaisesti nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan kokouksista maksettiin kokouspalkkiota hallituksen puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajille 400 euroa kokoukselta.

TARKASTUSVALIOKUNTA

Tarkastusvaliokuntaan kuuluu hallituksen työjärjestyksen mukaisesti kolme hallituksen keskuudestaan valitsemaa jäsentä, joista yksi valitaan työnantajia edustavien keskusjärjestöjen ja yksi palkansaajia edustavien keskusjärjestöjen edustamista hallituksen jäsenistä ja yksi muista hallituksen jäsenistä. Valiokunnan jäseneksi ei voida valita hallituksen puheenjohtajistoon kuuluvaa henkilöä. Hallitus määrää valiokunnalle puheenjohtajan.

Tarkastusvaliokunnan tehtävänä on yhtiön taloudellisen tilanteen, taloudellisen raportoinnin sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riittävyyden ja asianmukaisuuden seuranta sekä sisäisen tarkastuksen suunnitelmien ja raporttien käsittely. Valiokunta raportoi hallitukselle.

Vuonna 2011 tarkastusvaliokunnan puheenjohtajana toimi varatoimitusjohtaja Heikki Ropponen ja jäsenenä toiminnanjohtaja Heikki Kauppi ja hallituksen puheenjohtaja Olavi Nieminen. Tarkastusvaliokunta kokoontui 6 kertaa ja

jäsenten osallistumisprosentti oli 100. Hallintoneuvoston päätöksen mukaisesti tarkastusvaliokunnan kokouksista maksettiin kokouspalkkiota valiokunnan jäsenille 350 euroa kokoukselta.

TILINTARKASTAJAT

Eläke-Fennian varsinainen yhtiökokous valitsi vuonna 2011 yhtiön varsinaisiksi tilintarkastajiksi KHT Ulla Nykyn ja KHT Pekka Hietalan ja varatilintarkastajiksi KHT Tuija Korpelaisen ja KHT Pasi Hirvosen. Yhtiö maksoi palkkiota tilintarkastuksesta 141 437,70 euroa ja tilintarkastukseen liittymättömistä palveluista palkkiona Ernst & Young Oy:lle 110 418,33 euroa.

JOHTO

Toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen

Toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen nimittää hallitus. Toimitusjohtajan sijainen toimii toimitusjohtajana silloin, kun toimitusjohtaja on estynyt hoitamasta tehtäväänsä. Toimitusjohtaja hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimitusjohtaja vastaa siitä, että yhtiön kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty. Toimitusjohtajan on annettava hallitukselle ja sen jäsenelle tiedot, jotka ovat tarpeen hallituksen tehtävien hoitamiseksi.

Toimitusjohtajan on lain mukaan oltava hyvämaineinen ja hänellä on oltava hyvä työeläkevakuutustoiminnan, sijoitustoiminnan ja liikkeenjohdon tuntemus. Toimitusjohtaja ei saa olla yhtiön hallintoneuvoston tai hallituksen jäsen. Laissa on lisäksi eräitä muita toimitusjohtajaa koskevia erityisvaatimuksia.

Eläke-Fennian toimitusjohtajana toimii filosofian maisteri, SHV Lasse Heiniö (s. 1951). Heiniö on Fennian hallituksen varajäsen, Työeläkevakuuttajat TELA ry:n hallituksen jäsen ja AEIP:n (the European Association of Paritarian Institutions) hallituksen jäsen. Hän on ollut Eläke-Fennian toimitusjohtaja 1.6.2001 alkaen.

Johtoryhmä ja sijoituskomitea

Hallituksen nimittämistä johtajista muodostuva johtoryhmä avustaa toimitusjohtajaa yhtiön operatiivisessa toiminnassa ja toiminnan suunnittelussa. Johtoryhmä on mukana muun muassa yhtiön strategiaan, budjetointiin ja organisaatioon liittyvien asioiden valmistelussa hallitukselle.

Sijoituskomiteassa käsitellään keskeiset toimitusjohtajan päätettäväksi tulevat sijoitusasiat sekä valmistelun hallituksen päätettäväksi tulevat sijoitusten päätösesitykset ja sijoitussuunnitelma.

KUVAUS TALOUDELLISEEN RAPORTOINTIPROSESSIIN LIITTYVIEN SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTELMIEN PÄÄPIIRTEISTÄ

Eläke-Fennian taloudelliset raportit on laadittu työeläkevakuutusyhtiön kirjanpitoa ja tilinpäätöstä säätelevän kirjanpitolain ja -asetuksen sekä osake- ja vakuutusyhtiölain mukaisesti. Taloudellisessa raportoinnissa on noudatettu työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain määräyksiä, sosiaali- ja terveysministeriön asetusta vakuutusyhtiön tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä sekä sosiaali- ja terveysministeriön ja Finanssivalvonnan määräyksiä ja ohjeita.

Eläke-Fennia julkaisee Finanssivalvonnan määräyksien ja ohjeiden edellyttämän tilinpäätöksen ja puolivuositaisen osavuosisiraportin. Lisäksi Eläke-Fennia julkaisee tulostiedotteen ensimmäiseltä ja kolmannelta vuosineljännekseltä.

Eläke-Fennian kokonaisriskiaseman ja riskinkanto-kyvyn arvioinnissa keskeisimmät tunnusluvut ovat toimintapääoman määrä suhteessa vastuuvelkaan (vakavaraisuusaste) ja toimintapääoman määrä suhteessa säännösten mukaiseen vakavaraisuusrajaan (vakavaraisuusasema). Muut taloudellisen raportoinnin kannalta merkittävimmät erät ovat vastuuvelan tuotto-vaade, sijoitusten arvostus ja sijoitustoiminnan tulos käyvin arvoin.

Eläke-Fennian hallituksella on kokonaisvastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä sisäisen valvonnan tilan vuotuisesta arvioinnista. Tämä arvio perustuu yhtiön sisäisen tarkastuksen laatimaan selvitykseen. Hallitus on hyväksynyt vuosittain yhtiön ohjaamiseen liittyvän riskienhallintasuunnitelman sekä sijoitusprosessin riskienhallintasuunnitelman ja seurannut näissä molemmissa suunnitelmissa esitettyjen hallinnointitoimien edistymistä saamiensa raporttien ja väliselvityksen avulla. Lisäksi hallitus hyväksyy yhtiön riskienhallintapolitiikan sisältäen riskienhallinnan yleiset periaatteet. Jatkossa sijoitusyksikön toimintaan liittyvät merkittävimmät riskit ja niiden hallintatoimenpiteet yhdistetään osaksi yhtiön riskienhallintasuunnitelmaa.

Hallitus hyväksyy vuosittain samaten osana sijoitussuunnitelmaa lain eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja vastuuvelan kattamisesta tarkoittaman todellisen riskin mukaisen luokittelun perusteet. Oikeudelliseen ja todelliseen riskin mukaiseen luokitteluun perustuvia vakavaraisuusrajoja viikoittain seuraava riskienhallinta ja controller -yksikkö raportoi niistä hallitukselle puolivuositain virallisen raportoinnin osana. Myös luokittelukriteerit tarkistetaan puolivuositain, ja tulokset raportoidaan sijoituskomitean kautta hallitukselle. Uusien sijoitusten luokittelut raportoidaan kuukausittain tai tarvittaessa sijoituskomitealle.

Riskienhallinta ja controller -yksikkö on raportoinut yhtiön riskienhallintasuunnitelman toteutuksesta hallitukselle ja yhtiön johtoryhmälle.

Riskien systemaattista arviointia, mittaamista, valvontaa ja raportointia sijoitusyksiköstä riippumattoman tahon toimesta suoritetaan kokonaisriskiaseman (vakavaraisuus, allokatio, sijoitustuotot ja -kulut, kate, limiitit) sekä omaisuuslajikohtaisten tuottojen ja riskien osalta riskienhallinta ja controller -yksikössä. Yhtiön hallitukselle raportoidaan pääsääntöisesti kuukausittain sijoitustoiminnan tavoitteesta ja toteumasta, tuloksesta, tuotokontribuutioista, sijoitusjakaumasta, vakavaraisuus- ja kateasemasta, riskeistä, omaisuuslajikohtaisista riskeistä, johdannaisista ja niiden käyttöasteesta sekä compliancesta. Neljännesvuosittain hallitukselle raportoidaan suurimmat riskikeskittymät. Johdolle raportoidaan viikoittain, tarvittaessa jopa päivittäin, sijoitustoiminnan tuotot, vakavaraisuus ja sen herkkyyks sekä muut keskeisimmät tunnusluvut. Omaisuuslajikohtaisista riskeistä ja tuotoista, mukaan lukien johdannaiset, raportoidaan viikoittain salkunhoitajille ja sijoituskomitean jäsenille. Lisäksi raportoidaan päivittäin johdannaispositiot ja tietyt riskilukut salkunhoitajille. Raporttien oikeellisuus yritetään varmistaa säännöllisillä täsmäytysrutiineilla, hyvällä ammattitaidolla sekä tiiviillä yhteistyöllä ja tiedonkululla riskienhallinta ja controller -yksikön sekä sijoitusyksikön kesken. Vakavaraisuusrajan laskennassa käytettävän vastuuvelan oikeellisuuden järjestelmissä ja tilinpäätöksessä varmistavat vakuutustekniikka ja aktuaari. Keskellä vuotta vastuuvulka arvioidaan riskienhallinta ja controller -yksikössä, ja sen oikeellisuus varmistetaan tiiviillä yhteistyöllä vakuutustekniikan ja aktuaarin kanssa. Pääomamarkkinainstrumenttien markkina-arvostaminen tehdään riskienhallinta ja controller -yksikössä perustuen tuoreimpiin käytössä oleviin noteerauksiin. Noteeraamattomien osakkeiden, pääomarahastojen ja kiinteistörahastojen osalta riskienhallinta ja controller -yksikkö varmistaa, että markkina-arvot on hinnoiteltu sovittujen periaatteiden mukaisesti. Arvopaperijärjestelmän markkina-arvojen ja luottoluokkien oikeellisuuden varmistamiseksi riskienhallinta ja controller -yksikössä on säännöllinen täsmäytysrutiini. Markkina-arvojen määrittämiseen liittyy ajallista viivettä, mutta sen vaikutus on vähäinen.

Eläke-Fennian sijoituskomitea seuraa sijoitustoiminnan finanssi- ja toimintoriskejä. Sijoituskomiteassa käsiteltävästä riskiraportoinnista vastaa riskienhallinta ja controller -yksikkö toimintapääoman, vakavaraisuuden, katteen, tuottojen ja allokation sekä pääomamarkkinavälineiden omaisuuslajikohtaisten operatiivisten riskiraporttien ja omaisuuslajianalyysien osalta. Kiinteistösijoitukset vastaa kiinteistöjen ja yritysrahoitus lainojen riskiraportoinnista.

Vuodesta 2009 yhtiössä on ollut compliance-toiminto, joka on integroitu osaksi organisaatiota siten, että organisaation eri osiin on nimetty henkilöt, jotka vastaavat compliance-toiminnan edellyttämistä toimenpiteistä sekä niiden raportoisesta.

Yhtiön liikekirjanpitoon on tehty tilikauden jaksotukset ja pääkirjanpidon tiedot täsmäävät osakirjanpidon järjestelmiin. Tilivuoden aikana täsmäytykset tehdään kuukausittain. Taloudellisesta raportoinnista on yhtiössä ajantasaiset prosessikuvaukset ja työohjeet. Työtapoja on uudistettu vähentämällä manuaalisia tekoprosesseja, automatisoimalla prosesseja ja rakentamalla täsmäytystiedostoja.

Tarkka vastuuvulka lasketaan vuosittain. Vuoden aikana vastuuvulan kehittymistä ennustetaan työsuhterekisteristä tehtyjen kantapaimintojen, Eläketurvakeskuseen ennusteiden ja vakuutusteknisten analyysien avulla.

Eläke-Fennian taloudelliseen raportointiin liittyvät operatiiviset riskit kartoitetaan säännöllisesti. Tunnistettujen riskien vaikutusten merkittävyyttä ja toteutumisen todennäköisyyttä arvioidaan riskikohtaisesti.

Yhtiössä on sisäinen tarkastus, joka on ollut toimitusjohtajan alainen ja raportoinut suoraan hallitukselle.

Hallituksen tekemän päätöksen mukaan riskienhallinta ja sisäinen tarkastus on organisoitu uudelleen 15.2.2011 alkaen. Riskienhallinta on siirtynyt taloudesta, riskienhallinnasta ja HR:stä vastaavan johtajan alaisuuteen riskienhallinta ja controller -yksikön vastuulle. Riskienhallinta ja controller -yksikkö raportoi yhtiön riskienhallintasuunnitelman toteutuksesta vuosittain hallitukselle ja yhtiön johtoryhmälle. Samassa yhteydessä sisäinen tarkastus on siirtynyt yhtiön vakuutusmatematiikan alaisuuteen. Sisäisen tarkastuksen organisaatioasema, tehtäväalueet, vastuu ja toimivalta määritellään hallituksen hyväksymässä toimintaohjeessa. Eläke-Fennian hallitus hyväksyy vuosittain sisäisen tarkastuksen toimintasuunnitelman.

SELVITYS LISTAYHTIÖIDEN HALLINNOINTIKOODIN SUOSITUKSISTA POIKKEAMISELLE

Eläke-Fennia noudattaa Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia (Corporate Governance) 2010 työeläkevakuutusyhtiölle soveltuvien osin. Poikkeaminen hallinnointikoodin suosituksista perustuu pääosin työeläkevakuutusyhtiötä koskevaan lainsäädäntöön. Eläke-Fennia poikkeaa hallinnointikoodin suosituksista seuraavilta osin:

- Suositus 1:

Yhtiökokouskutsu julkaistaan Eläke-Fennian yhtiöjärjestyksen mukaan kaksi viikkoa ennen yhtiökokousta vähintään kahdessa Helsingissä ilmestyvässä sanomalehdessä, joista toinen on ruotsinkielinen.

- Suositukset 4, 8, 11 ja 12:
Työeläkevakuutusyhtiöstä annetun lain (TVYL) mukaan hallituksen jäsenten valinta ei tapahdu yhtiökokouksessa, vaan valinta suoritetaan yhtiöjärjestyksen mukaisin menettelytavoin hallintoneuvostossa. Työeläkevakuutusyhtiön hallituksen kokoonpanosta on laissa ja yhtiöjärjestyksessä erityisiä määräyksiä. Toisaalta vaalivaliokunnan yhtiökokoukselle tekemä esitys hallintoneuvoston jäsenten valinnasta esitetään yhtiökokouksessa. Myös hallintoneuvoston kokoonpanosta on laissa ja yhtiöjärjestyksessä erityisiä määräyksiä, jotka selostetaan yhtiökokouksessa.
- Suositus 10:
Eläke-Fennian yhtiöjärjestyksen mukaan hallituksen jäsenten toimikausi on kolme vuotta. Yhtiön toiminnan tarkoitus ja hallituksen jäsenten valintamenettelyn lakisääteisyys tukevat sitä, että toimikausi on yli vuoden. Hallituksen puheenjohtajisto valitaan kalenterivuodeksi kerrallaan.
- Suositukset 9, 14, 15, 26, 29 ja 32:
Työeläkevakuutusyhtiön hallituksen ja sen valiokuntien riippumattomien jäsenten määrä ja riippumattomuuden arviointi perustuvat lainsäädäntöön. Työeläkevakuutusyhtiön hallituksen kokoonpanosta ja jäsenten kelpoisuusehdoista on säädetty laissa (TVYL). Lisäksi laissa on asetettu erityisiä kelpoisuusvaatimuksia, joilla rajoitetaan hallituksen jäsenten sidonnaisuuksia toisiin yrityksiin. Eläke-Fennian on toimitettava Finanssivalvonnalle määräysten mukainen selvitys hallituksen jäsenen kelpoisuudesta (luotettavuus ja sopivuus) ja siitä, että laissa asetetut sidonnaisuutta rajoittavat vaatimukset täyttyvät. Eläke-Fennian hallituksen jäsenenä voi olla sellaisia henkilöitä, jotka kuuluvat Eläke-Fennian merkittävien asiakasyritysten toimivaan johtoon tai hallintoon. Tämä liittyy Eläke-Fennian keskinäiseen yhtiömuotoon. Hallintoelinten jäsenistä on annettu tarkemmat tiedot erikseen.
- Suositukset 30 ja 33:
Eläke-Fennian hallituksen nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan tehtävät on määritelty hallituksen työjärjestyksessä, eikä tehtäviin kuulu hallituksen jäseniä koskevien nimitys- ja palkitsemisasioiden valmistelu, vaan tämä tehtävä kuuluu lain mukaan yhtiön vaalivaliokunnalle.
- Suositukset 16, 35, 38 ja 41:
Hallituksen jäsenen ja hänen määräysvalta-yhteisöjensä ja vastaavasti toimitusjohtajan ja johtoryhmän osakeomistuksia ei voida ilmoittaa, koska keskinäisellä työeläkevakuutusyhtiöllä ei ole osakkeita.
- Suositus 40:
Hallitus- ja valiokuntatyöskentelystä maksettavista palkkioista ja niiden määräytymisperusteista ei päättä yhtiökokous, vaan päätöksen tekee lain mukaan hallintoneuvosto, jolle vaalivaliokunta tekee asiasta esityksen.
- Suositukset 42, 44–46:
Ei voida noudattaa osakepalkitsemisen osalta, koska keskinäisellä työeläkevakuutusyhtiöllä ei ole osakkeita.
- Suositus 51:
Eläke-Fennia noudattaa sisäpiiriohjetta keskinäiseen työeläkevakuutusyhtiöön soveltuvin osin.
- Suositus 55:
Suositusta informaation esittämisestä noudatetaan edellä mainituin poikkeuksin työeläkevakuutusyhtiöön soveltuvin osin.

HALLITUS

Puheenjohtaja:

Pekka Sairanen

s. 1957, kauppatieteiden maisteri
hallituksen puheenjohtaja, Domus Yhtiöt Oy

Varapuheenjohtajat:

Timo Vallittu

s. 1953, kansakoulu
puheenjohtaja, TEAM Teollisuusalojen
ammattiliitto ry
palkansaajajärjestöjen edustaja

Heimo Aho

s. 1949, diplomiekonomi, kauppaneuvos
hallituksen puheenjohtaja, SKS Group Oy
ja SKS Group:n tytäryhtiöt
työnantajajärjestöjen edustaja

Muut työmarkkinajärjestöjen edustajat:

Jukka Ahtela

s. 1952, varatuomari, ekonomi
johtaja, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
työnantajajärjestöjen edustaja

Heikki Kauppi

s. 1955, diplomi-insinööri
toiminnanjohtaja, Tekniikan Akateemisten
Liitto TEK ry
palkansaajajärjestöjen edustaja

Antti Rinne

s. 1962, oikeustieteen kandidaatti
puheenjohtaja, Ammattiliitto Pro
palkansaajajärjestöjen edustaja

Heikki Ropponen (31.12.2011 asti)

s. 1948, oikeustieteen kandidaatti, kauppa-
tieteiden maisteri
varatoimitusjohtaja, Kaupan Liitto ry
työnantajajärjestöjen edustaja

Jussi Mustonen (1.1.2012 alkaen)

s. 1955, valtiotieteen lisensiaatti
johtaja, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
työnantajajärjestöjen edustaja

Hallituksen muut jäsenet:

Eero Lehti

s. 1944, valtiotieteiden maisteri, kauppa-
neuvos, kunniatohtori (Vaasan yliopisto)
kansanedustaja, hallituksen puheenjohtaja,
Taloustutkimus Oy

Olavi Nieminen

s. 1952, optikko, hakanomi
hallituksen puheenjohtaja, Piiloset by
Finnsusp Oy

Ralf Wickström

s. 1949, kauppaopisto, VTS, vakuutusneuvos
hallituksen puheenjohtaja, Lähivakuutus osk

Varajäsenet:

Nikolas Elomaa

s. 1968, oikeustieteen kandidaatti
edunvalvontajohtaja, Suomen Ammatti-
liittojen Keskusjärjestö SAK ry
palkansaajajärjestöjen edustaja

Antti Kuljukka

s. 1961, valtiotieteiden maisteri, eMBA
toimitusjohtaja, Keskinäinen Vakuutusyhtiö
Fennia

Reija Lilja

s. 1954, Ph.D., The London School of
Economics and Political Science (kansan-
taloustiede)
tutkimusjohtaja, Palkansaajien tutkimuslaitos

Rauno Mattila

s. 1946, tekniikko, teollisuusneuvos
hallituksen puheenjohtaja Teknopower Oy
ja Investo Omaisuudenhoito Oy
työnantajajärjestöjen edustaja

HALLINTONEUVOSTO

Puheenjohtaja:

Taisto Lehti, s. 1954

hallituksen puheenjohtaja
Oy Odensö Ab

Varapuheenjohtajat:

Marjaana Valkonen, s. 1952

1. varapuheenjohtaja
johtaja
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö
SAK ry

Klaus Saarikallio, s. 1955

toimitusjohtaja
Normek Oy

Työnantajajärjestöjen edustajat:

Tero Jussila, s. 1958

talousjohtaja
Maintpartner Group Oy

Heikki Nikku, s. 1956

toimitusjohtaja
Logica Suomi Oy

Marja Rantanen, s. 1943

toimitusjohtaja
Lahden Lounaspörssi Oy

Timo Suominen, s. 1954

talousjohtaja
Empower Oy

Jukka Tikka, s. 1953

toimitusjohtaja
Länsi-Savo Oy

Pentti Virtanen, s. 1964

toimitusjohtaja
FSP Finnish Steel Painting Oy

Palkansaajajärjestöjen edustajat:

Timo Korpijärvi, s. 1962

viestintäpäällikkö
Metallityöväen Liitto ry

Håkan Nystrand, s. 1955

puheenjohtaja
METO - Metsäalan Asiantuntijat ry

Markku Palokangas, s. 1957

teollisuussektorin johtaja
Ammattiliitto Pro

Tuula A. Paunonen, s. 1955

pääkirjanpitäjä
Länsi-Savo Oy

Pertti Porokari, s. 1964

puheenjohtaja
Uusi Insinööriliitto UIL ry

Jaana Ylitalo, s. 1969

1. varapuheenjohtaja
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry

Hallintoneuvoston muut jäsenet:

Kaj Ericsson, s. 1943
kiinteistövaliokunnan jäsen
Harry Schaumans Stiftelse

Kari Happonen, s. 1958
toimitusjohtaja
Ixonos Oyj

Oiva Iisakka, s. 1956
toimitusjohtaja
Nooa Säästöpankki Oy

Pertti Karjalainen, s. 1969
toimitusjohtaja
Attendo Oy

Jari Kostamo, s. 1957
toimitusjohtaja
Markkinointi-instituutti

Tauno Maksniemi, s. 1959
toimitusjohtaja
RTK-Palvelu Oy

Erkki Moisander, s. 1953
toimitusjohtaja
Lähivakuutus-ryhmän Keskusliitto ry

Lasse Murto, s. 1943
professori

Kyösti Pöyry, s. 1952
toimitusjohtaja
Paperinkeräys Oy

Pekka Rantamäki, s. 1953
konsernijohtaja
Teknos Group Oy

Lasse Savonen, s. 1951
kauppaneuvos

Stefan Wentjärvi, s. 1967
toimitusjohtaja
Blue1 Oy

Jarkko Wuorinen, s. 1951
toimitusjohtaja
Ahlman & Wuorinen Development AWD Oy

Toimitus: Keskinäinen vakuutusyhtiö Eläke-Fennia
Ulkoasu ja taitto: Pohjoisranta Burson-Marsteller Oy
Kuvat: Riku Isohella; hallitus, johtoryhmä sekä kuvat sivuilla 7, 10, 21, 22, 28 ja 34;
Olli Urpela s. 18; Ernst & Young Entrepreneur of the Year -kilpailu s. 26.
Muut kuvat: Eläke-Fennia ja GettyImages
Paino: Libris Oy 2012 Paperi: kannet Galerie Art Silk 250 g/m², sisäsivut Galerie Art Silk 150 g/m²

**KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ
ELÄKE-FENNIA**

Kansakoulukuja 1
00100 HELSINKI
Postiosoite 00041 ELÄKE-FENNIA
Puhelin 010 5031
Faksi 010 503 7680
www.elake-fennia.fi

